

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 22 marca 2017 r.

Poz. 1986

UCHWAŁA NR III/17/2017 RADY MIEJSKIEJ W ALWERNI

z dnia 9 marca 2017 roku

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Alwernia

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016, poz. 446) oraz art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015, poz. 1777) Rada Miejska w Alwerni uchwala, co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Alwernia w granicach określonych w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały, tj. „Program Rewitalizacji Gminy Alwernia na lata 2016-2020 - Części I: diagnoza i wyznaczenie obszaru rewitalizacji”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Alwernia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Alwerni
mgr Tomasz Tomaszewski

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/17/2017 Rady Miejskiej
w Alwerni z dnia 9 marca 2017 roku

Program Rewitalizacji Gminy Alwernia

na lata 2016 – 2020

Część I: diagnoza i wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Spis treści

I.	Wprowadzenie	- 6 -
II.	Słownik	- 9 -
III.	Charakterystyka gminy	- 11 -
III.1.	Historia.....	- 11 -
III.2.	Dziedzictwo kulturowe	- 11 -
III.3.	Położenie oraz środowisko naturalne.....	- 12 -
IV.	Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych	- 16 -
IV.1.	Metodologia organizacji danych statystycznych na obszarze gminy	- 16 -
IV.2.	Badania ankietowe	- 16 -
V.	Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej	- 22 -
V.1.	Zdiagnozowane problemy.....	- 22 -
V.1.1.	Sytuacja demograficzna	- 22 -
V.1.2.	Bezrobocie	- 23 -
V.1.3.	Przestępczość	- 26 -
V.1.4.	Przemoc w rodzinie.....	- 27 -
V.1.1.	Uzależnienia.....	- 28 -
V.1.1.	Rodziny korzystające z pomocy społecznej	- 28 -
V.1.1.	Osoby objęte nadzorem kuratorskim	- 29 -
V.1.1.	Aktywność społeczna mieszkańców	- 30 -
V.1.2.	Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferze społecznej	- 31 -
V.1.3.	Wyznaczenie obszaru kryzysowego w sferze społecznej	- 34 -
VI.	Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. -	36 -
VI.1.	Zdiagnozowane problemy.....	- 36 -
VI.1.1.	Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej	- 36 -

Wprowadzenie

VI.1.2.	Ściągalność podatków od nieruchomości	- 37 -
VI.1.3.	Lokale mieszkaniowe oddane do użytku	- 38 -
VI.1.1.	Stan infrastruktury wychowania przedszkolnego	- 39 -
VI.2.	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.....	- 41 -
VII.	Podsumowanie diagnozy w sferze gospodarczej.....	- 43 -
VII.1.	Zdiagnozowane problemy.....	- 43 -
VII.2.	Aktywność gospodarcza mieszkańców.....	- 43 -
VIII.	Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej środowiskowej i gospodarczej.....	- 45 -
IX.	Szczegółowa diagnoza sfery społecznej	- 48 -
IX.1.	Wstęp	- 48 -
IX.2.	Sytuacja demograficzna	- 48 -
IX.3.	Bezrobocie	- 54 -
IX.4.	Przestępczość	- 57 -
IX.5.	Przemoc.....	- 60 -
IX.6.	Inne zjawiska problemowe	- 62 -
IX.6.1.	Uzależnienia.....	- 62 -
IX.6.2.	Bezdomni i eksmitowani.....	- 63 -
IX.6.3.	Pomoc społeczna.....	- 64 -
IX.6.4.	Działalność społeczna mieszkańców	- 67 -
IX.6.5.	Czytelnictwo	- 72 -
IX.6.6.	Polityka mieszkaniowa	- 75 -
IX.6.7.	Aktywność wyborcza.....	- 76 -
IX.6.1.	Aktywność społeczna.....	- 77 -
IX.7.	Podsumowanie	- 82 -
X.	Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej ..	- 85 -

Wprowadzenie

X.1.	Wstęp	- 85 -
X.2.	Infrastruktura techniczna	- 85 -
X.2.1.	Infrastruktura komunikacyjna	- 85 -
X.2.2.	Infrastruktura energetyczna	- 87 -
X.2.3.	Infrastruktura gazowa i ciepłownicza	- 87 -
X.2.4.	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	- 88 -
X.3.	Degradacja przestrzeni w wyniku szkód górniczych.....	- 90 -
X.4.	Plan zagospodarowania przestrzennego	- 90 -
X.5.	Wpływ depopulacji i suburbanizacji na strukturę finansową gminy	- 92 -
X.6.	Sytuacja w zakresie dysponowania gruntami i budynkami na obszarze całej gminy.....	- 97 -
X.7.	Zasoby mieszkaniowe	- 98 -
X.7.1.	Stan infrastruktury techniczno-sanitarnej mieszkań	- 100 -
X.8.	Infrastruktura wychowania przedszkolnego	- 102 -
X.9.	Podsumowanie	- 108 -
XI.	Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej.....	- 109 -
XI.1.	Wstęp	- 109 -
XI.2.	Identyfikacja głównych pracodawców	- 109 -
XI.3.	Charakterystyka rynku pracy	- 110 -
XI.3.1.	Działania na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości.....	- 112 -
XI.3.2.	Pracownicy – struktura zawodowa na obszarze całej gminy.....	- 116 -
XI.4.	Szkolnictwo i edukacja	- 117 -
XI.5.	Sytuacja ekonomiczna – trendy obserwowalne co najmniej w skali regionu.....	- 118 -
XI.6.	Sytuacja prawna – ograniczenia i możliwości dla działalności gospodarczej w skali makro w odniesieniu do obszaru całej gminy	- 120 -
XI.7.	Podsumowanie	- 121 -
XII.	Opis obszaru rewitalizacji.....	- 122 -
XII.1.	Wstęp	- 122 -
XII.2.	Metodologia wytyczenia obszaru zdegradowanego	- 122 -

Wprowadzenie

XII.3.	Obszar zdegradowany	- 125 -
XII.4.	Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji	- 129 -
XII.4.1.	Sołectwo Poręba Żegoty	- 129 -
XII.4.2.	Sołectwo Okleśna.....	- 134 -
XII.4.3.	Sołectwo Brodła.....	- 137 -
XII.4.4.	Sołectwo Kwaczała	- 140 -
XIII.	Partycypacja społeczna	- 144 -
XIII.1.	Uspołeczniony proces prac nad diagnozą	- 144 -
XIII.1.1.	Strona internetowa gminy Alwernia.	- 144 -
XIII.1.2.	Ankietyzacja	- 145 -
XIII.1.3.	Konsultacje na etapie opracowywania diagnozy	- 145 -
XIII.2.	Wnioski ze spotkań diagnozujących ze stronami procesu rewitalizacji	- 146 -
XIV.	Indeksy i spisy.....	- 150 -
XIV.1.	Spis map.....	- 150 -
XIV.2.	Spis tabel.....	- 150 -
XIV.3.	Spis wskaźników.....	- 153 -
XIV.4.	Spis wykresów	- 154 -

WPROWADZENIE

I. Wprowadzenie

Rewitalizacją nazywamy całokształt działań naprawczych na obszarze, gdzie koncentrują się zjawiska kryzysowe w danym mieście lub gminie. Rewitalizacja jest procesem bardzo złożonym i długofalowym, który dotyczy wszystkich sfer funkcjonowania miasta lub gminy – począwszy od zjawisk społecznych, poprzez procesy gospodarcze, na infrastrukturze kończąc. Gminny Program Rewitalizacji (GPR) jest dokumentem strategicznym, który porządkuje kwestie związane zżywieniem obszarów, na których kumulują się zjawiska problemowe. Dokument ten umożliwia także pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocowych (także w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020) na realizację projektów ukierunkowanych na wspieranie obszaru podlegającego rewitalizacji.

Kontekst legislacyjny dla programu rewitalizacji gminy Alwernia wyznaczają Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz *Ustawa o rewitalizacji*, która weszła w życie z dniem 18 listopada 2015 roku. Zgodnie z tym aktem prawnym, definicja rewitalizacji brzmi następująco: *„jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu”*.

Działania rewitalizacyjne uwzględnione w ramach niniejszego dokumentu stanowią kontynuację procesu rozpoczętego w 2008 r. Uchwałą nr XXIX/206/2008 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 2 grudnia 2008 r. przyjęty został dokument pn.: *„Program rewitalizacji obszarów miejskich Alwerni”*. Dokument podlegał systematycznemu monitoringowi. W obecnym dokumencie zmianie uległ obszar wsparcia, który został dostosowany do nowych wytycznych oraz zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie całej gminy, uwzględniono także efekty działań rewitalizacyjnych przeprowadzonych we wcześniejszym okresie. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę całościowe i konsekwentne podejście do działań rewitalizacyjnych na terenie gminy, zachowano kluczowe założenia strategiczne na poziomie Celu Strategicznego i poszczególnych Priorytetów Operacyjnych.

Przy tworzeniu GPR zastosowano cztery podstawowe zasady:

1. **Partycypacja społeczna** - stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.
2. **Dokładna diagnoza** - dokument wyznacza najbardziej zdegradowane obszary w gminie, tj. te, na których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

Wprowadzenie

3. **Koncentracja** - dokument ujmuje działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.
4. **Planowanie** w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki; dokument przedstawia ramy finansowe z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.

Całość procesu opracowywania GPR oparta była o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzonej we współpracy ze społecznością zamieszkującą tereny zdegradowane oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy działających na tych obszarach. W ten sposób zapewnione zostało skuteczne uwzględnienie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej - nie tylko na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych, ale również na etapie planowania, wdrażania i monitorowania skuteczności środków zaradczych w postaci projektów.

Istotny element działań komunikacyjnych w ramach prac nad programem rewitalizacji stanowiły działania edukacyjne, mające na celu przybliżenie mieszkańcom podstawowej wiedzy na temat rewitalizacji. Pod adresem www.alwernia.pl w grudniu 2016 r. uruchomiona została strona internetowa poświęcona rewitalizacji Alwerni, gdzie zamieszczono podstawowe materiały na temat procesu rewitalizacji. Każdy z kluczowych etapów prac nad projektem uwzględniał działania z zakresu komunikacji. Aby zagwarantować mieszkańcom niezbędną wiedzę, opracowano materiały przybliżające w przystępny sposób podstawowe informacje na temat rewitalizacji. Wykorzystano materiały tekstowe, prezentacje multimedialne oraz infografiki, które kolportowane były zarówno poprzez stronę poświęconą rewitalizacji, jak i portal gminy Alwernia oraz prasę lokalną, a także podczas spotkań bezpośrednich.

Prace nad przygotowaniem niniejszego programu rewitalizacji przeprowadzone zostały z uwzględnieniem partycypacji społecznej. Działania konsultacyjne zróżnicowano zarówno pod względem kanału jak i formy przekazu, tak by dotrzeć w efektywny sposób do poszczególnych grup docelowych. Przeprowadzono pięć spotkań z interesariuszami: z mieszkańcami, z przedsiębiorcami, z organizacji pozarządowych, z radnymi Rady Miejskiej oraz z pracownikami Urzędu Miejskiego i przedstawicielami instytucji samorządowych gminy Alwernia. Ponadto zarządzeniem Burmistrza Gminy Alwernia powołany został siedemnastoosobowy Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Alwernia na lata 2016-2020, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Alwerni, w tym Wiceburmistrz Miasta i Gminy Alwernia Pani Anna Rajca oraz jednostek organizacyjnych:

- Dyrektor Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Alwerni,
- Dyrektor Samorządowego Ośrodka Kultury w Alwerni,

Wprowadzenie

- Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Alwerni,
- Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przewodniczący Rady Miejskiej w Alwerni.

Członkowie zespołu zaangażowani byli w proces pozyskiwania danych diagnostycznych, zgłaszanie i weryfikację propozycji projektowych oraz weryfikację projektu dokumentu.

Poniżej przedstawiono etapy prac nad programem rewitalizacji.

Całość prac nad opracowaniem programu rewitalizacji rozpoczęto przyjęciem Uchwały nr V/23/2016 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

W pierwszym etapie przygotowano szczegółową diagnozę społeczno-ekonomiczną w podziale na wyznaczone obszary gminy (sołectwa), bazującą na informacjach ilościowych, w tym wskaźnikach opisujących koncentrację zjawisk w układzie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Na potrzeby tej diagnozy przeprowadzono również badanie statystyczne (ankietyzację) z wykorzystaniem ankiet w wersji elektronicznej i papierowej. Dzięki temu wyznaczono obszary zdegradowane. Zostało to wykonane w ten sposób, że ujęto w formie syntetycznej wyniki diagnozy społeczno-ekonomicznej w podziale na poszczególne obszary gminy. Dokonano delimitacji obszarów rewitalizacji w oparciu o:

- koncentrację negatywnych zjawisk wynikających z przeprowadzonej diagnozy społeczno-ekonomicznej gminy,
- wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015,
- wyniki konsultacji społecznych.

W ten sposób wyodrębniono obszary cechujące się wysokim nasileniem negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. W dalszej kolejności sporządzono ich charakterystykę oraz bilans.

Szczegółowy opis sytuacji obszarów, które mają być poddane rewitalizacji w odniesieniu do otoczenia, stanowią kolejne rozdziały dokumentu. Wskazano w nich, w jakim stopniu działania rewitalizacyjne powiązane są z zachodzącymi w otoczeniu procesami. Wykonano to po to, by rewitalizacja przebiegała w sposób najbardziej efektywny.

II. Słownik

Przy sporządzaniu GPR kierowano się następującymi definicjami i pojęciami.

Rewitalizacja -- to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Interesariusze rewitalizacji -- interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- podmioty inne niż wymienione powyżej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- *gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),*
- *przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej*

jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

- *technicznej,*
- *środowiskowej.*

Obszar zdegradowany -- obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy tonajczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji -- obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (stan kryzysowy), na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

GPR–inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie Ustawy o rewitalizacji wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny– projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

III. Charakterystyka gminy

III.1. Historia

Nazwa „Alwernia” odnosiła się pierwotnie do klasztoru bernardynów, zbudowanego na lesistym wzgórzu Podskale, ufundowanego przez kasztelana Krzysztofa Korycińskiego na wzór pustelni Alverno nad rzeką Arno w Toskanii, pod którym powstała osada, która stała się później załącznikiem miejscowości Alwernia.

Z czasem u stóp klasztoru powstała osada utrzymująca się z przybywających do niego pątników, a także z rolnictwa i rzemiosła. Data jej powstania nie jest dokładnie znana; pierwsza pisemna wzmianka pochodzi dopiero z 1778 roku.

Po III rozbiorze Polski w 1795 roku Alwernia znalazła się pod panowaniem austriackim, by w 1809 roku po zwycięstwie Napoleona nad Austrią wejść w skład Księstwa Warszawskiego. Na Kongresie Wiedeńskim w 1815 roku nastąpił nowy podział ziem polskich i Alwernia znalazła się w Rzeczypospolitej Krakowskiej (do 1846 roku).

W 1903 roku Alwernia otrzymała prawa miejskie, które następnie utraciła w okresie międzywojennym. Ostatecznie prawa miejskie Alwernia otrzymała dopiero w 1993 r. Od 1919 r. Alwernia należała do województwa krakowskiego, a od 1999 r. znajduje się w województwie małopolskim (powiat chrzanowski).

III.2. Dziedzictwo kulturowe

Alwernia to miasto i gmina pełna bogactw przyrodniczo-kulturowych, posiadająca liczne zabytki i atrakcje turystyczne. Oprócz takich zabytków jak Klasztor Bernardynów oraz Rynek z unikatowymi domami podcieniowymi z XVIII i XIX wieku, na terenie miasta znajduje się Małopolskie Muzeum Pożarnictwa. Wyjątkowo cenne są odrestaurowane przez strażaków samochody pożarnicze z początku ubiegłego stulecia.

Na terenie gminy występują strefy ochrony konserwatorskiej. Są to:

Nieporaz:

- zespół folwarczny ścisła ochrona konserwatorska K1,
- park w zespole folwarcznym – częściowa ochrona konserwatorska K2.

Regulice:

- Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca z zabudowaniami gospodarskimi, teren cmentarza ścisła ochrona konserwatorska K1,

Charakterystyka gminy

- teren nad cmentarzem w Regulicach do ul. Chrzanowskiej, Al. Jana Pawła II - częściowa strefa konserwatorska K2,
- zespół dworski – ścisła ochrona konserwatorska K1,
- teren przy zespole dworskim przy ul. Dworskiej i ul. Chrzanowskiej – częściowa ochrona konserwatorska K2.

Poręba Żegoty:

- zespół Kościoła parafialnego p.w. śś. Marcina i Małgorzaty, cmentarz, dom Sióstr Pasjonistek, zespół pałacowy Szembeków – ścisła ochrona konserwatorska K1,
- krajobraz kulturowy południowej i zachodniej części wsi,
- wokół kościoła i pałacu – częściowa ochrona.

Alwernia:

- zespół klasztorny OO. Bernardynów w Alwerni pw. Stygmatów św. Franciszka, klasztor, ogrodzenie, dom opata, stajnia, stodoła, studnia,
- zespół architektoniczno-przestrzenny zabudowy wokół Rynku – ścisła ochrona konserwatorska K1,
- zabudowa przy ul. Garncarskiej do ul. Modrzewiowej, ul. Gęsikowskiego, Skłodowskiej do ul. Kasztanowej i Sienkiewicza, las wokół klasztoru – częściowa ochrona konserwatorska K2.

Kwaczała:

- zespół zabudowy zagrodowej po obu stronach ul. Jana Pawła II od strony ul. Krakowskiej do szkoły – częściowa ochrona konserwatorska K2.

Mirów:

- pozostałości zespołu dworskiego, ruina spichlerza, pozostałości parku, zabudowa zagrodowa i jednorodzinna wokół zespołu – częściowa ochrona konserwatorska K2.

III.3. Położenie oraz środowisko naturalne

Pod względem administracyjnym gmina Alwernia położona jest w województwie małopolskim, w obrębie powiatu chrzanowskiego, do którego należą także gminy: Babice, Chrzanów, Libiąż, Trzebinia. Siedzibą władz gminy jest miasto Alwernia.

Gminę Alwernia od Krakowa dzieli tylko 30 km, a od stolicy Śląska - Katowic 50 km. Przebiegają tędy ważne szlaki komunikacyjne: Autostrada A4 i droga wojewódzka nr 780 Kraków - Chelmek.

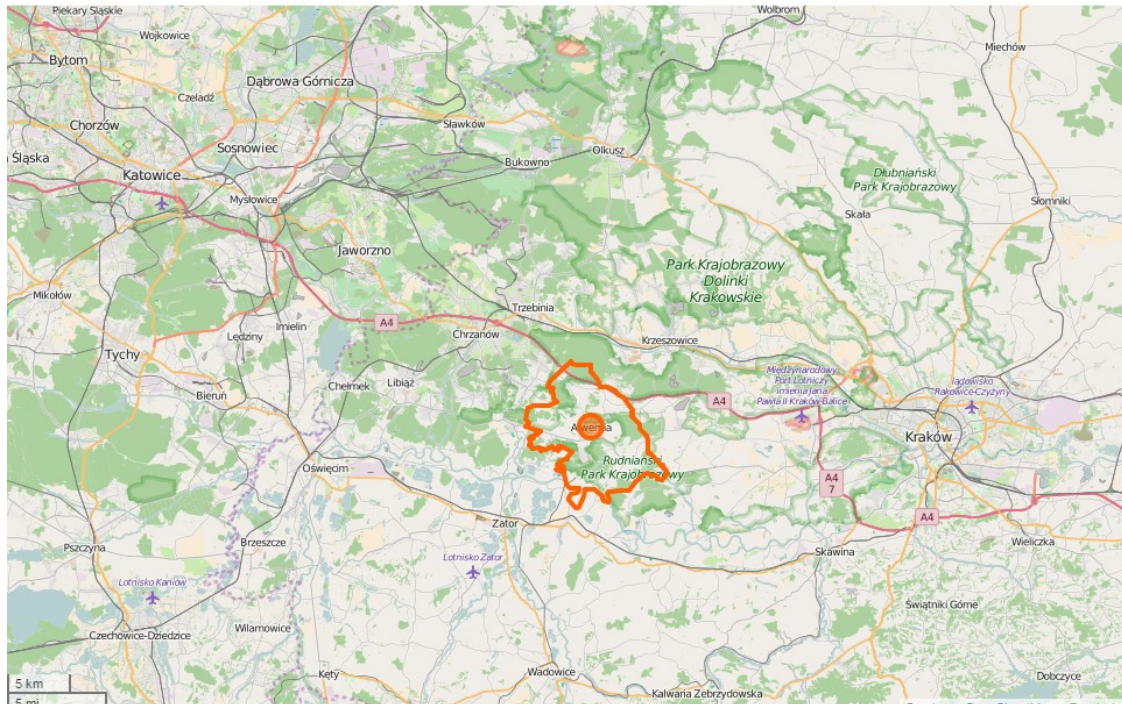
Ze względu na to, iż gmina Alwernia jest gminą miejsko-wiejską, jej przestrzeń posiada zarówno cechy miejskie (w granicach administracyjnych miasta Alwernia), jak i wiejskie.

Gminę tworzy miasto Alwernia oraz 10 sołectw:

Charakterystyka gminy

- Brodła,
- Grojec,
- Kwaczała,
- Podłęże,
- Mirów,
- Nieporaz,
- Okleśna,
- Poręba Żegoty,
- Regulice,
- Źródła.

Mapa 1 Położenie Gminy Alwernia w południowej Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie: OpenStreetMap

Na obszar gminy składają się dwie jednostki geomorfologiczne: Grzbiet Tenczyński - część Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz Dolina Górnej Wisły, należąca do Kotliny Oświęcimskiej. W obrębie gminy znajdują się parki krajobrazowe tj.: Rudniański Park Krajobrazowy i Tenczyński Park Krajobrazowy. Obydwa parki wchodzi w skład Jurajskiego Parku Krajobrazowego utworzonego w 1981 r.

Alwernia to nadwiślańska gmina, o malowniczych widokach z kompleksami leśnymi i zalewem wodnym „Skowronek”, posiadającym zaplecze rekreacyjno-sportowe i łowisko dla wędkarzy. Obszar gminy to duża ilość terenów zielonych, platform widokowych oraz wapienne skałki jurajskie. Niebywałą atrakcją stanowi „Ekomuzeum Alwernia”, obejmujące warsztat rzemiosła garncarskiego z Izbą Tradycji Regionalnych oraz zespół osobliwości geologiczno-przyrodniczych Jury, takich jak

Charakterystyka gminy

jurajskie Skały Gaudynowskie, źródła czystej jurajskiej wody oraz Arkoza Kwaczalska oraz skrzemieniałe pnie araukarii karbońskich.

Na terenie gminy znajdują się nie tylko lokalne, ale także regionalne szlaki rowerowe: Szlak Papieski, Architektury Drewnianej i międzynarodowe: Kraków-Morawy-Wiedeń, Greenways, Eurovelo R4, Szlak Maryjny.

DIAGNOZA SYTUACJI NA OBSZARZE GMI- NY

Celem tej części programu rewitalizacji jest prawidłowa i dokładna diagnoza obszarów zdegradowanych. Pierwszym etapem tej diagnozy jest weryfikacja danych pochodzących ze statystyk publicznych lub od podmiotów powiązanych i współpracujących z jednostką samorządu terytorialnego oraz z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy. Na tej podstawie wytypowano obszary charakteryzujące się koncentracją problemów, które w dalszym etapie pracy stały się przedmiotem dogłębnej analizy w oparciu o metody inne niż statystyczne.

Rozdział ten przeprowadza rozważania w następujących obszarach życia gminy:

- *społecznym,*
- *przestrzenno-funkcjonalnym,*
- *technicznym,*
- *gospodarczym,*
- *środowiskowym.*

IV. Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

IV.1. Metodologia organizacji danych statystycznych na obszarze gminy

W celu organizacji i zebrania danych statystycznych wykorzystano administracyjny podział gminy na 10 sołectw i obszar miasta Alwernia.

Podczas tworzenia diagnozy posługiwano się badaniami ilościowymi, badaniami kwestionariuszowymi (ankieta uzyskana na potrzeby opracowanie programu rewitalizacji), obserwacji ilościowej oraz bezpośrednimi spotkaniami z mieszkańcami. Dane zbierane były dla każdego sołectwa z następujących sfer:

- społecznej (zameldowanie, dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej [MOPS], przestępstwa, bezrobocie, uzależnienia),
- gospodarczej (impresy kulturalne i organizacja czasu wolnego, aktywne przedsiębiorstwa, zadłużenia podmiotów, aktywne organizacje pozarządowe [NGO], dostępne tereny inwestycyjne),
- przestrzennej, infrastrukturalnej i technicznej (stan techniczny budynków, wyposażenie w podstawową infrastrukturę budynków i ich przyrost, ściągalność podatków, infrastruktura wychowania przedszkolnego).

Dane te stanowiły dane własne Urzędu Miejskiego w Alwerni, dane statystyczne ze statystyk publicznych (GUS). Część z nich pochodziła z instytucji takich jak: Policja oraz Powiatowy Urząd Pracy, spółdzielnia i wspólnoty mieszkaniowe.

IV.2. Badania ankietowe

Dane statystyczne ze statystyk publicznych zostały uzupełnione o ankietyzację przeprowadzą wśród mieszkańców gminy na potrzeby opracowania programu rewitalizacji. Badanie ankietowe odbyło się w okresie od 22 kwietnia do 26 czerwca 2016 r. (66 dni). W tym celu przygotowano i wykorzystano jeden rodzaj ankiety, którą udostępniono w wersji elektronicznej poprzez stronę Urzędu Miejskiego w Alwerni (<http://www.alwernia.pl/dla-mieszkancow/aktualnosc/aktualnosc/711.html>) oraz w formie papierowej poprzez placówki oświatowe funkcjonujące na terenie gminy.

Łącznie zebrano 291 ankiet w obu wersjach. Do analizy zakwalifikowano wszystkie, chociaż niektóre nie zostały wypełnione kompletnie. Kompletność danych nie wpływała jednak na wiarygodność uzyskanych wyników.

Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

Ankietyzacja przeprowadzona była z wykorzystaniem wnioskowania statystycznego o wielkości zjawisk w całej populacji na podstawie próby statystycznej. Określenie liczebności próby oparte zostało o oczekiwaną szczegółowość klasyfikacji krzyżowej w analizie tabularycznej danych.

Na podstawie danych ewidencyjnych Urzędu Miejskiego, na koniec grudnia 2015 liczebność populacji wynosiła 12.508 mieszkańców. W ten sposób wyznaczono minimalną wielkość próby badawczej:

- 200 osób (zalecana minimalna liczebność próby badawczej).

Dobór do próby badawczej wykonany został na podstawie informacji o liczebności populacji w poszczególnych sołectwach. Sposób dostarczania ankiet spełnił warunki bezpośredniego losowania niezależnych prób w obrębie warstw według następujących założeń:

- dobór losowy warstwowy, gdzie próba została podzielona na warstwy odpowiadające poszczególnym sołectwom; w związku z tym wyodrębniono 11 warstw.

Dobór losowania warstwowego był proporcjonalny i obliczony według następującego wzoru:

$$LW = qLM/qLG*100\%$$

gdzie:

qLM – liczba osób w miejscowości,

qLG – całkowita liczba osób w gminie Alwernia.

W poniższej tabeli zestawiono oczekiwaną liczebność warstw z ilością pozyskanych ankiet.

Tabela 1 Założenia próby badawczej do badania ankietowego mieszkańców gminy

Sołectwo	Wielkość warstwy	Wymagana liczba w warstwie	Pozyskana liczba ankiet	Zestawienie wartości oczekiwanej do pozyskanej
Alwernia	0,2619	52	63	11
Brodla	0,0784	16	38	22
Grojec	0,1003	20	22	2
Kwaczała	0,1464	29	64	35
Mirów	0,0236	5	7	2
Nieporaz	0,0378	8	7	-1
Okleśna	0,0722	14	28	14
Podłęże	0,0183	4	3	-1
Poręba Żegoty	0,0944	19	18	-1
Regulice	0,1542	31	35	4
Źródła	0,0122	2	6	4

Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

Sołectwo	Wielkość warstwy	Wymagana liczba w warstwie	Pozyskana liczba ankiet	Zestawienie wartości oczekiwanej do pozyskanej
Wielkość próby		200	291	91

Źródło: opracowanie własne

Łączna liczba pozyskanych ankiet przekroczyła o 91 szt. wartość oczekiwaną. Większa liczba ankiet wpływa na większą zgodność próby z docelową strukturą badanej populacji.

W kolejnej tabeli zebrano podsumowanie metryczki ankiety.

Tabela 2 Podsumowanie statystyczne metryczki badania ankietowego

Sołectwo	Kobieta		Mężczyzna		Razem: średni wiek respondenta	Razem: osób, które oznaczyły płeć
	Średni wiek	Liczba osób	Średni wiek	Liczba osób		
Brodla	43	22	42	13	42	35
Grojec	42	13	39	6	41	19
Kwaczała	41	45	42	17	41	62
Miasto Alwernia	41	39	36	24	39	63
Mirów	44	4	65	2	52	6
Nieporaz	46	4	28	2	40	6
Okleśna	41	23	37	3	40	26
Podłęże	38	3			38	3
Poręba Żegoty	44	14	44	3	43	17
Regulice	44	22	35	12	41	34
Źródła	38	4	33	2	36	6
Gmina	42	193	39	84	41	277

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Dane z podsumowania pokazują, że w badaniu uczestniczyło zdecydowanie więcej kobiet niż mężczyzn. Tych pierwszych było prawie 80%. Średni wiek kobiety i mężczyzny był zbliżony. Dla kobiet ustalono go na ok. 42 lata, a dla mężczyzn na 39 lat. Widoczna jest też rozpiętość wiekowa pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Najmłodszy badani pochodzili ze Źródeł: 36 lat, a najstarsi z Mirowa: 44 lata. Należy mieć na uwadze, że w najmniejszych sołectwach, gdzie liczebność warstwy była niewielka, na wynik ten wpłynęły dane pojedynczych respondentów.

Pytania w ankiecie dotyczyły następujących sfer:

- społecznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,

Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

- gospodarczej,
- technicznej,
- środowiskowej.

W sferze społecznej badanych pytano o:

- liczbę bezrobotnych osób w gospodarstwie domowym,
- liczbę bezrobotnych osób z utrudnionym dostępem do rynku pracy (kobieta, osoba do 25 r. ż lub po 45 r. ż, osoba niezatrudniona przez okres dłuższy niż rok),
- liczba osób w gospodarstwie domowym korzystająca z pomocy OPS,
- poziom poczucia zagrożenia, obawa o stanie się ofiarą przestępstwa,
- rodzaj problematycznych zjawisk społecznych (np. alkoholizm, wandalizm) dostrzeganych w najbliższym otoczeniu,
- poziom zaangażowania w działalność społeczną,
- ocenę jakości wychowania przedszkolnego na terenie miejscowości,
- ocenę jakości oferty kulturalnej oraz skłonność do uczestniczenia w tego rodzaju wydarzeniach,
- potrzebę utworzenia na terenie gminy gminnego centrum kultury oraz o ocenę wpływu realizacji tego pomysłu na życie społeczne w najbliższym otoczeniu.

Pytania powiązane ze sferą przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową dotyczyły:

- okresu, w którym powstał dom lub mieszkanie badanego,
- oceny stanu technicznego budynku, w którym badany mieszka,
- liczby osób mieszkających razem z badanym oraz powierzchni, jaką zamieszkują,
- wyposażenia domu lub mieszkania w podstawową infrastrukturę: woda, kanalizacja, łazienka, ubicacja,
- rodzaj ogrzewania, stosowane paliwo do pozyskania energii cieplnej oraz wiek wykorzystywanego kotła lub pieca do ogrzewania,
- energochłonności budynku: wymiana okien, ocieplenie ścian zewnętrznych.

Pytanie dotyczące sfery gospodarczej to pytanie o liczbę osób w rodzinie i wśród najbliższych znajomych, która prowadzi działalność gospodarczą na swój rachunek.

Wyniki ankietyzacji wykorzystano do uzupełnienia bądź weryfikacji diagnozy stanu obecnego w gminie przeprowadzonej z wykorzystaniem danych statystycznych ze statystyk publicznych i jako

kolejny ze wskaźników służących do wytyczenia obszaru kryzysowego i obszaru zdegradowanego. W pierwszym przypadku posłużono się odpowiedziami na pojedyncze pytania. W drugim skorzystano z tzw. taksonomicznej miary rozwoju (TMR). Obliczono ją osobno dla pytań dotyczących sfery społecznej oraz dla pytań z pozostałych części.

Wskaźnik TMR¹ oparty został o koncepcję zaproponowaną przez Z. Hellwiga. Miara ta pozwala na przeprowadzenie porządkowania obszarów (regionów) i ewentualnie w dalszej kolejności ich podział na klasy. Wartości taksonomicznego miernika rozwoju stanowią wypadkową poziomu zmiennych, dotyczących różnych aspektów badanego zjawiska i pozwalają na jego syntetyczny opis. Zaletą tej metody jest możliwość wykorzystania dowolnych obiektów ekonomicznych w ramach podjętego badania problemu badawczego.

Analiza taksonomiczna jest oceną poziomu zróżnicowania obiektów, opisanych za pomocą zestawu cech statystycznych. Prowadzi do określenia skupisk tychże obiektów pod względem podobieństwa rozwoju, jak również do otrzymania jednorodnych klas obiektów ze względu na charakteryzujące je właściwości. W pierwszym kroku dane poddane zostały standaryzacji zgodnie ze wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j},$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowane wartości j -tej cechy w i -tym sołectwie

x_{ij} – wartości empiryczne j -tej cechy w i -tym sołectwie

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna j -tej cechy,

S_j – odchylenie standardowe j -tej cechy.

Na bazie wystandaryzowanych cech, obliczono syntetyczne miary rozwoju społecznego i przestrzenno-gospodarczego poszczególnych miejscowości w gminie. Syntetyczną miarą rozwoju sołectwa jest syntetyczny wskaźnik taksonomicznej „odległości” danego sołectwa od teoretycznego wzorca rozwoju, który obliczono według wzoru:

$$d_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0}, \text{ gdzie } i = 1, 2, \dots, n$$

gdzie:

d_i – syntetyczny wskaźnik rozwoju (miara rozwoju),

¹ Z wykorzystanie informacji dostępnych w: „Zastosowanie metod taksonomicznych w analizie porównawczej dostępu do infrastruktury ICT przez młodzież szkolną w Polsce”, K. Łogwiniuk, Politechnika Białostocka, w: Economy and Management – 1/2011, „Taksonomiczny miernik rozwoju (TMR) z uwzględnieniem zależności przestrzennych”, M. B. Pietrzak, w: Przegląd statystyczny R. LXI – Zeszyt 2 – 2014 oraz „Poziom życia ludności Polski i pozostałych krajów Unii Europejskiej – analiza taksonomiczna”, K. Warzecha, w: Dylematy ekonometrii, praca zbiorowa, 2. Księga pamiątkowa dla uczczenia 50-lecia pracy naukowej Profesora zw. Dr. Hab. A. St. Barczaka Doktora honoris causa.

Metodologia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

d_{i0} – odległość Euklidesowa obiektu x_i od obiektu wzorcowego x_0 ,

d_0 – krytyczna odległość danej jednostki od wzorca,

przyjmując:

$$d_0 = \bar{d}_0 + 2S_d,$$

gdzie:

\bar{d}_0 – średnia arytmetyczna taksonomicznych odległości,

S_d – odchylenie standardowe taksonomicznych odległości.

oraz

$$S_d = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (d_{i0} - \bar{d}_0)^2},$$

Do wyznaczenia odległości euklidesowej obiektu x_i od obiektu wzorcowego x_0 przyjęto:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^n (x_{ij} - x_{0j})^2},$$

Metoda wzorca rozwoju Z. Hellwiga umożliwia, na podstawie obliczonych taksonomicznych wskaźników rozwoju, ustalenie rankingu sołectw gminy według stopnia ich rozwoju.

Wyższa wartość miernika oznacza, że badany obiekt znajduje się bliżej wzorca. Według kryterium rosnącej wartości tego miernika można badane obszary uporządkować ze względu na poziom badanego, bezpośrednio nieobserwowalnego zjawiska. Syntetyczne mierniki poziomu życia zastępują opis obszarów przy użyciu zbioru cech diagnostycznych opisem za pomocą jednej zagregowanej wielkości. Umożliwiają zatem numeryczny opis złożonych zjawisk, których nie można bezpośrednio zmierzyć.

V. Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Na moment sporządzenia programu gminę zamieszkiwało 12,5 tys. osób, przy wskaźniku feminizacji wynoszącym 104. Od 2012 r. w gminie notuje się systematyczny spadek liczby ludności. Najwięcej mieszkańców przebywa w mieście Alwernia, prawie 3,3 tys. osób. Kolejnym sołectwem są Kwaczwały, gdzie przebywa ponad 1,8 tys. osób oraz Grojec z liczbą mieszkańców równą około 1,3 tys. osób. Najmniej osób liczą sobie natomiast Źródła (153 osoby) oraz Podłęże (229 osób).

Średnia wieku mieszkańców gminy jest taka sama jak w całej Polsce i wynosi 40,6 lat. Jest jednak trochę wyższa od średniej dla Małopolski, która równa się 39,7 lat.

Przyrost naturalny w 2014 r. w gminie wyniósł -14, przy czym dla kobiet było to -13, a dla mężczyzn -1. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik ten wyniósł -1,1. W tym samym okresie w całym województwie był on dodatni - na poziomie 1,4 (dla całej Polski: 0). Różnice zanotowano również pomiędzy obszarem miasta a obszarami wiejskimi. W Alwerni osiągnął on -1,2, zaś w pozostałych sołectwach -1,9.

V.1. Zdiagnozowane problemy

Problemy społeczne dotyczące gminy, które zdiagnozowano szczegółowo w kolejnej części opracowania, to przede wszystkim:

- malejąca liczba mieszkańców, w tym migracja ukryta,
- stale utrzymujący się ujemny przyrost naturalny,
- rosnące obciążenie demograficzne,
- relatywnie wysoki poziom bezrobocia,
- rosnąca liczba przestępstw,
- rosnąca liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPS,
- rosnąca liczba osób objęta nadzorem kuratorskim,
- braki w infrastrukturze czasu wolnego.

V.1.1. Sytuacja demograficzna

Pierwszym ze zjawisk, jakie poddano analizie, była zmiana liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach. Wyniki przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Wskaźnik 1 Dynamika zmiany liczby mieszkańców poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Sołectwo	Dynamika zmiany		Średnia dynamika
	2014/2013	2015/2014	
Okleśna	0,9935	0,9815	0,9875
Podłęże	0,9871	0,9957	0,9914
Kwaczała	1,0461	0,9385	0,9923
Miasto Alwernia	0,9952	0,9948	0,9950
Grojec	0,9992	0,9945	0,9968
Źródła	0,9870	1,0066	0,9968
Regulice	0,9907	1,0031	0,9969
Poręba Żegoty	1,0034	1,0008	1,0021
Brodła	1,0113	1,0000	1,0057
Nieporaz	1,0107	1,0021	1,0064
Mirów	1,0208	1,0034	1,0121
Gmina	1,0052	0,9880	0,9966

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Średni poziom dynamiki dla całej gminy wyniósł niewiele poniżej 1, czyli liczba mieszkańców w 2015 w porównaniu do 2013 r. zmniejszyła się, jednak zmiana ta była znikoma. W podziale na poszczególne sołectwa widać jednak, że w części z nich liczba mieszkańców zwiększyła się i była powyżej średniej dla gminy, a z części z nich systematycznie ubywało mieszkańców. Do tych miejscowości, gdzie przyrost liczby mieszkańców był wyraźnie ujemny i poniżej średniej dla całej gminy zaliczyć należy:

- Okleśną,
- Kwaczałę,
- Podłęże,
- Alwernię.

V.1.2. Bezrobocie

W analizie tego obszaru wykorzystano dane statystyczne z poszczególnych sołectw na temat liczby bezrobotnych oraz liczby długotrwale bezrobotnych.

W pierwszej kolejności przeanalizowano dynamikę zmiany liczby osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Wskaźnik 2 Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Sołectwo	2014/2013	2015/14	Średni poziom dynamika
Grojec	---	---	---
Regulice	0,9351	0,8472	0,8911
Kwaczała	0,9651	0,8072	0,8862
Brodła	0,8085	0,9211	0,8648
Podłęże	1,1111	0,6000	0,8556
Miasto Alwernia	0,9014	0,7891	0,8452

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Sołectwo	2014/2013	2015/14	Średni poziom dynamika
Poręba Żegoty	0,7727	0,8235	0,7981
Okleśna	0,7400	0,7297	0,7349
Nieporaz	0,6207	0,7778	0,6992
Źródła		0,6667	0,6667
Mirów	0,7333	0,5455	0,6394
Gmina	0,8656	0,8004	0,8330

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W całej gminie poziom dynamiki wyniósł 0,83 czyli liczba bezrobotnych uległa zmniejszeniu. Były jednak sołectw, w których poziom ten małał wolniej. Do nich należy zaliczyć:

- Regulice,
- Kwaczała,
- Brodła,
- Podłęże,
- Alwernia.

Kolejny aspekt, jaki został zbadany w gminie Alwernia, to liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców. Odpowiednie zestawienie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Wskaźnik 3 Liczba bezrobotnych w poszczególnych sołectwa w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w latach 2013-2015

Sołectwo	2013	2014	2015	Średnio
Poręba Żegoty	42,91	38,87	30,83	37,54
Nieporaz	48,45	38,74	35,68	40,96
Kwaczała	0,00	0,00	0,00	0,00
Okleśna	46,09	42,52	36,57	41,73
Brodła	52,08	37,41	20,34	36,61
Miasto Alwernia	62,10	38,14	29,60	43,28
Mirów	53,94	40,17	29,87	41,33
Regulice	38,63	43,48	26,20	36,10
Podłęże	56,12	43,22	35,56	44,97
Źródła	39,67	37,44	31,62	36,24
Grojec	0,00	19,74	13,07	10,94
Gmina	41,37	35,62	28,86	35,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W analizie danych z powyższej tabeli należy zwrócić uwagę na bardzo dużą rozbieżność pomiędzy średnimi dla 9 miejscowości a pozostałymi dwiema, dla których w statystykach PUP w Chrzanowie

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

nie wykazano praktycznie bezrobotnych. W związku z tym za przekroczenie wskaźnika uznano te średnie, które mieściły się w pierwszym kwartyle, czyli poniżej 36,2. Są to następujące miejscowości:

- Poręba Żegoty,
- Nieporaz,
- Kwaczała,
- Okleśna,
- Brodła,
- Alwernia,
- Mirów.

Ostatnim, analizowanym aspektem bezrobocia, to udział liczby długotrwale bezrobotnych w ogólnej licznie bezrobotnych. Dane do wskaźnika zawarto w poniższej tabeli.

Wskaźnik 4 Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Sołectwo	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych			
	2013	2014	2015	Średnio
Poręba Żegoty	45,45%	50,98%	52,38%	49,06%
Nieporaz	44,83%	50,00%	42,86%	45,90%
Podłęże	66,67%	20,00%	50,00%	44,00%
Brodła	44,68%	42,11%	25,71%	38,33%
Kwaczała	45,35%	28,92%	34,33%	36,44%
Alwernia	45,07%	32,81%	21,78%	34,50%
Regulice	40,26%	23,61%	21,31%	29,05%
Okleśna	36,00%	18,92%	18,52%	26,32%
Mirów	20,00%	0,00%	16,67%	12,50%
Grojec	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Źródła	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Gmina	47,22%	35,25%	31,30%	38,86%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W takim ujęciu bezrobocia wyróżniają się takie miejscowości jak:

- Poręba Żegoty,
- Nieporaz,
- Podłęże,
- Brodła.

Warto zwrócić uwagę, że w Porębie Żegoty udział osób długotrwale bezrobotnych wyraźnie rośnie i jest to jedyne sołectwo, w którym ten trend jest tak jednoznaczny. W całej gminie widać, że to negatywne zjawisko traci na sile i o ile w 2013 prawie co druga osoba była bezrobotna dłużej niż rok, to w 2015 już rzadziej niż co trzecia.

V.1.3. Przestępczość

W zakresie przestępczości pierwszym ze wskaźników była liczba przestępstw w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wyliczenia zawarto w poniższej tabeli.

Wskaźnik 5 Liczba przestępstw w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Liczba przestępstw na jednego mieszkańca			
Obszar	2013	2014	2015
Nieporaz	0,0086	0,0233	0,0233
Okleśna	0,0119	0,0119	0,0166
Kwaczała	0,0038	0,0179	0,0147
Poręba Żegoty	0,0077	0,0102	0,0127
Brodła	0,0155	0,0122	0,0122
Grojec	0,0071	0,0135	0,0104
Alwernia	0,0139	0,0179	0,0101
Podłęże	0,0043	0,0087	0,0087
Regulice	0,0057	0,0083	0,0078
Źródła	0,0130	0,0132	0,0065
Mirów	0,0069	0,0000	0,0034
Gmina	0,0093	0,0093	0,0116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Według takiego ujęcia przestępczości na tle gminy wyróżniają się następujące miejscowości:

- Nieporaz,
- Okleśna,
- Kwaczała,
- Poręba Żegoty,
- Brodła.

W kolejnym wskaźniku zbadano, jaka była relacja zmiany liczby przestępstw w kolejnych latach w stosunku do zmiany liczby mieszkańców. Wynik zawarto w kolejnej tabeli.

Wskaźnik 6 Zmiana liczby przestępstw w stosunku do zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Sołectwo	2015/2013	2015/2014	Średni stosunek zmiany
Grojec	8,0000	0,5714	4,2857
Poręba Żegoty	0,7500	3,0000	1,8750
Alwernia	0,8125	1,5294	1,1710
Nieporaz	1,4000	0,0000	0,7000
Mirów	0,3333	1,0000	0,6667

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Sołectwo	2015/2013	2015/2014	Średni stosunek zmiany
Źródła	0,0000	1,0000	0,5000
Brodła	0,2727		0,2727
Regulice	0,2778	0,1667	0,2222
Kwaczała	0,3256	0,0667	0,1961
Podłęże	0,3333	0,0000	0,1667
Okleśna	0,0000	0,2353	0,1176
Gmina	0,0152	0,1776	0,0964

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Sołectwa, w których liczba przestępstw zmieniała się szybciej niż liczba mieszkańców, to Grojec, Poręba Żegoty i Alwernia, przy czym do wyznaczenia obszaru kryzysowego należy wskazać te miejscowości, w których nastąpił wzrost przestępczości. Będą to więc:

- Grojec,
- Poręba Żegoty,
- Kwaczała,
- Okleśna
- Regulice.

V.1.4. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie monitorowana jest na podstawie wydanych Niebieskich Kart. Dla ustalenia wskaźnika na potrzeby programu rewitalizacji przeliczono ich liczbę w latach 2013-2015 na 1000 mieszkańców oraz obliczono średnią dla tego okresu. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Wskaźnik 7 Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Obszar	2013	2014	2015	Średnio
Źródła	25,9740	6,5789	6,5359	13,0296
Podłęże	0,0000	4,3478	13,1004	5,8161
Nieporaz	4,2827	2,1186	4,2283	3,5432
Okleśna	4,3150	0,0000	1,1062	1,8071
Kwaczała	0,5359	2,0492	1,0917	1,2256
Regulice	1,0304	1,0400	1,5552	1,2085
Miasto Alwernia	0,9066	0,9110	1,5263	1,1146
Brodła	1,0309	2,0387	0,0000	1,0232
Grojec	0,0000	1,5848	0,7968	0,7939
Poręba Żegoty	0,0000	0,0000	1,6935	0,5645
Mirów	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Gmina	1,2704	1,2638	1,5990	1,3777

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Sołectwami, które wyróżniły się średnią liczbą Kart na tle gminy to:

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

- Źródła,
- Podłęże,
- Nieporaz,
- Okleśna.

V.1.1. Uzależnienia

W podobny sposób, jak powyższy wskaźnik dotyczący Niebieskich Kart, przeanalizowano liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnień. Wyniki zawarto w poniższej tabeli.

Wskaźnik 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnień w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Obszar	2013	2014	2015	Średnio
Brodła	7,2165	13,2518	15,2905	11,9196
Źródła	6,4935	19,7368	6,5359	10,9221
Nieporaz	6,4240	8,4746	12,6850	9,1945
Okleśna	5,3937	7,6004	9,9558	7,6500
Kwaczała	5,3591	8,1967	8,1878	7,2479
Podłęże	4,2918	13,0435	4,3668	7,2340
Alwernia	4,5331	4,2514	5,7998	4,8614
Regulice	2,5760	6,2402	5,7024	4,8395
Poręba Żegoty	3,4014	3,3898	5,0804	3,9572
Grojec	0,0000	1,5848	3,1873	1,5907
Mirów	0,0000	0,0000	3,3898	1,1299
Gmina	4,0495	6,1611	7,0355	5,7487

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Miejscowościami, które wyróżniają się w stosunku do średniej dla gminy są:

- Brodła,
- Źródła,
- Nieporaz,
- Okleśna,
- Kwaczała,
- Podłęże.

Warto też zwrócić uwagę na bardzo duże różnice pomiędzy Brodłami a Mirowem. W pierwszym z nich osób korzystających z tego rodzaju pomocy na 1000 mieszkańców jest prawie 12, a w Mirowie niewiele ponad 1, czyli różnica jest aż dwunastokrotna.

V.1.1. Rodziny korzystające z pomocy społecznej

W kolejnym obszarze funkcjonowania pomocy społecznej, czyli wsparciu na rzecz poszczególnych rodzin i osób, obliczono wskaźnik, który obrazuje liczbę takich rodzin w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wyniki zawarte są w poniższej tabeli.

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Wskaźnik 9 Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy MOPS w Alwerni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015

Obszar	2013	2014	2015	Średnio
Źródła	116,8831	171,0526	163,3987	150,4448
Mirów	100,6944	112,2449	108,4746	107,1380
Podłęże	55,7940	73,9130	82,9694	70,8921
Alwernia	64,3699	64,9863	65,6288	64,9950
Brodła	32,9897	42,8135	54,0265	43,2766
Grojec	13,4600	16,6403	17,5299	15,8767
Poręba Żegoty	15,3061	14,4068	17,7815	15,8315
Okleśna	9,7087	8,6862	9,9558	9,4502
Kwaczała	4,8232	5,1230	7,0961	5,6808
Nieporaz	0,0000	0,0000	8,4567	2,8189
Regulice	1,0304	2,6001	1,5552	1,7286
Gmina	28,5850	31,0427	33,2587	30,9621

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W tym wskaźniku, podobnie jak w przypadku pomocy społecznej z tytułu uzależnień, należy zwrócić uwagę na bardzo dużą różnicę pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Dla Źródeł wartość wskaźnika to ponad 150, a dla Regulic tylko 1,7. Różnica jest więc znacząca. Do sołectw, które średnią wartość wskaźnika mają powyżej średniej dla gminy zaliczają się:

- Źródła,
- Mirów,
- Podłęże,
- Alwernia,
- Brodła.

V.1.1. Osoby objęte nadzorem kuratorskim

Ostatnim wskaźnikiem analizowanym w sferze społecznej są nadzory kuratorskie. Wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Wskaźnik 10 Liczba nadzorów kuratorskich w poszczególnych sołectwach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015

Obszar	2013	2014	2015	Średnio
Źródła	6,4935	6,5789	13,0719	8,7148
Brodła	3,0928	3,0581	5,0968	3,7492
Poręba Żegoty	0,8503	2,5424	2,5402	1,9776
Mirów	3,4722	0,0000	0,0000	1,1574
Kwaczała	1,0718	0,5123	1,0917	0,8919
Grojec	0,7918	0,7924	0,7968	0,7937
Nieporaz	0,0000	0,0000	2,1142	0,7047
Regulice	0,5152	1,0400	0,5184	0,6912

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Obszar	2013	2014	2015	Średnio
Alwernia	0,0000	0,6073	0,9158	0,5077
Okleśna	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Podłęże	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Gmina	0,7940	1,0269	1,4391	1,0867

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Miejscowościami, gdzie takich nadzorów było więcej niż wynosi średnia dla gminy są:

- Źródła,
- Brodła,
- Poręba Żegoty,
- Mirów.

Warto podkreślić również różnice pomiędzy sołectwami - gdy w Źródłach mamy do czynienia ze średnią liczbą nadzorów na poziomie 8,7 to w Okleśnej i Podłężu nie ma ani jednego.

V.1.1. Aktywność społeczna mieszkańców

Jednym ze zjawisk w sferze społecznej, dla którego pozyskano dane liczbowe na poziomie sołectw, była liczba imprez kulturalnych i okolicznościowych oraz zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Na potrzeby diagnozy przyjęto założenie, że ten obszar działalności stanowi uzupełnienie oferty edukacyjnej i szkoleniowej. W związku z tym pośrednio przekłada się na jakość kapitału ludzkiego, który jest jednym z podstawowych czynników produkcji w gospodarce.

W poniższej tabeli zestawiono liczbę imprez w poszczególnych sołectwach w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

Wskaźnik 11 Liczba imprez w sołectwach w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Sołectwo	Liczba imprez na jednego mieszkańca			
	2013	2014	2015	Średnio
Brodła	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Źródła	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Grojec	0,0111	0,0087	0,0183	0,0127
Regulice	0,0206	0,0244	0,0285	0,0245
Poręba Żegoty	0,0009	0,0407	0,0593	0,0336
Alwernia	0,0115	0,0149	0,0763	0,0342
Kwaczała	0,0890	0,0835	0,0988	0,0904
Nieporaz	0,0985	0,0975	0,1163	0,1041
Mirów	0,0278	0,1224	0,1627	0,1043
Podłęże	0,0000	0,0000	0,4192	0,1397
Okleśna	0,1402	0,1455	0,1493	0,1450
Alwernia	0,0352	0,0422	0,0730	0,0501

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Średni poziom wskaźnika w okresie 2013-2015 na jednego mieszkańca w całej gminie wyniósł 0,05. Jako obszar, który zostanie uwzględniony w dalszej analizie, to te sołectwa, w których średnia liczba imprez na mieszkańca była niższa niż średnia dla gminy. Są więc to:

- Brodła,
- Źródła,
- Grojec,
- Regulice,
- Poręba Żegoty,
- Alwernia

V.1.2. Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferze społecznej

W celu podsumowania wyników uzyskanych odpowiedzi z ankiet wykorzystano syntetyczny wskaźnik taksonomicznej miary rozwoju, który pozwala na łączne ujęcie i porównanie dowolnej liczby zmiennych. W sferze społecznej wykorzystano w tym celu odpowiedzi mieszkańców gminy na następujące pytania:

1) Destymulanty²:

- a) liczba osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym,
- b) liczba osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym z utrudnionym dostępem do rynku pracy,
- c) liczba osób w gospodarstwie domowym korzystająca z pomocy OPS,
- d) poziom obawy stania się ofiarą przestępstwa,
- e) bycie świadkiem przestępstwa,
- f) liczba problematycznych zjawisk społecznych dostrzeganych w najbliższym otoczeniu.

2) Stymulanty:

- a) poziom zaangażowania w działalność społeczną,
- b) ocena jakości wychowania przedszkolnego,
- c) ocena jakości oferty kulturalnej,
- d) poziom zainteresowania i udziału w lokalnych wydarzeniach kulturalnych,
- e) ocena potrzeby utworzenia gminnego centrum kulturalnego,
- f) ocena wpływu decyzji o utworzeniu gminnego centrum kulturalnego na życie kulturalne lokalnej społeczności.

Wyniki obliczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

² Jako stymulantę określono to zjawisko, dla którego wzrost wartości jest pożądanym z punktu oceny poziomu rozwoju obszaru. Analogicznie – destymulantą to ta zmienna, której niższy poziom oceniany jest pozytywnie z punktu widzenia rozwoju obszaru.

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

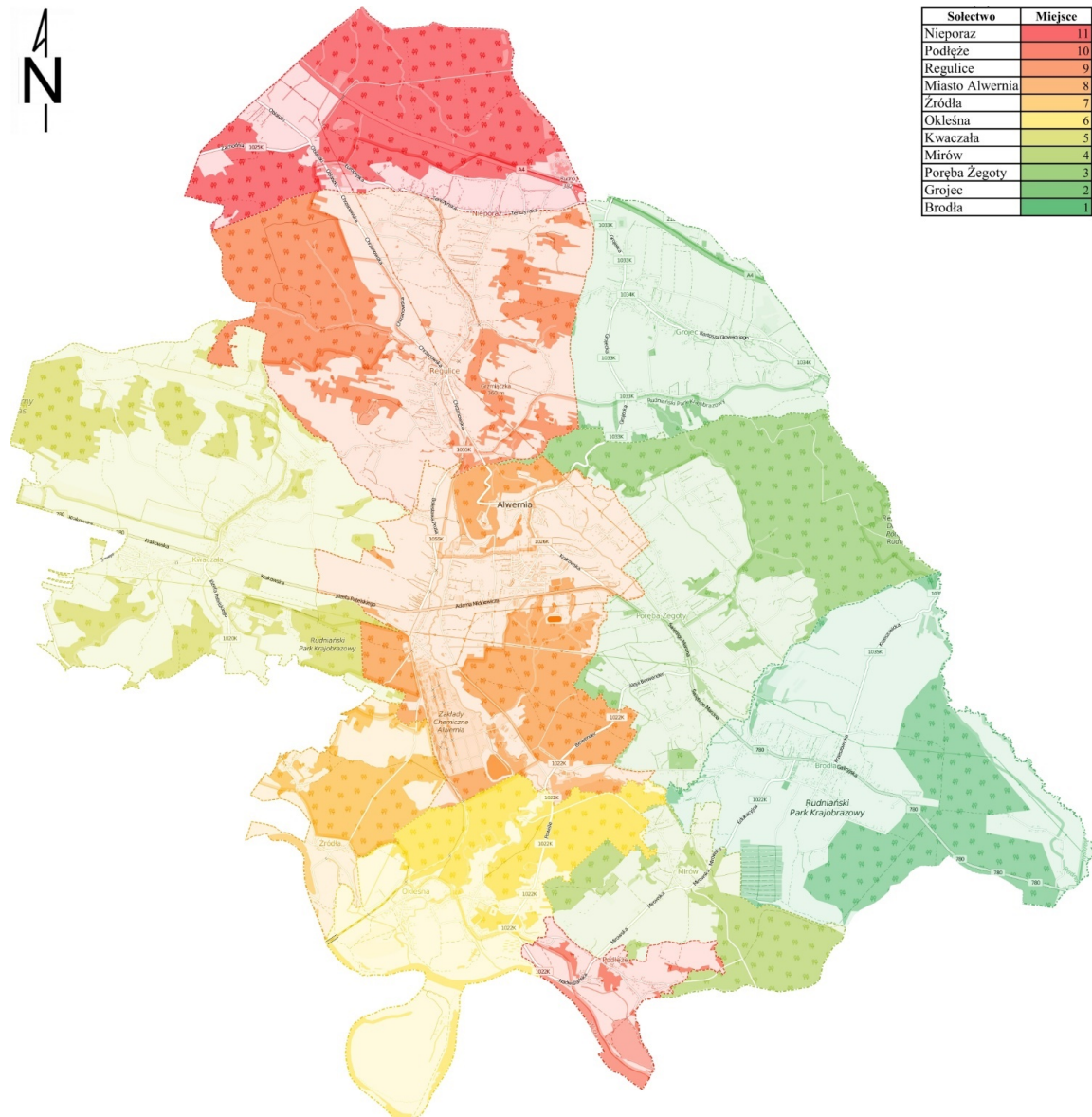
Tabela 3 Taksonomiczna miara rozwoju sołectw dla pytań ankiety dotyczących sfery społecznej

Sołectwo	Odległość od wzorca c(i)	Taksonomiczna miara rozwoju d(i)	Miejsce
Brodla	4,308858303	0,954596805	11
Grojec	4,265673525	0,945051458	10
Kwaczała	3,481889513	0,771405674	7
Miasto Alwernia	3,155102746	0,699006718	2
Mirów	3,569659698	0,790850983	6
Nieporaz	2,44150513	0,540910590	3
Okleśna	3,458253267	0,766169111	8
Podłęże	2,524692059	0,559340488	1
Poręba Żegoty	3,647728888	0,808147057	9
Regulice	3,105881663	0,688101885	5
Źródła	3,220607089	0,713519075	4
Średnia arytmetyczna	3,379977444		
Odchylenie standardowe	0,566858505		
Wzorzec standaryzowany u*	4,513694454		

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi uzyskanych z ankiet

Wyniki tych obliczeń zaprezentowano również graficznie na poniższej mapie.

Mapa 2 Poziom natężenia zjawisk kryzysowych na terenie gminy na podstawie badania ankietowego uzyskany z wykorzystaniem obliczeń taksonomicznej miary rozwoju

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Zestawienia wyników zaprezentowanych w powyższej tabeli oraz na planie gminy pokazują, że wśród miejsc, które zdaniem ankietowanych są objęte zjawiskami kryzysowymi wyróżniają się: Nieporaz, Podłęże, Regulice, Miasto Alwernia oraz Źródła. Przestrzenie sołectwa te lokalizują się wyraźnie w centralnej części gminy wzdłuż osi pionowej.

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

V.1.3. Wyznaczenie obszaru kryzysowego w sferze społecznej

Podsumowanie analizy niekorzystnych zmian w sferze społecznej mierzone przekroczonymi wskaźnikami zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Zestawienie sołectw, w których zarejestrowano przekroczenia wskaźników wyznaczonych dla sfery przestrzennej

Sołectwo	Depopulacja	Wzrost bezrobocia	Znaczny udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców	Znaczny udział długotrwale bezrobotnych	Znaczna liczba przestępstw na mieszkańca	Dynamika wzrostu przestępczości	Przemoc w rodzinie	Poziom uzależnień	Korzystający z pomocy MOPS	Nadzory kuratorskie	Liczba imprez	Łącznie
Brodla		X	X	X	X			X	X	X	X	8
Kwaczała	X	X	X		X	X		X				6
Okleśna	X		X		X	X		X				6
Podłęże	X	X		X			X	X	X			6
Poręba			X	X	X	X				X	X	6
Żegoty			X	X	X		X	X				5
Nieporaz			X	X	X		X	X	X	X	X	5
Źródła							X	X	X	X	X	5
Alwernia	X	X	X						X		X	5
Mirów			X						X	X		3
Regulice		X				X					X	3
Grojec						X					X	2
Gmina	4	5	7	4	5	5	4	6	5	4	6	55

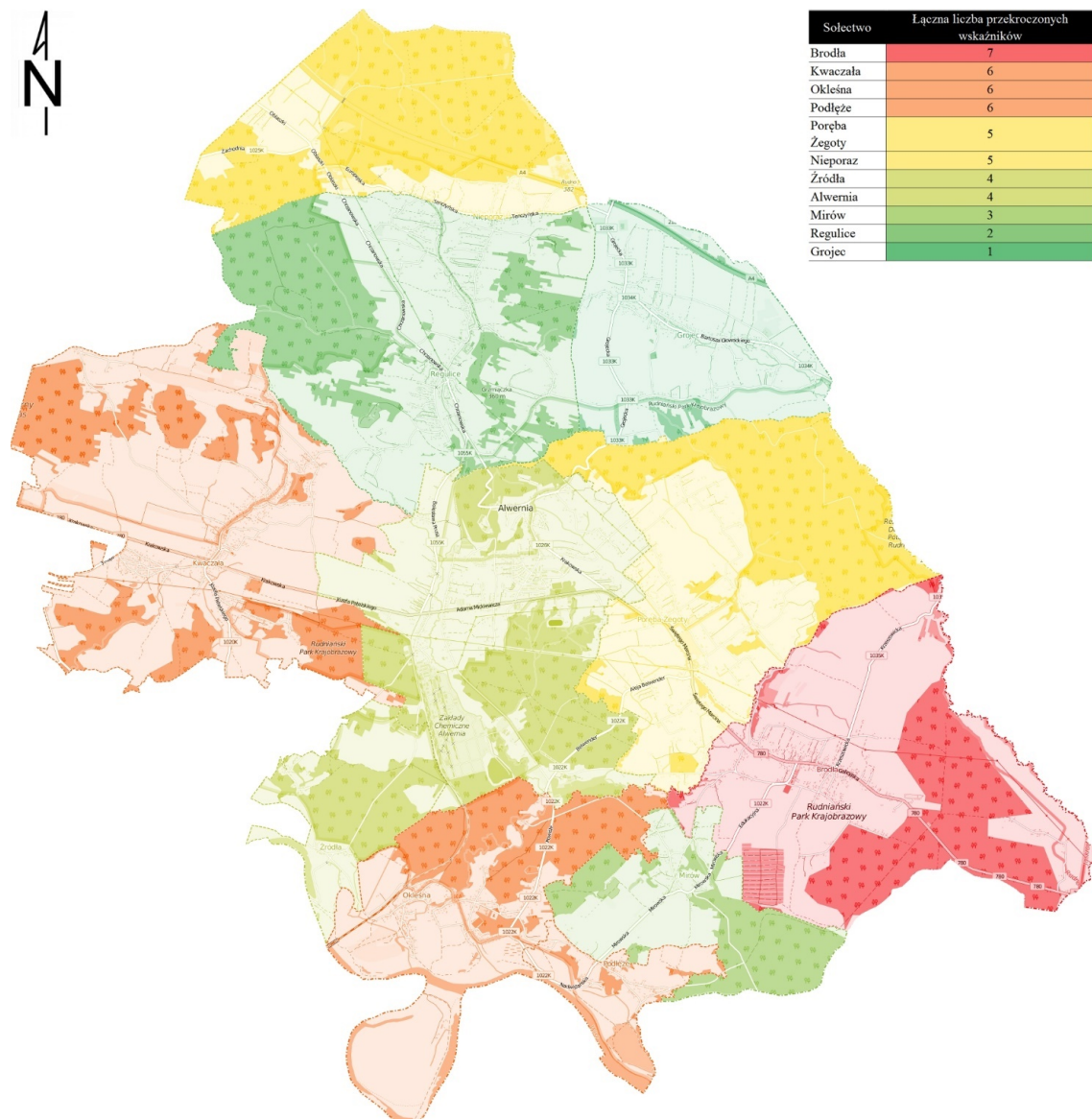
Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie diagnozy w sferze społecznej

Zestawienie sołectw uwzględniające przekroczenia wskaźników, jakie wyznaczono do oceny sytuacji społecznej na terenie gminy, pokazują, że przekroczenia te występują w każdym z sołectw, ale ich liczba zmienia się od 2 do 8. W poziomie nasilenia zjawisk kryzysowych dominują takie sołectwa jak Brodła, Kwaczała, Okleśna, Podłęże, Poręba Żegoty. Warto też zwrócić uwagę na Nieporaz, Źródła i Alwernię. W pozostałych trzech miejscowościach mamy do czynienia z przekroczeniem co najwyżej trzech wskaźników.

Zmiany te zaprezentowano również w przestrzeni na poniższej mapie gminy.

Mapa 3 Rozmieszczenie przestrzenne negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie gmin Alwernia

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org/pl/>

VI. Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Ważnym aspektem analiz struktury przestrzennej gminy jest Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Umożliwia on całościowe wykorzystanie obszaru przy uwzględnieniu określonych granic terenów wydzielonych na funkcje społeczne i gospodarcze.

Na podstawie analizy informacji zawartych w tym dokumencie nie stwierdzono większych problemów w zakresie infrastruktury komunalnej. Daje się jedynie zauważyć, że gmina posiada słabo rozwiniętą sieć gazową i kanalizacyjną. Infrastruktura drogowa również jest wymaga znaczących nakładów na rozbudowę i modernizację.

Na terenie gminy wyróżnić można głównie zabudowę jednorodziną. Część zasobów mieszkalnych wymaga modernizacji ze względu na brak węzłów sanitarnych w niektórych mieszkaniach.

VI.1. Zdiagnozowane problemy

Problemy w sferze przestrzennej dotyczące gminy, które zdiagnozowano szczegółowo w kolejnej części opracowania, to przede wszystkim:

- znikoma część budynków na terenie gminy, która podłączona jest do kanalizacji,
- malejąca ściągalność podatków,
- malejąca liczba mieszkań oddawanych do użytku,
- część infrastruktury wychowania przedszkolnego wymaga znaczących nakładów inwestycyjnych na modernizację.

VI.1.1. Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej

Jednym z istotnych problemów gminy jest stan sieci kanalizacyjnej. Jak wynika z danych GUS, w roku 2014 z sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy korzystało jedynie 38,7% mieszkańców.

Jest to wskaźnik niższy od wskaźnika dla powiatu chrzanowskiego o 27,8 p. proc. oraz o 21,1 p. proc. od wskaźnika dla woj. małopolskiego.

Wskaźnik 12 Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej

Obszar	Liczba podłączonych budynków
Alwernia	541 budynków (w tym 15 bloków)
Brodla	brak
Grojec	brak
Kwaczała	brak
Mirów	brak

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Obszar	Liczba podłączonych budynków
Nieporaz	brak
Okleśna	221 budynków
Podłęże	brak
Poręba Żegoty	brak
Regulice	210 budynków
Źródła	Brak
Gmina	972 budynki

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z danych Urzędu Miejskiego na terenie gminy znajdują się sołectwa nie objęte przedmiotową siecią, do których należą:

- Brodła,
- Grojec,
- Kwaczała,
- Mirów,
- Podłęże,
- Poręba Żegoty,
- Nieporaz,
- Źródła.

VI.1.2. Ściągalność podatków od nieruchomości

Podatek od nieruchomości ze względu na możliwość oddziaływania na gospodarkę terenu, jak i płynące z tego tytułu dochody, zajmuje priorytetowe miejsce w lokalnym systemie podatkowym. Zharmonizowane i systematyczne działanie społeczności, władzy publicznej oraz innych podmiotów funkcjonujących w danej jednostce terytorialnej wpływa na poprawę istniejących walorów użytkowych, warunki gospodarcze oraz ład przestrzenny. Przez pryzmat stanu finansów można dokonać oceny funkcjonowania gminy i jej możliwości rozwojowych.

Poniżej przedstawiono informacje na temat ściągalności podatku od nieruchomości na terenie poszczególnych sołectw.

Wskaźnik 13 Zestawienie ściągalności podatku od nieruchomości [%]

Obszar	2012	2013	2014	Średnia 2013-2014
Alwernia	95,79	94,76	96,04	95,53
Brodła	94,61	94,20	94,76	94,52
Grojec	97,86	96,84	96,41	97,04
Kwaczała	73,35	73,43	78,45	75,08
Mirów	95,93	96,79	98,75	97,16
Nieporaz	91,26	99,69	44,24	95,48
Okleśna	93,99	96,04	91,59	93,87
Podłęże	91,17	88,11	93,29	90,86

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Obszar	2012	2013	2014	Średnia2013-2014
Poreba Żegoty	93,78	96,14	96,76	95,56
Regulice	80,89	82,47	83,37	82,24
Źródła	96,10	97,58	89,52	94,40
Gmina	91,34	92,38	87,56	90,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Do analizy powyższych danych dla sołectwa Nieporaz uwzględniono dane dla okresu 2012-2013, ponieważ wartość 44,24% w roku 2014 stanowi odstępstwo i wpływ na nie miało jednostkowe zdarzenie, które należy traktować jako osobliwość, a nie trwałą tendencję.

W związku z powyższym średnia wartość dla gminy stanowi 90,42%, a do obszarów nieprzekraczających średniej dla gminy zakwalifikowano:

- Regulice,
- Kwaczałę.

VI.1.3. Lokale mieszkaniowe oddane do użytku

Zmiana liczby oraz powierzchni lokali mieszkalnych, jakie pojawiają się na danym obszarze, jest miernikiem zarówno rozwoju gospodarczego jak i oceną jego atrakcyjności inwestycyjnej. W związku z tym, malejąca dynamika przyrostu liczby lokali oddawanych do użytku będzie stanowiła wyraz malejącego zainteresowania mieszkańców daną miejscowością i jest wyrazem braku wiązania z nią perspektyw na przyszłość.

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźnik mierzący dynamikę zmian powierzchni lokali mieszkalnych oddawanych do użytku w poszczególnych miejscowościach gminy.

Wskaźnik 14 Dynamika zmiany powierzchni lokali mieszkaniowych oddanych do użytku w latach 2013-2015

Miejscowość	2013	2014	2015	Dynamika 2014/2013	Dynamika 2015/2014	Średnia dy- namika zmian
Alwernia	165,80	139,80	119,60	0,84	0,86	0,85
Brodla	103,30	109,30	139,30	1,06	1,27	1,17
Grojec	269,30	190,40	109,00	0,71	0,57	0,64
Kwaczała	205,50	114,00	131,30	0,55	1,15	0,85
Mirów	0,00	120,00	53,00		0,44	0,44
Nieporaz	164,00	179,00	269,00	1,09	1,50	1,30
Okleśna	0,00	202,00	134,00		0,66	0,66
Podłęże	0,00	0,00	53,00	0,00		0,00
Poreba Żegoty	189,60	163,20	132,00	0,86	0,81	0,83

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Miejscowość	2013	2014	2015	Dynamika 2014/2013	Dynamika 2015/2014	Średnia dy- namika zmian
Regulice	208,30	145,50	110,00	0,70	0,76	0,73
Źródła	134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina	1 439,80	1 363,20	1 250,20	0,95	0,92	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.polskawliczbach.pl/>

Średnia wartość dynamiki zmian w powierzchni oddawanych mieszkań dla całej gminy wyniosła 0,93. Wskazuje ona, że powierzchnie się zmniejszały. Sołectwa, dla których dynamika była niższa niż dla całej gminy, to:

- Podłęże,
- Źródła,
- Mirów,
- Grojec,
- Okleśna,
- Regulice,
- Poręba Żegoty,
- Alwernia,
- Kwaczała.

VI.1.1. Stan infrastruktury wychowania przedszkolnego

Stan infrastruktury wychowania przedszkolnego jest wyrazem zarówno zaangażowania samorządu w realizację postanowień Ustawy o systemie oświaty, jak również zaangażowania w tworzenie infrastruktury wspierającej wychowanie dzieci oraz powrót mieszkańców na rynek pracy. W ocenie tego obszaru wykorzystano dwa wskaźniki:

- ocenę stanu infrastruktury wychowania przedszkolnego pod kątem realizacji przepisów prawnych regulujących jej funkcjonowanie,
- dynamikę dowozów dzieci do placówek przedszkolnych na terenie gminy.

Wskaźnik 15 Placówki przedszkolne wymagające nakładów inwestycyjnych dostosowujących je do wymagań prawnych

Sołectwo	Nazwa placówki
Kwaczała	Przedszkole Samorządowe „Fantazja” w Kwaczale
Okleśna	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Okleśnej
Poręba Żegoty	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Porębie Żegoty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W kolejnej tabeli przeanalizowano dynamikę dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy poza dotychczasowe miejsce zamieszkania. Przyjęto założenie, że przyczyny dowozów są dwie:

- brak placówki w miejscu zamieszkania,

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

- wybór placówkispełniającej oczekiwania wobec opieki przedszkolnej w pełniejszym zakresie.

Założono również, że mieszkańcy w wyborze placówki kierują się w pierwszej kolejności odległością od miejsca zamieszkania, a dopiero w drugiej uwzględniają inne czynniki takie jak stan infrastruktury bądź własna ocena jakości usług.

W poniższej tabeli przedstawiono dane o dynamice dowozów do dwóch placówek na terenie gminy. W pozostałych takie dowozy nie występowały lub były to pojedyncze przypadki, które nie zmieniały dynamiki.

Wskaźnik 16 Dynamika dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy Alwernia

Sołectwo	Przedszkole Samorządowe „Tęczowa Kraina” w Alwerni z filią w Grojcu		Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Brodlach		Średnia dynamika
	Dynamika (2014/2015)/ (2013/2014)	Dynamika (2015/2016)/ (2014/2015)	Dynamika (2014/2015)/ (2013/2014)	Dynamika (2015/2016)/ (2014/2015)	
Poreba Żegoty	1,00	1,43	2,00	1,00	1,36
Brodla	1,00	1,63			1,31
Źródła	2,00	0,50			1,25
Okleśna	0,60	1,67			1,13
Podłęże	2,00	0,00			1,00
Regulice	1,00	1,00			1,00
Mirów	0,67	0,50	0,83	1,80	0,95
Kwaczała	1,50	0,33			0,92
Alwernia	---	---	---	---	---
Grojec	---	---	---	---	---
Nieporaz	---	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Rosnącą średnią dynamiką dowozów dzieci do przedszkoli poza miejsce zamieszkania wykazały się miejscowości³:

³ W analizie dowozów ze Źródeł w obliczeniach uwzględnione dowozy realizowane do Alwerni. Źródła nie dysponują własnym oddziałem przedszkolnym, ale najbliższa placówka mieści się w Okleśnej.

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

- Poręba Żegoty,
- Brodła,
- Źródła,
- Okleśna.

VI.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanych sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Podsumowanie analizy niekorzystnych zmian w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej mierzone przekroczonymi wskaźnikami zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Zestawienie sołectw, w których zarejestrowano przekroczenia wskaźników wyznaczonych dla sfer przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Sołectwo	Brak dostępu do kanalizacji	Niska ściągłość podatków od nieruchomości	Niska dynamika powierzchni mieszkań oddawanych do użytku	Stan infrastruktury wychowania przedszkolnego	Liczba przekroczonych wskaźników
Kwaczała	X	X	X	X	4
Poręba Żegoty	X		X	X	3
Grojec	X		X		2
Mirów	X		X		2
Okleśna			X	X	2
Podłęże	X		X		2
Regulice		X	X		2
Źródła	X		X		2
Alwernia			X		1
Brodła	X				1
Nieporaz	X				1
Gmina	8	2	9	3	22

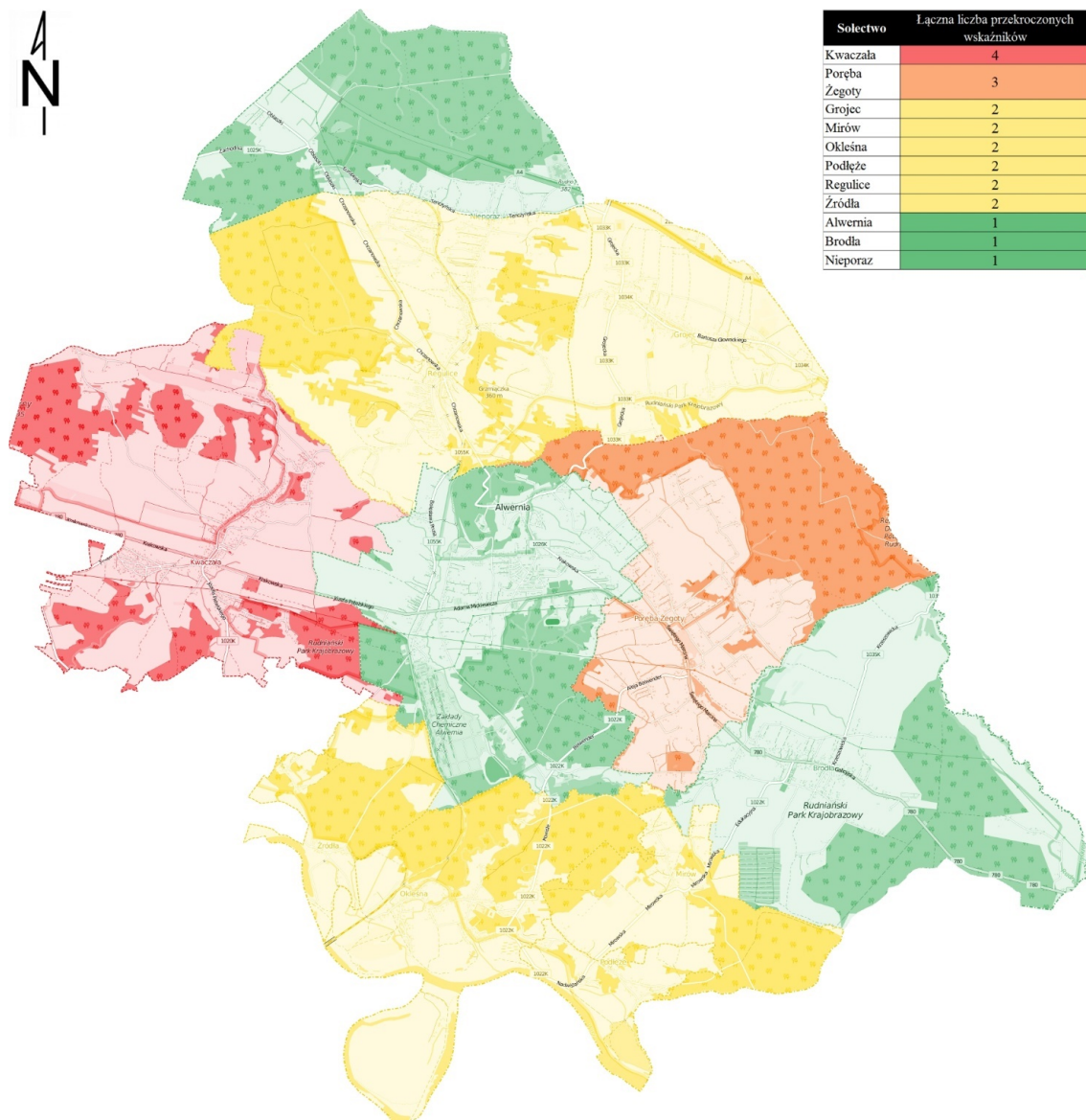
Źródło: opracowanie własne

W poziomie degradacji przestrzeni dominują takie sołectwa jak Kwaczała i Poręba Żegoty. W miejscowościach: Grojec, Mirów, Okleśna, Podłęże, Regulice i Źródła zanotowano negatywne zmiany w dwóch obszarach. W pozostałych trzech mamy do czynienia z przekroczeniem tylko jednego wskaźnika.

Zmiany te zaprezentowano również w przestrzeni na poniższej mapie gminy.

Podsumowanie diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Mapa 4 Rozmieszczenie przestrzenne negatywnych zjawisk w sferze przestrzennej na terenie gmin Alwernia

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org/pl/>

VII. Podsumowanie diagnozy w sferze gospodarczej

W gminie Alwernia na 1000 mieszkańców pracuje 129 osób. 48,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,6% mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Alwernia wynosi 3.455,97 PLN, co odpowiada 86,30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Alwernia 1636 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 725 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -911. 8,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Alwernia pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 44,3% w przemyśle i budownictwie, 15,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W porównaniu do całego województwa małopolskiego mieszkańcy gminy Alwernia mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Alwernia największy odsetek ma wykształcenie podstawowe (22,8%) oraz wyższe (17,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,7%) oraz średnie zawodowe (23,2%).

VII.1. Zdiagnozowane problemy

Problemy w sferze przestrzennej dotyczące gminy, które zdiagnozowano szczegółowo w kolejnej części opracowania, to przede wszystkim:

- w połowie miejscowości wykazano malejącą dynamikę wzrostu liczby firm aktywnie działających,
- struktura gospodarcza zdominowana jest firmami działającymi w sekcji G PKD.

VII.2. Aktywność gospodarcza mieszkańców

Na podstawie danych z ewidencji działalności gospodarczej obliczono wskaźnik liczby firm aktywnie działających w poszczególnych miejscowościach w latach 2013-2015. W obliczenia uwzględniono jedynie te firmy, które zarejestrowane zostały w danym roku lub w latach poprzednich i posiadają status aktywnie działającej to znaczy takiej, która nie została zawieszona lub wyrejestrowana.

Podsumowanie obliczeń zawarto w poniższej tabeli.

Podsumowanie diagnozy w sferze gospodarczej

Wskaźnik 17 Liczba firma aktywnie działających w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców

Sołectwo	Liczba firma na 1 tys. miesz. 2013	Liczba firma na 1 tys. miesz. 2014	Liczba firma na 1 tys. miesz. 2015	Dynamika 2015/2014	Dynamika 2015/2013	Zmiana dynamiki
Podłęże	25,75	26,09	34,93	1,01	1,34	0,33
Mirów	31,25	30,61	37,29	0,98	1,22	0,24
Kwaczała	24,65	24,59	28,93	1,00	1,18	0,18
Grojec	24,54	25,36	30,28	1,03	1,19	0,16
Alwernia	47,45	51,62	58,91	1,09	1,14	0,05
Brodła	29,9	32,62	36,7	1,09	1,13	0,03
Regulice	32,46	35,88	40,44	1,11	1,13	0,02
Poręba Żegoty	22,96	25,42	27,94	1,11	1,10	-0,01
Okleśna	15,1	19,54	23,23	1,29	1,19	-0,11
Nieporaz	19,27	27,54	27,48	1,43	1,00	-0,43
Źródła	6,49	19,74	26,14	3,04	1,32	-1,72
Gmina	18,66	20,54	23,58	1,10	1,15	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Zmniejszającą się dynamikę wzrostu liczby firma aktywnie działających w stosunku do średniej dla całej gminy wykazano dla miejscowości:

- Brodła,
- Nieporaz,
- Okleśna,
- Poręba Żegoty,
- Źródła,
- Regulice.

Zmiany w sferze gospodarczej, które zostały zmierzone w sposób liczbowy, zaprezentowano w przestrzeni na poniższej mapie gminy.

Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej
środowiskowej i gospodarczej

VIII. Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej środowiskowej i gospodarczej

W celu podsumowania wyników uzyskanych odpowiedzi z ankiet wykorzystano syntetyczny wskaźnik taksonomicznej miary rozwoju, który pozwala na łączne ujęcie i porównanie dowolnej liczby zmiennych. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej wykorzystano w tym celu odpowiedzi mieszkańców gminy na następujące pytania:

1) Destymulanty:

- a) zagęszczenie osób w mieszkaniu lub budynku badanego.

2) Stymulanty:

- a) lata, w których został wybudowany dom lub mieszkanie badanego,
 b) ocena stanu technicznego budynku lub mieszkania badanego,
 c) wyposażenie mieszkania lub budynku badanego w podstawową infrastrukturę,
 d) ekologiczność źródeł ogrzewania budynku (rodzaj kotła wykorzystywanego do ogrzewania, rodzaj stosowanego paliwa),
 e) wiek kotła wykorzystywanego do ogrzewania budynku lub mieszkania,
 f) efektywność energetyczna budynku lub mieszkania (zakres ocieplenia ścian budynku, zakres wymiany okien),
 g) aktywność gospodarcza osób z najbliższego otoczenia badanego.

Wyniki obliczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6 Taksonomiczna miara rozwoju sołectw na podstawie odpowiedzi do pytań ankiety dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej

Sołectwo	Odległość od wzorca c(i)	Taksonomiczna miara rozwoju d(i)	Miejsce
Brodla	4,1045	0,8344	9
Grojec	4,1020	0,8339	10
Kwaczała	4,3080	0,8757	5
Miasto Alwernia	4,5095	0,9167	4
Mirów	4,1151	0,8365	8

Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej
środowiskowej i gospodarczej

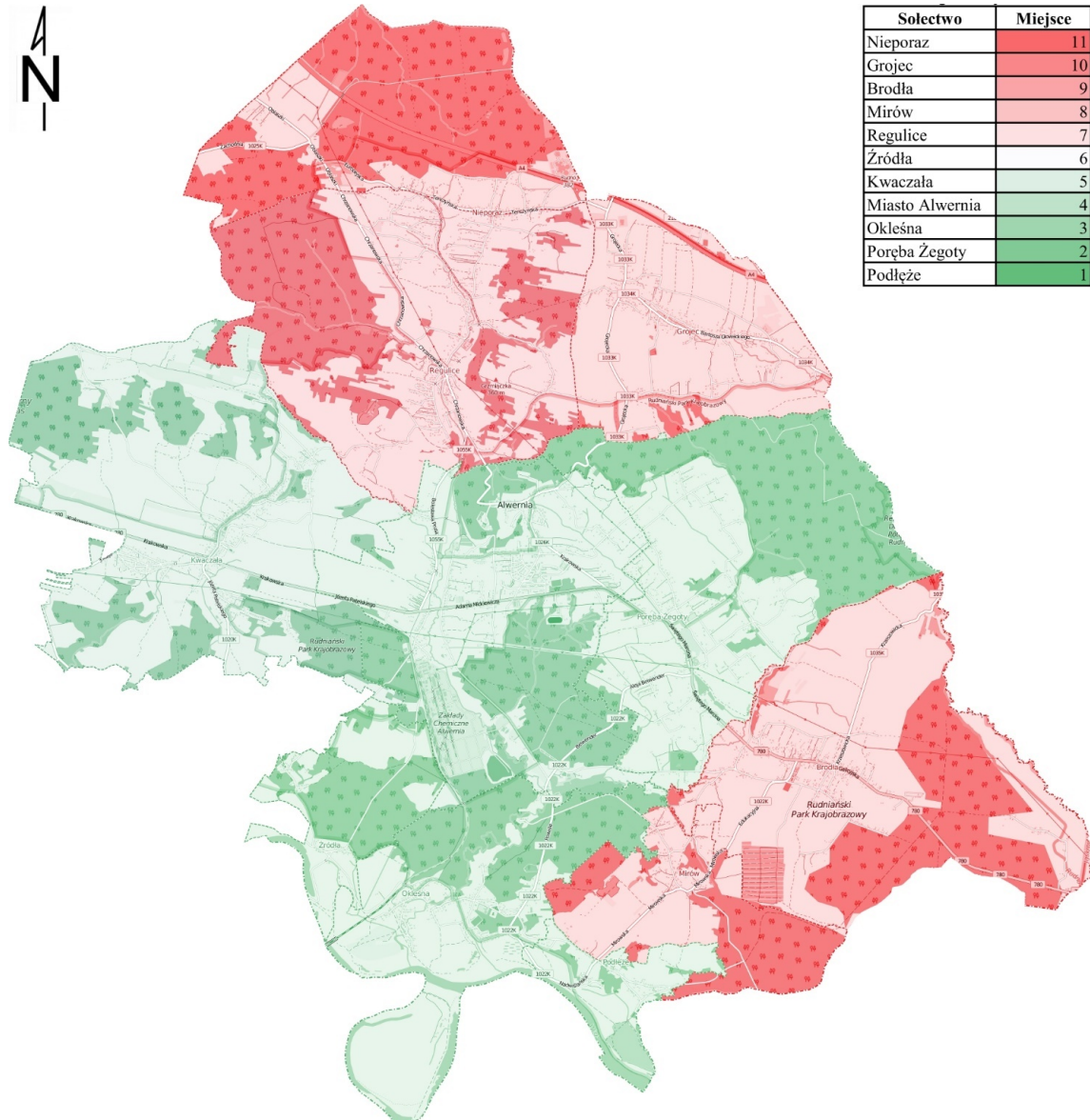
Solectwo	Odległość od wzorca c(i)	Taksonomiczna miara rozwoju d(i)	Miejsce
Nieporaz	3,5894	0,7297	11
Okleśna	4,5507	0,9251	3
Podłęże	4,7904	0,9738	1
Poręba Żegoty	4,6489	0,9450	2
Regulice	4,1663	0,8469	7
Źródła	4,2614	0,8663	6
Średnia arytmetyczna	4,2860		
Odchylenie standardowe	0,3166		
Wzorzec standaryzowany u*	4,9193		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wyniki tych obliczeń zaprezentowano również graficznie na poniższej mapie.

Podsumowanie wyników badania ankietowego w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej
środowiskowej i gospodarczej

Mapa 5 Poziom natężenia degradacji sfery przestrzennej i gospodarczej na terenie gminy na podstawie badania ankietowego uzyskany z wykorzystaniem obliczeń taksonomicznej miary rozwoju

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Zestawienie wyników zaprezentowanych w powyższej tabeli oraz na planie gminy pokazują, że wśród miejscowości, które zdaniem ankietowanych są objęte w znaczącym stopniu degradacją to: Nieporaz, Grojec, Brodła, Mirów, Regulice. Przestrzennie sołectwa te lokalizują się wyraźnie na północy gminy oraz w części w południowo-zachodniej.

IX. Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

IX.1. Wstęp

Niniejsza część opracowania przedstawia analizę sytuacji demograficznej i społecznej gminy Alwernia, wraz z opisem prowadzonej przez gminę polityki mieszkaniowej. Studium źródeł opisowych i pozyskanych danych statystycznych umożliwiło identyfikację problemów społecznych wraz ze stopniem ich nasilenia w poszczególnych obszarach na terenie gminy oraz wyznaczenie zakresu przedmiotowego rewitalizacji.

Wnikliwa analiza wspomnianych aspektów, w połączeniu z identyfikacją grup docelowych procesu rewitalizacji, stanowi podstawę dla formułowania działań, które będą się charakteryzowały maksymalną efektywnością oddziaływania.

Diagnoza sporządzona została w oparciu o dane pozyskane przez instytucje sektora publicznego, t.j.: Komisarjat Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski w Alwerni. Pozyskane informacje uzupełniono danymi GUS i BDL oraz informacjami pochodzącymi z ewidencji ludności. Tym samym uzyskano obraz obszarów zdegradowanych, wymagających interwencji w formie działań rewitalizacyjnych.

Na końcu zaprezentowano podsumowanie wyników badania ankietowego wśród mieszkańców gminy.

IX.2. Sytuacja demograficzna

Na obraz demograficzny gminy Alwernia składa się kilka elementów. Do najistotniejszych z nich należą dane ukazujące liczbę jej mieszkańców oraz zmiany na przestrzeni ostatnich lat. Przeprowadzona analiza demograficzna obejmuje także badanie przyrostu naturalnego (liczby urodzeń, zgonów) i ruchów migracyjnych (zameldowań, wymeldowań, salda migracji). Pozyskane dane przedstawiono w podziale na poszczególne sołectwa wchodzące w skład gminy, z wyróżnieniem miasta Alwernia. Uchwycenie zmian i trendów demograficznych, udowodnienie istnienia problemów społecznych na badanym obszarze oraz identyfikacja grup i obszarów interwencji możliwe było dzięki analizie danych uzyskanych z Urzędu Stanu Cywilnego oraz ze statystyk Głównego Urzędu Statystycznego.

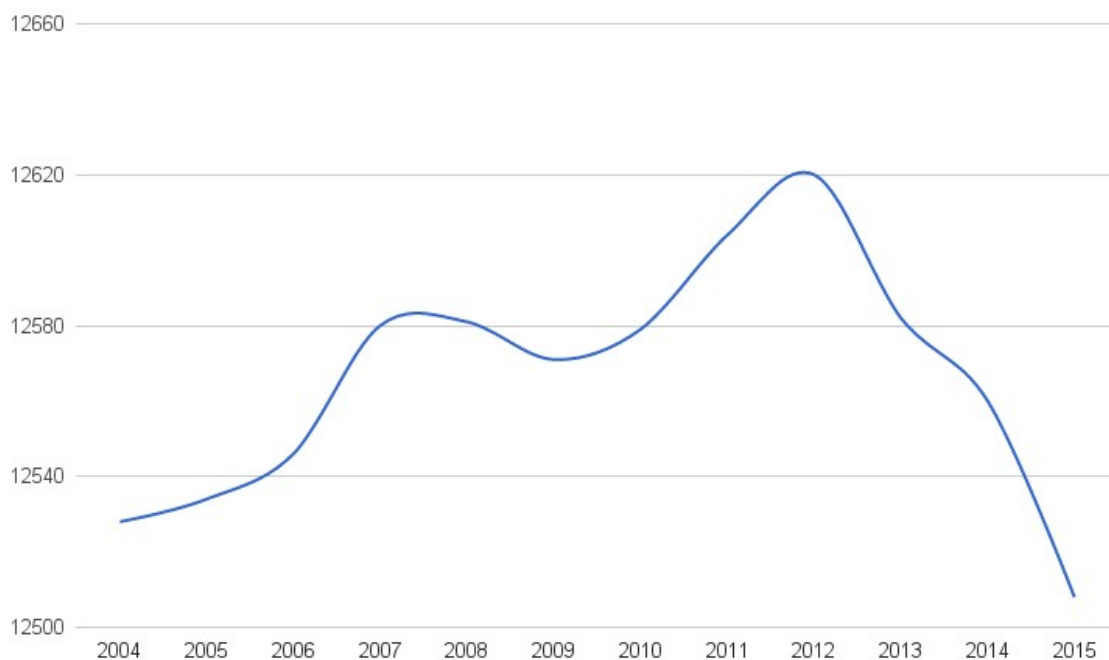
Pod koniec 2015 r. gmina miejsko-wiejska Alwernia liczyła 12.508 mieszkańców, gdzie na 100 mężczyzn przypadła 104 kobiety⁴. Gmina ta jest czwartą pod względem liczby mieszkańców gminą

⁴Źródło: dane UM Alwernia

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

w powiecie chrzanowskim, przy czym jej ludność stanowi 10% ludności tego powiatu⁵. Zmiany liczby ludności gminy w ostatnich pięciu latach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 Zmiana liczby ludności gminy Alwernia w latach 2004-2015

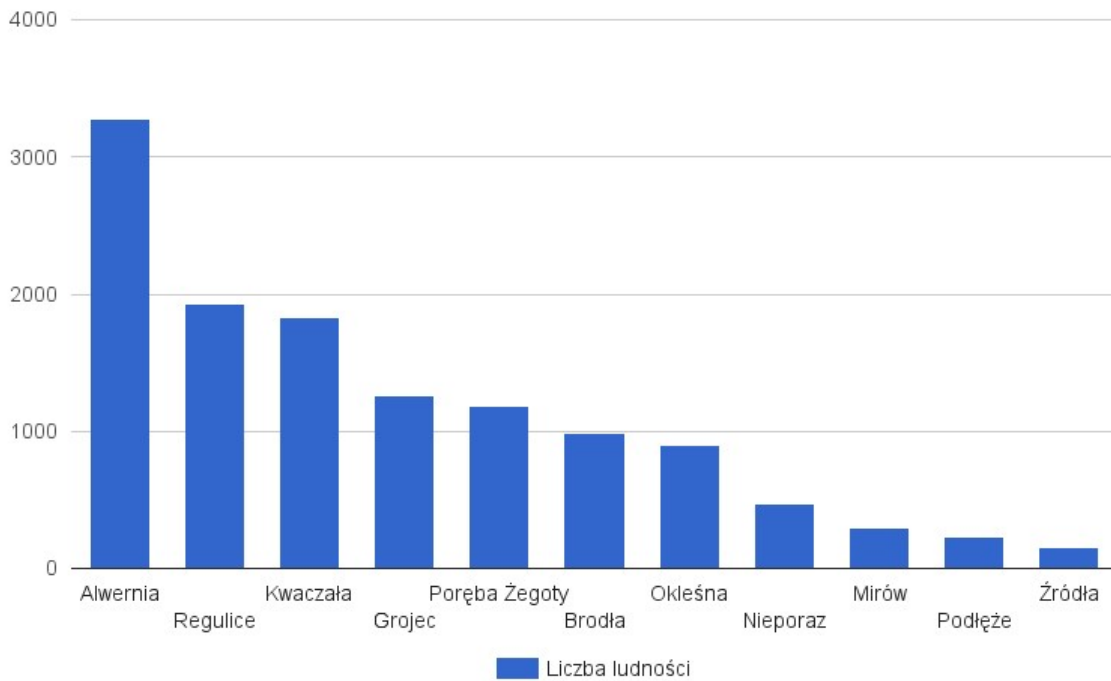

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

W badanym okresie liczba ludności gminy utrzymywała się na względnie stałym poziomie – wahała się w granicach 12.500-12.700 mieszkańców rocznie. W latach 2004-2007 oraz 2009-2012 liczba ta stopniowo wzrastała. Po 2012 r. zauważalna była tendencja spadkowa, niemniej jednak, liczba osób w gminie nie spadła poniżej 12.000. Liczbę ludności poszczególnych sołectw oraz miasta Alwernia przedstawia kolejny wykres.

⁵Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 45.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

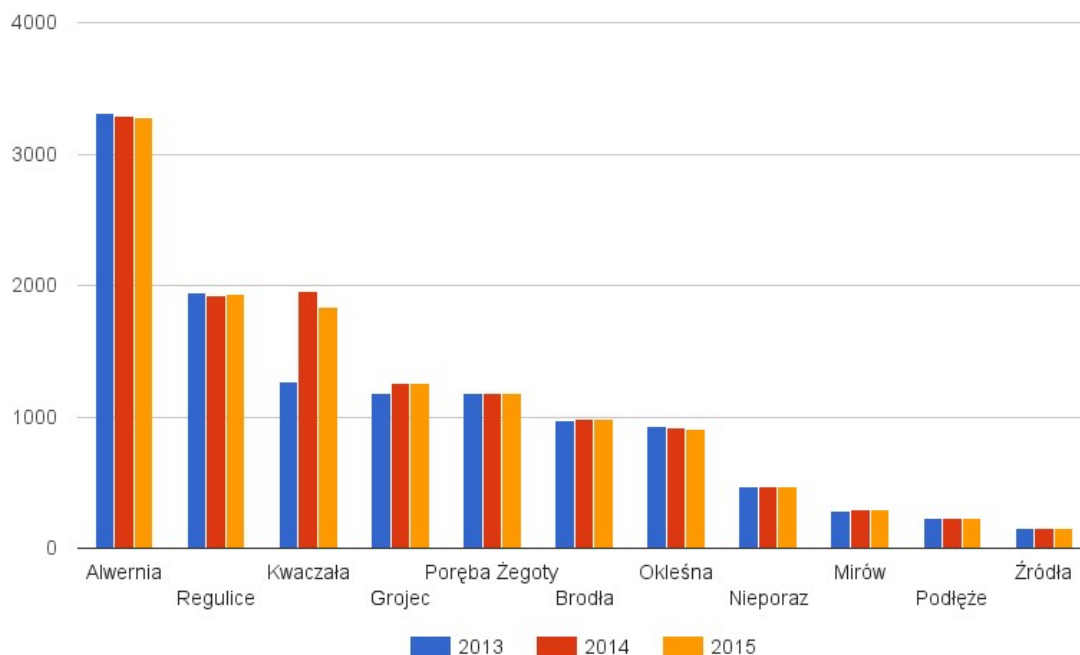
Wykres 2 Liczba ludności poszczególnych sołectw gminy Alwernia w III kw. 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Pod koniec III kwartału 2015 r. najwięcej mieszkańców gminy zameldowanych było w mieście Alwernia (3.276 osób) oraz sołectwach: Regulice (1.929 osób) i Kwaczała (1.832 osoby). Do najmniej liczebnych miejscowości należały wówczas Podłęże (229 osób) oraz Mirów (295 osób). Przeprowadzona analiza demograficzna pokazuje również zmiany liczby ludności poszczególnych sołectw na przestrzeni ostatnich lat, co jest przedmiotem poniższego wykresu.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Wykres 3 Zmiany liczby ludności poszczególnych sołectw i miasta Alwerni w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak wskazują dane z lat 2013-2015, w badanym okresie w gminie nie obserwowano jednoznacznego trendu spadkowego bądź wzrostowego w zakresie zmiany liczby mieszkańców poszczególnych sołectw. Podczas gdy w jednych sołectwach zarejestrowano trend spadkowy w zakresie liczby mieszkańców (np.: Alwernia, Regulice, Brodła, Okleśna), w innych nastąpił przyrost (np. Kwaczała, Grojec). Największy ubytek populacji zarejestrowano wówczas w sołectwie Okleśna i mieście Alwernia. W roku 2015 cały powiat chrzanowski liczył 126.369 mieszkańców. Na podstawie ustaleń *Prognozy Ludności Polski na lata 2003-2030*, przewiduje się, że liczba mieszkańców powiatu (do którego należy gmina Alwernia), zmaleje do 120.417 osób, co oznacza, że gmina będąca przedmiotem analizy będzie borykała się ze zjawiskiem depopulacji, charakterystycznym dla większości gmin w Polsce. Przejawem przewidywanego w prognozach ludności zjawiska depopulacji jest ujemna wartość przyrostu naturalnego, rejestrowana w całym badanym okresie, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2010-2014 w gminie Alwernia

Rok	Urodzenia żywe/1 tys. ludności	Zgony/1 tys. ludności	Przyrost naturalny/1 tys. ludności
2010	10,1	10,5	-0,4
2011	8,9	9,96	-1,1
2012	10,8	11,2	-0,4

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Rok	Urodzenia żywe/1 tys. ludności	Zgony/1 tys. ludności	Przyrost naturalny/1 tys. ludności
2013	8,3	11,6	-3,3
2014	9,0	10,1	-1,1
2015	8,0	n ⁶	-2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

W latach 2010-2015 liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców gminy wykazywała tendencję spadkową. Co do liczby zgonów, jej wzrost rejestrowano w latach 2010-2013, zaś w 2014 r. nieznacznie spadła. Negatywne zmiany nastąpiły w przypadku przyrostu naturalnego – w całym badanym okresie utrzymywał się on na ujemnym poziomie, z gwałtownym spadkiem na przełomie lat 2012-2013. W 2014 roku przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne na obszarach wiejskich, natomiast w mieście Alwernia notowano wartości dodatnie⁷. Niekorzystne tendencje w zakresie spadku przyrostu naturalnego odzwierciedlają się również w skali całego województwa⁸. Ubytek liczby ludności gminy widoczny jest również w analizie ruchów migracyjnych.

Tabela 8 Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w gminie Alwernia z podziałem na sołectwa w latach 2013-2015

Sołectwo	2013			2014			2015		
	zameldowania	wymeldowania	Saldo migracji	zameldowania	wymeldowania	Saldo migracji	zameldowania	wymeldowania	Saldo migracji
Alwernia	71	92	-21	91	79	12	104	85	19
Brodla	35	21	14	29	20	9	23	21	2
Grojec	33	32	1	33	28	5	31	31	0
Kwaczała	53	47	6	42	47	-5	28	44	-16
Mirów	6	9	-3	9	3	6	7	6	1
Nieporaz	8	11	-3	23	12	11	19	14	5
Okleśna	13	17	-4	18	20	-2	17	32	-15
Podłęże	5	5	0	3	5	-2	4	5	-1
Poręba Żegoty	70	36	34	28	16	12	29	27	2
Regulice	64	41	23	37	47	-10	53	43	10
Źródła	11	4	7	2	4	-2	3	2	1
Gmina Alwernia	369	315	54	315	281	34	318	310	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

⁶ Brak danych w BDL

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 46.

⁸ Subregionalny Program Rozwoju do roku 2020, Kraków 2015.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Jak wskazują powyższe dane statystyczne, w większości miejscowości w badanych latach saldo migracji zmniejszyło się (Regulice, Brodła, Poręba Żegoty) bądź pogłębiło swoją wartość ujemną (Kwaczała, Okleśna). Wyjątek stanowi miasto Alwernia, gdzie w latach 2013-2015 saldo migracji wzrosło, przy czym jego wartość przekształciła się z ujemnej w dodatnią. W tym samym okresie najczęściej zameldowań notowano w mieście Alwernia oraz sołectwach Poręba Żegoty, Regulice, Kwaczała, zaś najmniej w sołectwach Podłęże, Mirów i Nieporaz. W 2015 r. w gminie Alwernia odnotowano obecność 8 obcokrajowców (obywatele Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Mongolii, Bułgarii i Austrii).

Należy mieć na uwadze fakt, że w przypadku gminy Alwernia występuje zjawisko migracji ukrytych, co oznacza, że część mieszkańców wciąż zameldowanych jest na terenie gminy, podczas gdy ich faktyczne miejsce zamieszkania różni się od adresu zameldowania (mieszkają, pracują lub uczą się gdzie indziej)⁹.

Analiza demograficzna wiąże się również ze studium danych na temat podziału ludności gmin według kategorii ekonomicznych. Zmiany ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Ludność gminy Alwernia według kategorii ekonomicznych

Rok	Ludność w wieku:		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
2012	2.181	8.268	2.344
2013	2.130	8.237	2.372
2014	2.113	8.195	2.419
2012-2014	6.424	24.700	7.135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Z dostępnych danych wynika, że na przestrzeni lat 2012-2014 w gminie następował spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz przyrostu liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Jest to trend charakterystyczny dla większości polskich gmin, który będzie miał swoje dalekosiężne, negatywne konsekwencje, między innymi w postaci starzejącego się społeczeństwa, a co za tym idzie - wzrostu kosztów ubezpieczeń społecznych, czy wzrostu popytu na usługi socjalne. W związku z permanentnie rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, pojawia się potrzeba stworzenia dziennego domu pomocy społecznej dla osób starszych wymagających opieki, z usług którego mogłyby korzystać również osoby samotne w zaawansowanym wieku, których rodziny nie mają możliwości zapewnienia im opieki w ciągu dnia.

⁹Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 48.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Gmina Alwernia podejmuje aktywne działania mające przeciwdziałać ubytkowi ludności, co odbywa się między innymi za pośrednictwem Gminnego Programu Wspierania Rodzin Wielodzietnych 3+ „Karta Dużej Rodziny gminy Alwernia”. Ma on na celu podniesienie wartości rodzin wielodzietnych w społeczności lokalnej, promowanie rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z dużych rodzin, zapobieganie wykluczeniu społecznemu tych rodzin, a przede wszystkim poprawę koniunktury w lokalnych usługach, dzięki ulgowym warunkom oferowanym rodzinom przez podmioty gospodarcze włączone do programu dla dużych rodzin.

IX.3. Bezrobocie

Jednym z naczelných problemów społecznych występujących na terenie gminy Alwernia jest bezrobocie. W latach 2013-2015 liczba bezrobotnych na poziomie gminy przedstawiała się następująco:

Tabela 10 Bezrobotni w powiecie chrzanowskim, w gminie i mieście Alwernia w 2013 r.

Obszar	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych		Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych
		kobiet		
Powiat chrzanowski	25.104	11.754		46,8%
Gmina Alwernia	1.600	655		40,9%
Miasto Alwernia	869	420		48,3%

Źródło: Województwo Małopolskie 2014 - Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Krakowie

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie, gmina Alwernia jest czwartą gminą powiatu chrzanowskiego pod względem liczby bezrobotnych i na jej obszarze, jako jedynej gminy w powiecie, kobiety nie stanowią większości bezrobotnych, gdyż ich udział w strukturze bezrobotnych w gminie w 2013 r. sięgał 40,9%¹⁰.

Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani w gminie Alwernia w latach 2013-2015

Sołectwo	Bezrobotni (ogółem)			Długotrwale bezrobotni			Kobiety		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Miasto Alwernia	142	128	101	64	42	22	72	68	62
Brodla	47	38	35	21	16	9	24	18	14
Grojec	0	0	0	21	16	9	24	18	14
Kwaczała	86	83	67	39	24	23	41	45	39
Mirów	15	11	6	3	0	1	7	6	4
Nieporaz	29	18	14	13	9	6	9	9	7
Okleśna	50	37	27	18	7	5	19	13	11
Podłęże	9	10	6	6	2	3	2	2	1

¹⁰Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 66.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Poręba Żegoty	66	51	42	30	26	22	30	28	24
Regulice	77	72	61	31	17	13	41	38	36
Źródła	0	3	2	0	0	0	0	0	0
Gmina	521	451	361	246	159	113	269	245	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak wynika z powyższego zestawienia, najwięcej osób bezrobotnych w badanym okresie zamieszkiwało w mieście Alwernia oraz w sołectwie Kwaczała. Najmniej osób bez pracy rejestrowano w sołectwach Grojec i Źródła. Warto wspomnieć, iż w niemal wszystkich sołectwach (poza sołectwem Źródła) w latach 2013-2015 obserwowano tendencję spadkową w zakresie ogólnej liczby osób bezrobotnych.

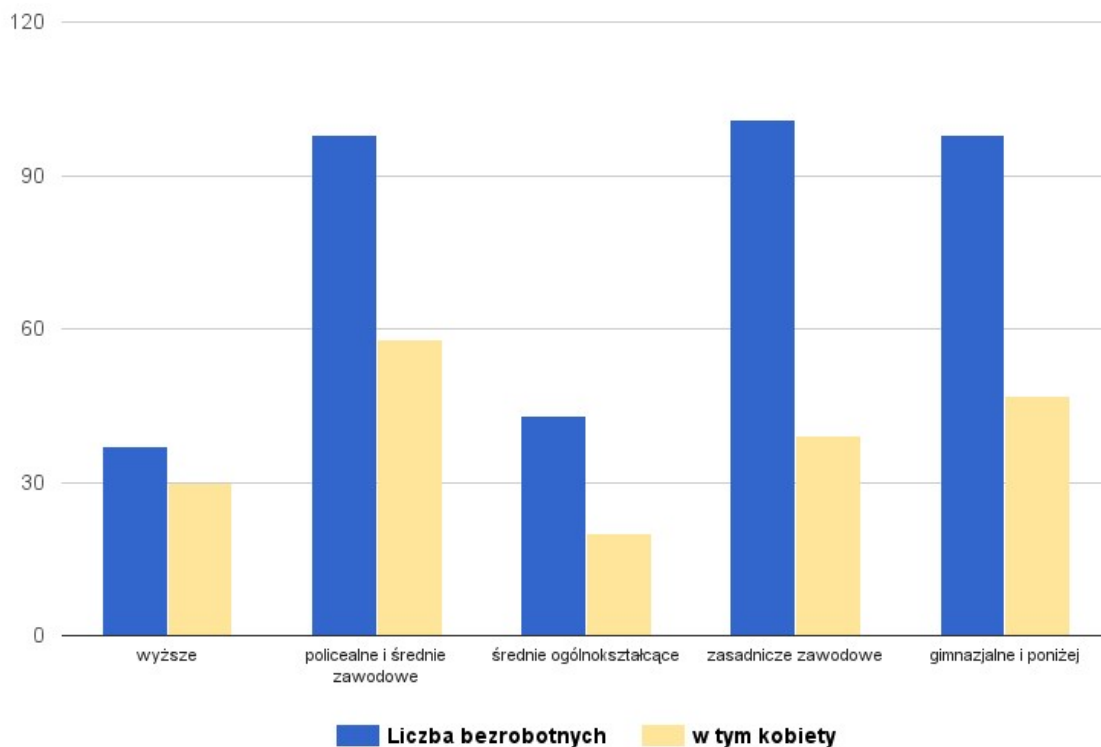
Na poziomie sołectw pozyskano dane charakteryzujące zjawisko bezrobocia długotrwałego, czyli liczby osób pozostających bez pracy dłużej niż rok. Najwięcej długotrwale bezrobotnych mieszkańców rejestrowano w mieście Alwernia oraz sołectwach Kwaczała i Poręba Żegoty. Także w przypadku bezrobociadługotrwałego w gminie odnotowano pozytywną tendencję malejącą.

Odnośnie ilości bezrobotnych kobiet w poszczególnych sołectwach, najwięcej rejestrowano ich w mieście Alwernia oraz sołectwach Kwaczała i Regulice. Największy ich odsetek w badanych latach odnotowano w sołectwie Mirów (46-66%), Regulice (52-59%), w mieście Alwernia (50-61%). Co istotne, w roku 2013 odsetek bezrobotnych kobiet w strukturze wszystkich bezrobotnych poszczególnych miejscowości przekroczył 50% tylko w sołectwie Brodła, Regulice i w mieście Alwernia. W dwóch kolejnych latach obserwowalne było dosyć niepokojące zjawisko, gdyż odsetek bezrobotnych kobiet w większości miejscowości w gminie wykazywał tendencję wzrostową i w 2015 r. w Mirowie osiągnął 66%, a w Alwerni – 61,4%.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkujących gminę, dane na temat ich wykształcenia (pod koniec III kwartału 2015 r.) kształtowały się następująco:

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Wykres 4 Bezrobotni w gminie Alwernia według posiadanego wykształcenia na koniec III kwartału 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Alwerni

W badanym III kwartale 2015 r. najwięcej bezrobotnych zamieszkujących gminę posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (101 osób), zaś najmniej bezrobotnych mogło pochwalić się wykształceniem wyższym (37 osób, w tym 30 kobiet). Wśród bezrobotnych kobiet najczęściej występowało wykształcenie policealne i średnie zawodowe (58 kobiet), a najrzadziej – średnie ogólnokształcące (20 kobiet).

Analizując tendencje w zakresie zmian stopy bezrobocia w całym województwie należy zauważyć, że w ostatnich latach charakteryzowała się ona tendencją rosnącą, przy czym począwszy od roku 2014 r. notuje się jej obniżenie we wszystkich subregionach¹¹.

Zjawisko bezrobocia badano również z wykorzystaniem ankiety. Pytano mieszkańców gminy zarówno o liczbę osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym, jak i liczbę osób bezrobotnych z utrudnionym dostępem do rynku pracy.

Wyniki uzyskane z podsumowania ankiet zawarto w poniższej tabeli.

¹¹Subregionalny Program Rozwoju do roku 2020, Kraków 2015, s. 20.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Tabela 12 Wyniki badania ankietowego w zakresie poziomu bezrobocia w gospodarstwie domowym

Sołectwo	Średnia z Liczba bezrobotnych w gospodarstwie domowym	Średnia z Liczba bezrobotnych z utrudnionym dostępem do rynku pracy
Miasto Alwernia	0,3542	0,3542
Brodła	0,8846	0,8077
Grojec	2,2500	2,0000
Kwaczała	1,0000	0,8889
Mirów	0,7500	0,7500
Nieporaz	1,5000	1,5000
Okleśna	0,9643	0,8214
Podłęże	1,0000	1,0000
Poręba Żegoty	0,1250	0,1250
Regulice	0,1429	0,1429
Źródła	1,7500	1,7500
Gmina	0,7369	0,6776

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Powyższe zestawienie pokazuje, że średnia liczba bezrobotnych na jedno gospodarstwo domowe dla całej gminy wyniosła 0,74 osoby. Dla miejscowości Alwernia, Regulice oraz Poręba Żegoty obliczona średnia była poniżej średniej dla gminy. Pozostałe miejscowości uzyskały wyższe wartości. Podobne wnioski daje analiza średniej liczby bezrobotnych, którzy mają utrudniony dostęp do rynku pracy. Średnie wartości dla Alwerni, Regulic oraz dla Poręby Żegoty są niższe niż wynosi średnia dla całej gminy.

IX.4. Przestępczość

Z punktu widzenia określenia stanu istniejącego w poszczególnych sołectwach, niezbędna jest analiza za skali przestępczości.

Tabela 13 Liczba przestępstw zgłoszonych w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2013-2015.

Obszar	2013	2014	2015	Średnia 2013-2015	Dynamika 2013-2015 [%]
Alwernia	46	59	33	46	-28,26
Brodła	15	12	12	36	-20,00
Grojec	9	17	13	13	+44,44
Kwaczała	7	35	27	23	+285,71
Mirów	2	0	1	1	-50,00
Nieporaz	4	11	11	8,6	+175,00
Okleśna	11	11	15	12,3	+36,36
Podłęże	1	2	2	1,7	+100,00
Poręba Żegoty	9	12	15	12	+66,67
Regulice	11	16	15	14	+36,36
Źródła	2	2	1	1,7	-50,00
Razem	117	118	145	126,7	+23,93

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Źródło: dane Komisariatu Policji w Alwerni

Do miejscowości z największą liczbą zgłoszonych przestępstw w badanym okresie zaliczono: Alwernię (średnio 46 przestępstw/rok), Brodła (średnio 36 przestępstw/rok) oraz Kwaczałę (średnio 23 przestępstwa/rok). Najmniej przestępstw rocznie zgłaszano w Mirowie (średnio 1) oraz w Źródłach i w Podłężu (średnio po 1,7). Generalnie, liczba zgłoszonych przestępstw wykazywała w latach 2013-2015 stopniową tendencję rosnącą (wzrost o 23,93% w stosunku do roku 2013), z największym przyrostem w Kwaczale (+275%) i Nieporazie (+175%). Spadek liczby przestępstw zanotowano tylko w Alwerni (-28,26%), Brodłach (-20%), Mirowie (-50%) i Źródłach (-50%).

Z punktu widzenia analizy przestępczości w gminie, istotne są również informacje na temat charakteru popełnionych czynów zabronionych. Dane na temat przestępstw zarejestrowanych w latach 2012-2014 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 14 Liczba i rodzaj przestępstw popełnionych w gminie Alwernia w latach 2012-2014.

Rodzaj przestępstwa	2012	2013	2014
Bójki i pobicia	2	3	1
Rozboje	2	1	1
Kradzieże	87	40	40
Kradzieże z włamaniem	32	47	33
Uszkodzenie mienia	20	16	18
Narkotyki	-	-	-
Przestępczość nieletnich	3	2	0
Inne	158	125	88
Razem	304	234	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak pokazują powyższe dane, w badanym okresie najczęściej zdarzały się przestępstwa o charakterze innym niż określone w tabeli (np. prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu) i w badanych latach stanowiły one ponad 50% przestępstw popełnionych w 2012 i 2013 r. Poza tym, stosunkowo często rejestrowano kradzieże (87 zdarzeń w 2012 r.) oraz kradzieże z włamaniem (47 zdarzeń w 2013 r.)

Poziom poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania mierzyło również jedno z pytań ankiety. Ankietowani odpowiadali w nim:

- czy obawiają się o to, że staną się ofiarą przestępstwa,
- czy byli jego świadkami,

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

- jakie negatywne zjawiska społeczne związane z przestępczością lub wykroczeniami dostrzegają w swoim otoczeniu.

W tym ostatnim pytaniu przy analizie nie wartościowano dokonanych wyborów, a jedynie liczbę podanych w ankiecie odpowiedzi. Zebrane wyniki zaprezentowane są w tabeli.

Tabela 15 Podsumowanie wyników badania ankietowego w obszarze poczucia bezpieczeństwa

Sołectwo	Średnia z...		
	...obawiam się, że stanę się ofiarą przestępstwa	...byłem świadkiem przestępstwa	...liczby wskazanych problematycznych zjawisk społecznych
Mirów	3,7500	1,0000	2,0000
Podłęże	3,3333	1,0000	2,0000
Grojec	2,7500	1,0000	1,2500
Źródła	3,0000	0,7500	1,0000
Okleśna	2,9615	0,8929	1,7857
Kwaczała	3,2222	0,9444	1,1111
Brodła	2,4800	0,8846	2,2692
Miasto Alwernia	3,1489	0,7500	1,9375
Nieporaz	3,0000	0,5000	2,5000
Poręba Żegoty	3,0000	0,7500	1,1250
Regulice	3,2857	0,8571	1,7143
Gmina (średnia)	3,0135	0,8421	1,7829

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Analizując poziom poczucia zagrożenia - czyli pierwszą charakterystykę - należy wziąć pod uwagę, że przyjęto skalę czterostopniową, gdzie 1 punkt przyznawano dla wypowiedzi „zdecydowanie tak” <<obawiam się...>>, a 4 punkty dla odpowiedzi „zdecydowanie nie” <<obawiam się...>>, że stanę się ofiarą przestępstwa. Tak więc im niższa średnia tym poczucie zagrożenia jest większe.

Średnia dla całej gminy pokazuje, że mieszkańcy raczej nie obawiają się tego, że mogą stać się ofiarami przestępstwa. Wyższe poczucie zagrożenia występuje jednak w takich sołectwach jak Brodła, Grojec, Okleśna. Należy przy tym pamiętać, że rozpiętości pomiędzy sołectwami, gdzie ocena była najniższa i najwyższa w stosunku do średniej dla całej gminy nie jest znaczna i waha się w okolicy oceny „raczej nie” <<obawiam się>>. Jedynie w przypadku Brodeł można powiedzieć, że średnia odstaje od tej dla całej gminy i skłania się do wyboru „raczej tak” <<obawiam się>>.

W przypadku pytania o to czy badany był świadkiem przestępstwa zdecydowana większość badanych odpowiedziała przecząco (85%). Pozostałe 15% potwierdziło, że było świadkiem takiego zdarzenia. Różnica pomiędzy poszczególnymi miejscowościami jest jednak wyraźna. Badani najczęściej uczestniczyli w takich zdarzeniach w miejscowościach: Nieporaz, Alwernia, Poręba Żegoty i Źródła.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Poczucie bezpieczeństwa wiąże się również z liczbą negatywnych zjawisk społecznych takich jak wykroczenie lub przestępstwa, które mieszkańcy dostrzegają w swoim otoczeniu. Przeciętnie dla całej gminy badani byli w stanie wskazać nie więcej niż dwa takie zjawiska¹². Jednak analizując przekrojowo te pytaniemożna zauważyć, że więcej takich zjawisk dostrzegają mieszkańcy Nieporazu, Brodeł, Podłęża, Mirowa, Alwerni i Okleśnej.

IX.5. Przemoc

Opisane wcześniej zjawisko bezrobocia ma swoje negatywne reperkusje, między innymi w postaci nasilających się przypadków przemocy – celowego działania lub zaniechania jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił, narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Monitorowanie zjawiska przemocy odbywa się za pośrednictwem procedury tzw. „Niebieskiej Karty”, polegającej na podejmowaniu określonych czynności w określonej sekwencji w przypadku zaistnienia podejrzenia o stosowanie przemocy. Poniższa tabela przedstawia liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart” wraz z liczbą zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną i liczbą osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w latach 2013-2015.

Tabela 16 Liczba Niebieskich kart, liczba zawiadomień o przemocy w rodzinie i liczba potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie w gminie Alwernia w latach 2013-2015.

Rok	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	Liczba zawiadomień o przestępstwie znęcania się nad rodziną	Osoby, co do których istnieje podejrzenie dotknięcia przemocą
2013	20	7	17 (15 kobiet)
2014	16	6	16 (12 kobiet)
2015	19	6	18 (14 kobiet)
Łącznie	55	19	51 (41 kobiet)

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Alwernia na lata 2016-2020¹³

Zarówno liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”, jak i zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną, utrzymywały się na stałym poziomie. Taka sama tendencja dotyczyła liczby osób, co do których istniało uzasadnione podejrzenie, iż są dotknięte przemocą (17 osób w 2013 r., 18 osób w 2015 r.), przy czym zdecydowaną większość potencjalnych ofiar przemocy stanowiły kobiety).

¹² Forma pytania sugerowała wybór maksymalnie trzech najistotniejszych zdaniami badanego zjawisk.

¹³ Załącznik do Uchwały Nr1 XVI/130/2015 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 18 grudnia 2015 r.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Z punktu widzenia wyznaczenia obszaru kryzysowego pod względem natężenia zjawiska przemocy w rodzinie, istotne jest studium ilości przypadków przemocy w rodzinie pod względem ich rozmieszczenia na terenie gminy. Przedstawia to poniższe zestawienie.

Tabela 17 Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

	2013	2014	2015	2013-2015	Dynamika
Alwernia	3	3	5	11	+67%
Brodla	1	2	0	3	-100%
Grojec	0	2	1	3	-
Kwaczała	1	4	2	7	+100%
Mirów	0	0	0	0	-
Nieporaz	2	1	2	5	-
Okleśna	4	0	1	5	-75%
Podłęże	0	1	3	4	-
Poręba Żegoty	0	0	2	2	-
Regulice	2	2	3	7	+50%
Źródła	4	1	1	6	-75%
Łącznie	16	16	20	53	+25%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Alwerni

W badanym okresie największą liczbę przypadków przemocy w rodzinie rejestrowano w mieście Alwernia (11), sołectwie Regulice (7) oraz sołectwie Kwaczała (7), zaś najmniejszą w sołectwie Poręba Żegoty (2). W sołectwie Mirów przypadków przemocy w rodzinie nie odnotowano, w przypadku sołectw Podłęże i Grojec pierwsze przypadki przemocy rejestrowano od 2014 r. W pozostałych miejscowościach w latach 2013-2015 liczba takich incydentów nie przekroczyła 6, przy czym największy wzrost ich liczby zanotowano w sołectwie Kwaczała (+100%) oraz mieście Alwernia (+67%). Na poziomie całej gminy liczba przypadków przemocy w latach 2013-2015 wzrosła o 25%. Przemoc w rodzinie, podobnie jak alkoholizm należy do kategorii zjawisk trudno wykrywalnych, co utrudnia precyzyjne oszacowanie jego natężenia.

Z punktu widzenia analizy przemocy domowej w gminie Alwernia w latach 2012-2014 istotne są informacje na temat poszczególnych jej rodzajów, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Liczba przypadków przemocy w rodzinie w gminie Alwernia w latach 2012-2014 według rodzaju

Rok	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna
2012	9	11	0
2013	16	16	0
2014	12	15	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Alwerni

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Pozyskane dane pokazują, że najczęściej występującym w gminie rodzajem przemocy w badanym okresie była przemoc psychiczna, a ilość przypadków jej wystąpienia zwiększyła się. Taką samą tendencję rejestrowano w zakresie ilości przypadków przemocy fizycznej. Co istotne, w gminie w latach 2012-2014 nie zarejestrowano żadnego przypadku przemocy seksualnej.

Celem uświadamiania ofiar przemocy, przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenia skuteczności i dostępności pomocy, uchwalony został *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla gminy Alwernia na lata 2016-2020*.

IX.6. Inne zjawiska problemowe

W kolejnej części omówione zostały pozostałe negatywne zjawiska, takie jak uzależnienia, bezdomność, korzystanie przez mieszkańców z różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.

IX.6.1. Uzależnienia

Jednym z mierników natężenia zjawiska uzależnień w gminie jest liczba osób korzystających z pomocy oferowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Alwerni. Dane na temat ilości takich osób w latach 2013-2015 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy OPS z tytułu uzależnienia w gminie Alwernia w latach 2013-2015

Sołectwo	2013	2014	2015	2013-2015	Dynamika 2013-2015
Alwernia	15	14	19	48	+27%
Brodła	7	13	15	35	+114%
Grojec	0	2	4	6	-
Kwaczała	10	16	15	41	+50%
Mirów	0	0	1	1	-
Nieporaz	3	4	6	13	+100%
Okleśna	5	7	9	21	+80%
Podłęże	1	3	1	5	-
Poręba	4	4	6	14	+50%
Regulice	5	12	11	28	+120%
Źródła	1	3	1	5	-
Łącznie	51	78	88	217	+173%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia odnotowano w mieście Alwernia (48) oraz sołectwach Kwaczała (41) i Brodła (35). Najmniej beneficjentów tej pomocy zamieszkiwało w Mirowie (1), Źródłach (5) i Podłężu (5). Największy wzrost liczby beneficjentów pomocy MOPS z tytułu uzależnienia nastąpił w Regulicach (+120%) i Brodłach (+114%). W Grojcu i Mirowie osoby korzystające z MOPS z tego tytułu rejestrowano dopiero w latach późniejszych.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Problemem szczególnie zauważalnym na obszarze gminy jest patologia uzależnień od napojów alkoholowych. Skalę tego uzależnienia przedstawiają dane dla sołectw, dotyczące ilości mieszkańców gminy zarejestrowanych w klubach Anonimowych Alkoholików, zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 20 Liczba mieszkańców gminy Alwernia zarejestrowanych w klubach Anonimowych Alkoholików w 2015 r.

Sołectwo	Liczba osób zarejestrowanych w klubach AA	Udział
Alwernia	57	22%
Brodła	25	10%
Grojec	19	7%
Kwaczała	43	17%
Mirów	7	3%
Nieporaz	17	7%
Okleśna	18	7%
Podłęże	7	3%
Poręba	26	10%
Regulice	34	13%
Źródła	7	3%
Łącznie	260	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak wynika z powyższych danych, najwięcej osób partycypujących w spotkaniach klubów AA zamieszkiwała na terenie miasta Alwernia (57 osób) oraz sołectwa Kwaczała (43 osoby). Najmniej osób zrzeszonych w klubach AA rejestrowano w sołectwach Mirów, Podłęże i Źródła (po 7 osób). Z punktu widzenia analizy problemu istotny jest fakt, iż precyzyjne określenie skali zjawiska uzależnienia od alkoholu jest wielce utrudnione ze względu na niską wykrywalność tego zjawiska (wiele dramatów związanych z tym uzależnieniem rozgrywa się w domowym zaciszu) oraz fakt, iż w społeczeństwie - głównie na obszarach wiejskich - wciąż istnieje fenomen niepostrzegania alkoholizmu jako choroby.

Powyższe dane wskazują na konieczność rozszerzenia możliwości profilaktycznych i terapeutycznych na terenie gminy w postaci specjalnych programów, działań i projektów ukierunkowanych na pomoc osobom uzależnionym.

IX.6.2. Bezdomni i eksmitowani

Problem bezdomności ma w gminie charakter marginalny, co jest cechą swoistą obszarów wiejskich, zdominowanych przez zabudowę jednorodziną. W latach 2013-2015 na terenie gminy odnotowano obecność zaledwie kilku bezdomnych (2013: 6 osób, 2014: 4 osoby, 2015: 4 osoby), z czego najwięcej w sołectwie Brodła (2013: 3 osoby, 2014: 3 osoby, 2015: 1 osoba).

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

IX.6.3. Pomoc społeczna

W całej Małopolsce w 2014 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało aż 80,2 tys. rodzin, co stanowiło około 230 tys. osób, czyli 6,8 proc. wszystkich mieszkańców tego regionu¹⁴.

Podmiotem odpowiedzialnym za wykonywanie zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni. Jego zadania własne obejmują: wypłaty dodatków mieszkaniowych, usługi opiekuńcze, udzielanie schronienia bezdomnym, posiłku, zapewnianie ubrania potrzebującym, kierowanie do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu i ponoszenie opłat za pobyt mieszkańca, sprawienie pogrzebu, pomoc w postaci zasiłków celowych na pokrycie strat powstałych w wyniku zdarzenia losowego, pracę socjalną, opracowanie i realizację gminnej strategii i polityki społecznej obejmującej programy pomocy społecznej, pomoc w postaci zasiłków celowych i celowych specjalnych, pomoc rzeczową, pomoc w postaci dożywiania uczniów w szkołach.

Tabela 21 Liczba osób / rodzin pobierających zasiłki w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Sołectwo	2013	2014	2015	2013-2015	Dynamika 2013-2015
Alwernia	213	214	215	642	+0,9%
Brodla	32	42	53	127	+65%
Grojec	17	21	22	60	+29%
Kwaczała	9	10	13	32	+44%
Mirów	29	33	32	94	+10%
Nieporaz	0	0	4	4	+400%
Okleśna	9	8	9	26	-
Podłęże	13	17	19	49	+46%
Poręba Żegoty	18	17	21	56	+16%
Regulice	2	5	3	10	+50%
Źródła	18	26	25	69	+38%
Łącznie	360	393	416	1.169	+15%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Alwerni

Analizując ilość rodzin/osób będących beneficjentami świadczeń MOPS należy zauważyć, iż w całym badanym okresie najwięcej takich rodzin/osób zamieszkiwało miasto Alwernię (642), sołectwo Brodla (127) oraz sołectwo Źródła (69), zaś najmniej beneficjentów rejestrowano w sołectwach Nieporaz (4) oraz Regulice (10). Jak wskazuje dynamika liczby pobierających zasiłki, w każdym z badanych sołectw poza sołectwem Okleśna nastąpił przyrost ilości beneficjentów świadczeń po-

¹⁴ Subregionalny Program Rozwoju do roku 2020, Kraków 2015, s. 15.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

mocy społecznej. Największą zmianę rejestrowano w sołectwie Nieporaz (+400%), Brodła (+65%) oraz Regulice (+50%).

Tabela 22 Ilość osób objętych nadzorem kuratorskim, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015¹⁵

Sołectwo	2012	2013	2014	2015
Alwernia	0	2	3	3
Brodla	3	3	5	5
Grojec	1	1	1	1
Kwaczała	2	1	2	1
Mirów	1	0	0	0
Nieporaz	0	0	1	0
Okleśna	0	0	0	1
Podłęże	0	0	0	0
Poręba Żegoty	1	3	3	1
Regulice	1	2	1	1
Źródła	1	1	2	2
Łącznie	10	13	18	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Alwerni

Jak wynika z powyższego zestawienia, najwięcej osób objętych nadzorem kuratorskim, będących beneficjentami świadczeń pomocy społecznej, to mieszkańcy sołectw: Brodla i Poręba Żegoty oraz miasta Alwernia.

Konieczność korzystania z wsparcia MOPS badano również z wykorzystaniem ankiet. Pytano w niej badanych o liczbę osób w gospodarstwie domowym, która korzysta z pomocy społecznej. Uzyskane wyniki przedstawione są poniższej tabeli.

Tabela 23 Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym korzystająca z pomocy OPS według badania ankietowego

Sołectwo	Średnia z liczby osób korzystająca z pomocy OPS
Brodla	0,15
Grojec	0,75
Kwaczała	0,17
Miasto Alwernia	0,06
Mirów	1,75

¹⁵ Dane dotyczą wyłącznie nadzorów kuratorskich u osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Ośrodek nie dysponuje informacjami i danych dotyczącymi pozostałych nadzorów na terenie Gminy Alwernia.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Sołectwo	Średnia z liczby osób korzystająca z pomocy OPS
Nieporaz	0,00
Okleśna	0,39
Podłęże	1,67
Poręba Żegoty	0,00
Regulice	0,00
Źródła	0,50
Średnia	0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Średnio w całej gminie na jedno gospodarstwo przypada zdaniem badanych 0,25 osoby, która korzysta z pomocy OPS. Jeżeli przeanalizujemy średnie wartości dla sołectw to mniej więcej połowa z nich jest powyżej średniej dla gminy, a druga połowa -poniżej. W trudniejszej sytuacji są mieszkańcy Mirowa, Podłęża, Grojca, Źródeł oraz Okleśnej.

Opieka medyczna w gminie sprawowana jest przez Przychodnię Lekarską „Medycyna” Sp. z o.o., w ramach której funkcjonują następujące poradnie specjalistyczne:

- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Okulistyczna,
- Poradnia Laryngologiczna,
- Poradnia Medycyny Pracy.

Działalność z zakresu ochrony zdrowia realizowana jest także przez następujące ośrodki:

- Ośrodek Zdrowia w Kwaczale,
- Ośrodek Zdrowia w Okleśnej,
- Ośrodek Zdrowia w Regulicach.

Nocną i świąteczną opiekę medyczną dla mieszkańców gminy oferuje Miejskie Centrum Medyczne w Libiążu oraz placówkiw Chrzanowie i Trzebini¹⁶. Problemem gminy w zakresie opieki zdrowotnej świadczonej przez NFZ jest brak dostępności usług medycznych z zakresu: psychiatrii, chirurgii, ortopedii i pulmonologii.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni prowadzi aktywne działania z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej. Wśród realizowanych przez tę placówkę programów wsparcia należy wy-

¹⁶ Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 61.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

mienić Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Alwernia na lata 2013-2015, którego celem było wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczych-wychowawczych poprzez:

- podejmowanie działań profilaktycznych zamierzających do poprawy funkcjonowania rodzin i poprawy sytuacji dziecka,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dzieci już umieszczonych w pieczy do rodziny biologicznej,
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- umożliwienie rodzinom dostępu do poradni specjalistycznych,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodzin zagrożonej kryzysem,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej,
- współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ukierunkowany na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, a także zwiększenie skuteczności działań oraz dostępności pomocy.

Gminny program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych.

Program „Pierwszy Dzwonek”, polegający na przyznaniu dotacji dla gmin na udzielenie wsparcia na rok szkolny 2015/2016 dla uczniów z rodzin wielodzietnych z województwa małopolskiego w zakresie zwiększania ich szans edukacyjnych.

IX.6.4. Działalność społeczna mieszkańców

W gminie działa stosunkowo duża liczba organizacji pozarządowych, wśród których należy wymienić m.in.: Stowarzyszenie „Młoda Alwernia”, Stowarzyszenie „Nowa Alwernia”, Stowarzyszenie „Seniorzy Alwerni”, Stowarzyszenie Alwernia Plus, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Alwerni działający przy Stowarzyszeniu Alwernia Plus, Stowarzyszenie Pro Bono, Stowarzyszenie Sympatyków Grojca, Stowarzyszenie Sympatyków i Przyjaciół Kwaczały, Stowarzyszenie Miłośników Mirowa, Teatr Ludowy „Tradycja” - Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Ludowej Gminy Alwernia, Ochotnicze Straże Pożarne (w Kwaczale, Regulicach, Grojcu, Brodłach, Alwerni)¹⁷. Część z wyżej wy-

¹⁷ Strategia Rozwoju Gminy Alwernia 2015 – 2020, s. 65.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

mienionych organizacji pełni rolę komplementarną wobec istniejącego w gminie systemu opieki zdrowotnej oraz przyczynia się do integracji i włączenia społecznego mieszkańców sołectw.

Do najbardziej aktywnych w latach 2013-2015 (przy czym jako miarę aktywności przyjęto wartość pozyskanych środków zewnętrznych) należały: Stowarzyszenie „Młoda Alwernia” (217.126 zł, 9 projektów), Stowarzyszenie „Rodzina Kolpinga” (208 868 zł, 10 projektów), Stowarzyszenie Sympatyków i Przyjaciół Kwaczały (197 140 zł, 8 projektów), Stowarzyszenie na rzecz Aktywizacji Społecznej Gminy Alwernia (50,54 tys. zł, 7 projektów).

Szczegółowe dane o działalności poszczególnych organizacji zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 24 Łączna liczba i wartość środków zewnętrznych pozyskanych przez organizacje pozarządowe w gminie Alwernia w latach 2013-2015 na własną działalność

Nazwa organizacji	Łączna kwota pozyskanych środków [zł]	Udział	Łączna liczba projektów z finansowaniem zewnętrznym [szt.]	Średnia wartość projektu [zł]
Stowarzyszenie "Młoda Alwernia"	217 126	23,57%	9	24 125
Stowarzyszenie "Rodzina Kolpinga"	205 868	22,34%	10	20 587
Stowarzyszenie Sympatyków i Przyjaciół Kwaczały	197 140	21,40%	8	24 643
Stowarzyszenie Przyjaciół Regulic i Nieporazu	68 100	7,39%	5	13 620
Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Społecznej Mieszkańców Gminy Alwernia	50 540	5,49%	7	7 220
MKS Triumf Alwernia	38 300	4,16%	3	12 767
Stowarzyszenie na Rzecz Poręby Żegoty	36 593	3,97%	5	7 319
Klub Sportowy MZKS Alwernia	22 700	2,46%	3	7 567
Stowarzyszenie Sympatyków Grojca	17 600	1,91%	4	4 400
Uczniowski Klub Sportowy "Regulice"	13 000	1,41%	3	4 333
Ochotnicza Straż Pożarna w Grojcu	11 500	1,25%	3	3 833
Ochotnicza Straż Pożarna w Kwaczale	9 350	1,01%	3	3 117
Klub Sportowy "Nadwiślanka 1956" Okleśna	8 000	0,87%	3	2 667
Stowarzyszenie pro Bono	8 000	0,87%	2	4 000
Klub Sportowy "Unia" Kwaczała	7 000	0,76%	3	2 333
Stowarzyszenie „Seniorzy Alwerni”	5 000	0,54%	0	0
Uczniowski Klub Sportowy "Alwernia"	3 500	0,38%	1	3 500
Ochotnicza Straż Pożarna w Brodlach	2 000	0,22%	1	2 000
Stowarzyszenie Alwernia Plus	0	0,00%	0	0
Gmina	921 317	100,00%	73	12 621

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Łącznie w okresie 2013-2015 najbardziej przedsiębiorcze organizacje z terenu gminy pozyskały 921,3 tys. zł tworząc 73 projekty. Średnia wartość jednego projektu to 12,6 tys. zł, jednak w przypadku najbardziej aktywnych stowarzyszeń średnia wartość pojedynczego projektu wynosiła prawie dwukrotnie więcej.

Poniższe zestawienie przedstawia ilość organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach oraz łączne kwoty pozyskanych przez nie środków finansowych w latach 2013-2015 r.

Tabela 25 Liczba organizacji oraz łączna wartość pozyskanych środków finansowych w poszczególnych sołectwach gminy Alwernia

Sołectwo	Liczba projektów	Wartość łączna projektów	Udział	Średnia wartość projektu
Alwernia	23	337 166	36,6%	14 659
Poręba Żegoty	15	242 461	26,3%	16 164
Kwaczała	14	213 490	23,2%	15 249
Regulice/Nieporaz	8	81 100	8,8%	10 138
Grojec	7	29 100	3,2%	4 157
Brodla	3	10 000	1,1%	3 333
Okleśna	3	8 000	0,9%	2 667
Mirów	0	0	0,0%	0
Podłęże	0	0	0,0%	0
Źródła	0	0	0,0%	0
Gmina	73	921 317	100,0%	12 621

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Powyższe zestawienie pokazuje, że największe kwoty środków finansowych w analizowany okresie pozyskiwały organizacje pozarządowe z Alwerni (337.166 zł, 23 projekty), z sołectwa Poręba Żegoty (242.431 zł, 15 projektów) oraz z Kwaczały (213.490 zł, 14 projektów).

W celu zbadania i porównania poziomu aktywności społecznej w poszczególnych sołectwach utworzono dwa wskaźniki:

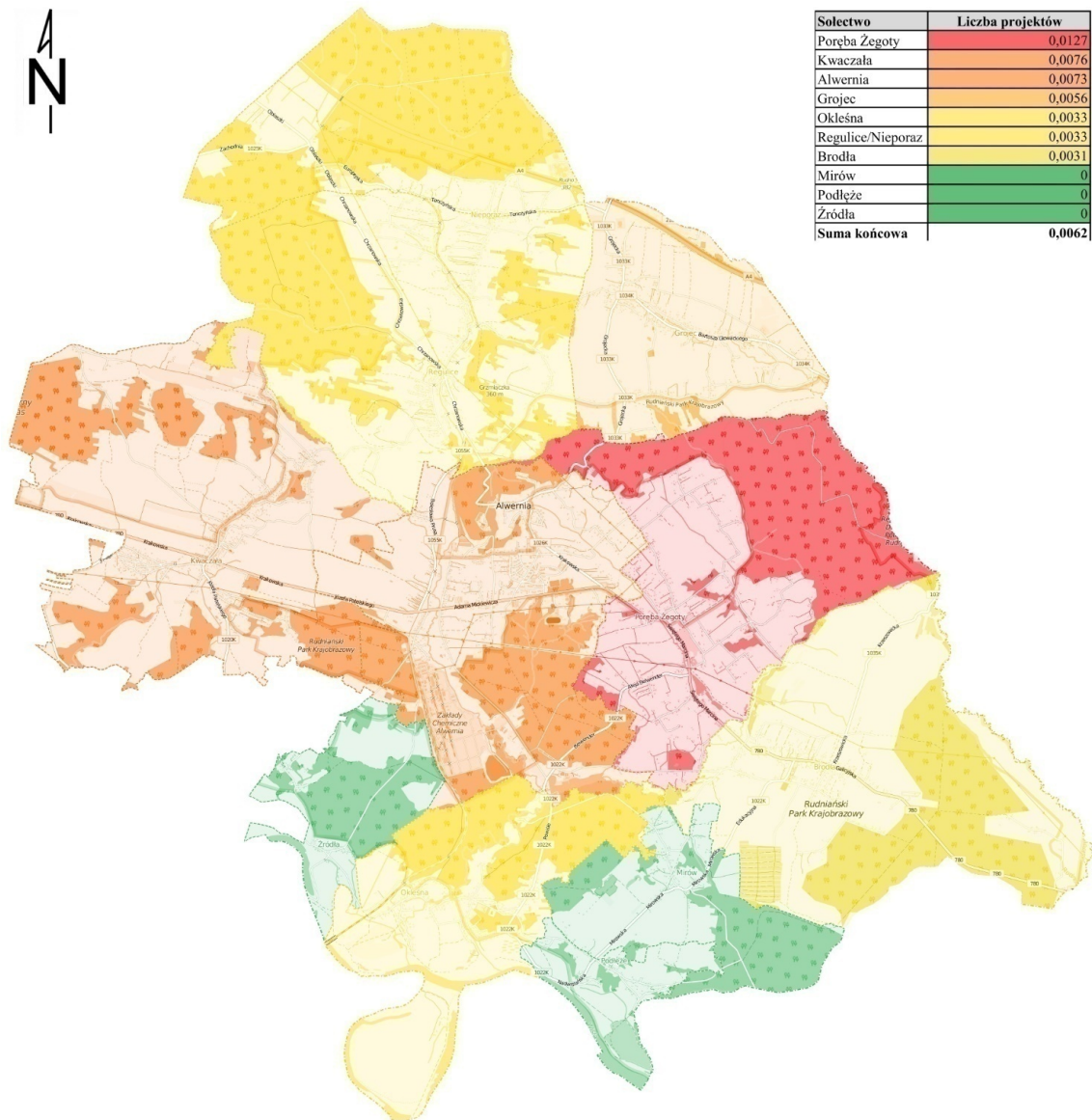
- aktywności stowarzyszeń w sołectwie,
- skuteczności działalności stowarzyszeń w sołectwie.

Uzyskano je dzieląc odpowiednio łączną liczbę przygotowanych projektów wszystkich stowarzyszeń w danej miejscowości przez liczbę jej mieszkańców oraz łączną wartość pozyskanych środków w danej miejscowości również przez liczbę jej mieszkańców.

Wyniki badania aktywności zaprezentowano na poniższej mapie.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Mapa 6 Aktywność stowarzyszeń w gminie w latach 2013-2015

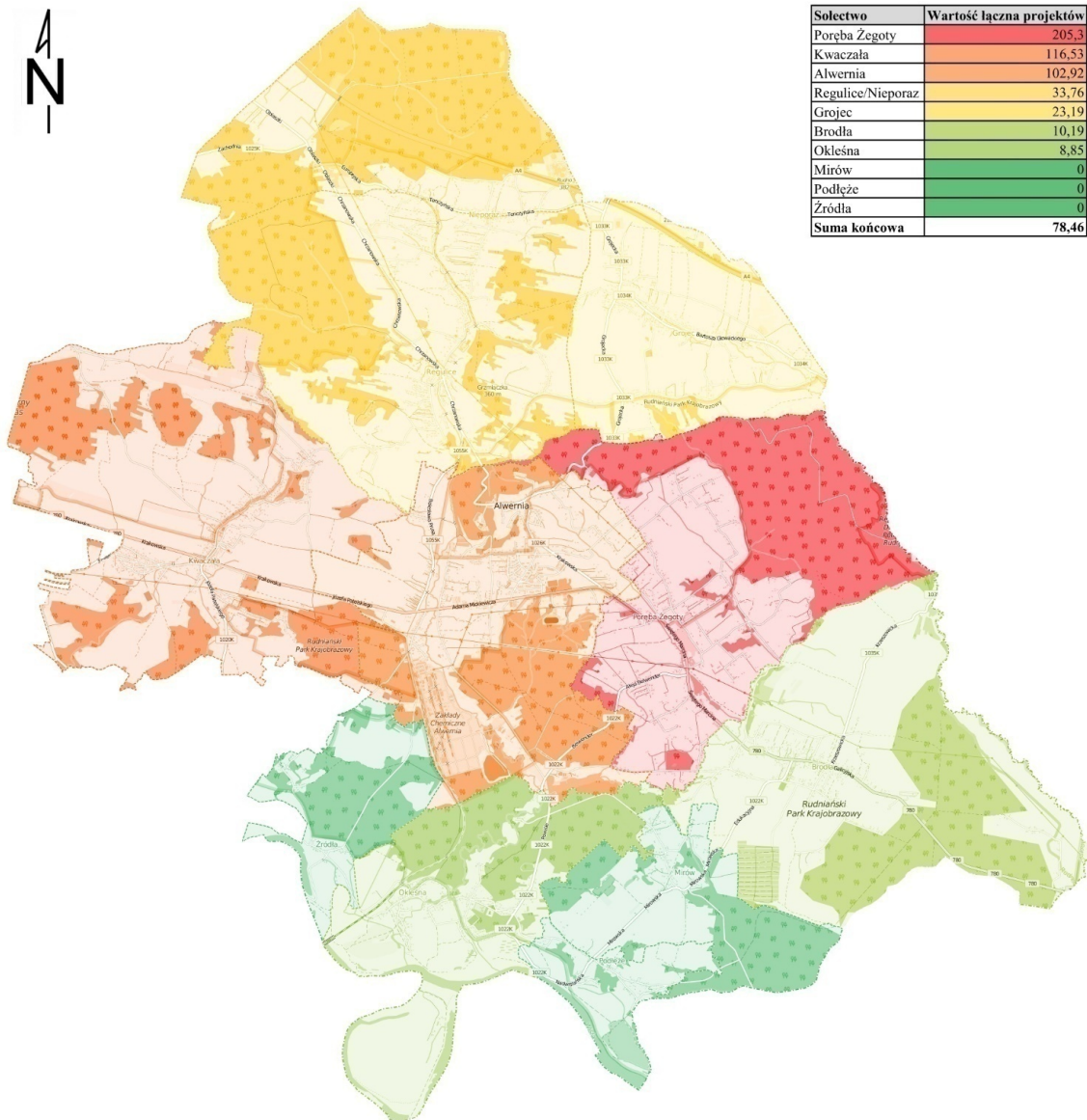
Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Miejscowości, które są bardziej aktywne niż średnia dla całej gminy (mierzone liczbą projektów na jednego mieszkańca) to Poręba Żegoty, Kwaczała oraz Alwernia. Najmniej aktywne były Mirów, Podłęże oraz Źródła, gdzie nie pozyskano żadnego projektu.

Kolejna mapa prezentuje skuteczność działalności organizacji pozarządowych.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Mapa 7 Skuteczność działalności stowarzyszeń w gminie w latach 2013-2015

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Ten z kolei wskaźnik pokazuje, że największe efekty działalności organizacji pokrywają się również z aktywnością organizacji pozarządowych. Najwięcej środków w przeliczeniu na jednego mieszkańca pozyskano w Porębie Żegoty, w Kwaczale oraz w Alwerni.

Ogólny poziom zaangażowania mieszkańców w działalność społeczną został zbadany również podczas ankietyzacji. Mieszkańcy odpowiadali na pytanie jak często angażują się w działalność społeczną na terenie swojej miejscowości (od „nigdy” - 1 pkt do „stale” - 5 pkt). Przy czym uwzględ-

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

niono w niej poza działalnością w stowarzyszeniu również uczestnictwo w zebraniach wiejskich i innych aktywnościach na rzecz swojego miejsca zamieszkania.

Podsumowanie odpowiedzi na to pytanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 Wyniki badania ankietowego w obszarze zaangażowania w działalność społeczną.

Sołectwo	Średnia z zaangażowania w działalność społeczną
Mirów	3,7500
Nieporaz	3,5000
Źródła	3,0000
Poręba Żegoty	2,6250
Regulice	2,4286
Brodła	2,3846
Miasto Alwernia	2,2708
Kwaczała	2,1111
Grojec	2,0000
Okleśna	1,8571
Podłęże	1,6667
Średnia dla gminy	2,2763

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankiet

IX.6.5. Czytelnictwo

Rewitalizacja społeczna jest związana nie tylko ze zwalczaniem rozwoju negatywnych tendencji społecznych, ale polega również na rozwoju kapitału ludzkiego w postaci podnoszenia poziomu wykształcenia, zwiększania jego kreatywności i innowacyjnego myślenia¹⁸. Jedną z miar tegoż rozwoju są dane dotyczące czytelnictwa w gminie Alwernia.

Sieć bibliotek w gminie tworzą Biblioteka Główna w Alwerni oraz pięć filii: w Grojcu, Kwaczale, Okleśnej, Porębie Żegoty oraz w Regulicach. Dostępne są one od poniedziałku do piątku w Alwerni oraz w Kwaczale (w Alwerni również w soboty), w Regulicach 4 razy w tygodniu, a w pozostałych miejscowościach trzy razy w tygodniu. W tym czasie obsługuje je dziewięć osób zatrudnionych na siedmiu etatach.

¹⁸A. Czerwińska-Rojek, *Wpływ działań rewitalizacyjnych na rozwój społeczności lokalnej*, (w:) Bohdan Skrzypczak (red. merytoryczna), Wojciech Łukowski (red. nauk.), *Rewitalizacja społeczna – od aktywizacji do rozwoju lokalnego*, Katowice: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Radom: Wyd. Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, 2011, s. 201.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Warto podkreślić przy tym, że w 2015 r. wskaźnik czytelnictwa w gminie (liczba użytkowników bibliotek w przeliczeniu na 100 mieszkańców) wyniósł 23,05% i jest jednym z wyższych w województwie małopolskim.

Charakterystyka czytelników w gminie w podziale na pracujących i uczących się w 2015 r. pokazuje, że prawie co druga osoba się uczy, a co trzecia pracuje. W tej strukturze widoczne są jednak wyraźne różnice pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Najwięcej, bo 58% czytelników uczących się było w Grojcu, a najmniej w Alwerni – 42%. Odwrotnie więc należy wnioskować, że najczęściej osoby pracujące korzystają z biblioteki w mieście Alwernia. Było ich wtedy 37%, w przeciwieństwie do Okleśnej, gdzie z usług biblioteki korzystało 22% pracujących.

Inną charakterystykę czytelników w gminie daje ich struktura wiekowa. Co trzeci użytkownik bibliotek w gminie jest w wieku od 25 do 44 lat. Udział ten maleje zarówno wśród użytkowników starszych jak i młodszych z jednym wyjątkiem, który dotyczy dzieci w przedziale od 6 do 12 lat. Udział w tym wieku rośnie do 14%.

Poza działalnością związaną bezpośrednio z udostępnianiem książek w bibliotekach, regularnie prowadzona jest działalność popularyzująca czytelnictwo. Do form jej przejawów należą: wystawy, spotkania autorskie, warsztaty, lekcje biblioteczne, ferie w bibliotece i tygodnie bibliotek, konkursy, wspólne czytania książek i inne przedsięwzięcia, których celem jest zachęcenie do czytania książek większej ilości osób.

Działalność towarzysząca funkcjonowaniu bibliotek to: dostęp do komputerów i internetu dla mieszkańców, stanowiska czytelnicze oraz ksero.

Poniżej przedstawiono liczbę czytelników w poszczególnych miejscowościach gminy.

Tabela 27 Liczba czytelników w bibliotekach na terenie gminy Alwernia w latach 2013-2015

Biblioteka	2013	2014	2015
Alwernia	1.454	1.426	1.447
Grojec	192	175	203
Kwaczała	525	563	518
Okleśna	184	189	181
Poręba Żegoty	245	279	281
Regulice	277	295	304
Razem	2.877	2.927	2.934

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Alwerni

W latach 2013-2015 największą liczbę czytelników odnotowano w bibliotekach w Alwerni i Kwaczale, a najmniejszą – w Grojcu i Okleśnej. Warto przy tym pamiętać, że połowa łącznej liczby

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

użytkowników w tym okresie przypada na miasto Alwernia. W każdej z bibliotek w badanym okresie obserwowano przyrost liczby czytelników. Liczba ta w tym przypadku uwarunkowana jest liczbą mieszkańców poszczególnych sołectw – Alwernia i Kwaczała należą do najbardziej zaludnionych miejscowości gminy.

W kolejnej tabeli przedstawiono liczbę czytelników w przeliczeniu na liczbę mieszkańców danego sołectwa.

Tabela 28 Liczba czytelników w miejscowościach gminy, w których funkcjonują biblioteki w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

Sołectwo	2013	2014	2015	Średnio
Alwernia	47%	43%	44%	45%
Kwaczała	28%	29%	28%	28%
Poręba Żegoty	21%	24%	24%	23%
Okleśna	20%	21%	20%	20%
Regulice	14%	15%	16%	15%
Grojec	15%	14%	16%	15%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Alwerni

Analizując powyższe dane należy pamiętać, że nie we wszystkich miejscowościach gminy funkcjonują filie biblioteki, w związku z tym czytelnicy zamieszkujący obszar sołectw, gdzie nie ma biblioteki, korzystają z filii w innych miejscowościach.

Największy średni poziom czytelnictwa w latach 2013-2015 zarejestrowano w mieście Alwernia - 45% jej mieszkańców korzysta z oferty biblioteki. W dalszej kolejności byli mieszkańcy Kwaczały i Poręby Żegoty, gdzie co czwarty mieszkaniec korzystał regularnie z tego rodzaju usług.

Informacji na temat kapitału społecznego dostarczają również dane z profili zawodowych czytelników.

Tabela 29 Liczba czytelników w gminie Alwernia według profilu zawodowego w latach 2013-2015

Biblioteka	2013			2014			2015		
	Osoby uczące się	Osoby pracujące	Pozostali	Osoby uczące się	Osoby pracujące	Pozostali	Osoby uczące się	Osoby pracujące	Pozostali
Alwernia	597	505	352	600	525	301	607	540	300
Grojec	115	47	30	101	47	27	117	59	27
Kwaczała	255	148	122	252	175	136	241	153	124
Okleśna	100	54	30	105	49	35	102	40	39
Poręba Żegoty	143	73	29	159	89	31	160	85	36
Regulice	151	82	44	146	98	51	145	104	55
Razem	1.361	909	607	1.363	983	581	1.372	981	581

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Alwerni

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Najwięcej czytelników w latach 2013-2015 rejestrowano wśród osób uczących się, przy czym ich liczba w badanym okresie rosła wolniej niż w innych grupach (od 1.361 do 1.372 osób). Wzrost dla tej grupy w badanym okresie to 11 osób, co stanowi jedynie 1/5 całego przyrostu czytelników w tamtym okresie. W odniesieniu do czytelników pracujących, ich liczba w ciągu ww. trzech lat wzrosła od 909 do 981osób i stanowili drugą pod względem liczebności grupę czytelników. Mieli również największy wpływ na wzrost czytelnictwa, bowiem zmiana o 72 osoby rekompensuje spadek czytelników w grupie „pozostali”.

IX.6.6. Polityka mieszkaniowa

Gospodarowanie gminnym zasobem mieszkaniowym prowadzone jest na podstawie uchwalonego *Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Alwernia w latach 2015-2020*¹⁹, którego treść zawiera analizę potrzeb mieszkalnych, plan remontów i modernizacji lokali wchodzących w skład gminnego zasobu mieszkaniowego, zasady polityki czynszowej, zarządzanie zasobem mieszkaniowym oraz finansowanie gospodarki mieszkaniowej w gminie. Podmiotem pełniącym zarząd nad gospodarką mieszkaniową jest Burmistrz Miasta i Gminy. Coroczne wydatki na cele gospodarowania gminnym zasobem mieszkaniowym (np. konieczne remonty) finansowane są głównie z wpływów z czynszów za lokale mieszkalne oraz socjalne i uwzględniane są w budżecie gminy.

W roku 2013 w gminie Alwernia było 4.090 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 359.094 m², w skład których wchodziło 17.370 izb, należących głównie do osób fizycznych. W skład zasobów komunalnych wchodziło wówczas 16 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 522 m². Jak wynika z informacji zawartych w tym dokumencie, w 2015 r. gmina Alwernia dysponowała 17 lokalami mieszkalnymi w dobrym stanie technicznym, z których 8 zlokalizowanych było w budynkach komunalnych, a pozostałe 10 w budynku socjalnym:

- 1 lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 48,8 m² w budynku w Alwerni, Rynek 19/1,
- 1 lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 77,96 m² w budynku szkoły w Kwaczale,
- 4 lokale mieszkalne o powierzchni użytkowej 233 m² w budynku w Okleśnej, ul. Nowowiejska 2,
- 2 lokale mieszkalne o powierzchni 111 m² w budynku Ośrodka Zdrowia w Okleśnej, ul. Relaksowa 1,

¹⁹ Załącznik do Uchwały Nr XI/87/2015 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 24 września 2015 r.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

- 10 lokali mieszkalnych o ogólnej powierzchni 184 m² w budynku socjalnym w Alwerni, os. Chemików 27²⁰.

W odniesieniu do mieszkańców posiadających trudną sytuację materialną i zalegających w spłacie czynszu, gmina dysponuje możliwością wypłaty dodatków mieszkaniowych. Ilość i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2012-2014²¹ przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 30Dane dotyczące kwoty i liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych na przestrzeni lat 2012-2014

Rok	2012	2013	2014	Dynamika 2012-2014 [%]
Ilość wypłaconych dodatków	184	144	147	-20,1
Łączna kwota [zł]	22.470,00	16.178,00	20.294,00	-9,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Alwerni

Powyższe dane ukazują, że w badanym okresie zarówno ilość, jak i łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych spadły, przy czym w przypadku ilości tych dodatków był to spadek o 20,1% w stosunku do roku 2012.

IX.6.7. Aktywność wyborcza

W wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w 2010 r. w 8 okręgach wyborczych głosowało 5.540 osób z 10.375 uprawnionych do głosowania, co dało frekwencję wyborczą na poziomie 53%. Najwyższą frekwencję odnotowano wówczas w okręgu nr 4 (Kwaczała) – 59,44%, zaś najniższą w okręgu nr 2 (Brodła) – 45,75%. Dla porównania, w sąsiedniej gminie Babice najwyższa frekwencja w okręgu sięgnęła 63,55%, a najniższa – 42,16%²².

W odniesieniu do całego powiatu, frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2015 r. wyniosła 53,76%, przy czym w gminie Alwernia głos oddało 5.355 z 10.311 uprawnionych do głosowania, co dało frekwencję wyborczą w gminie na poziomie 51,93%. Najwyższą frekwencję wyborczą zarejestrowano wówczas w obwodach nr 1 (Miasto Alwernia: Osiedle Chemików - bloki nr: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 25, 27) - 56,89% i nr 2 (Alwernia: Osiedle Kamionki, ulice: Belwender, al. Bernardyńska, Brzeziny, Marii Dąbrowskiej, Evron, Fabryczna, Franciszkańska, Garncarska, Zbigniewa Gęsikowskiego, Jurajska, Kasztanowa, Klasztorna, Krzysztofa Korycińskiego, Krakowska, Ignacego Krasickiego, Krótka, Kulawki, Kwiatowa, Leśna, Adama Mickiewicza, Modrzewiowa, Ogrodowa, Karola Olszewskiego, Józefa Patelskiego, Pręty, Bolesława Prusa, Przecznicza, Przyszło-

²⁰ Tamże.

²¹ Okresem analizy objęto okres, za który dostępne był dane statystyczne.

²² Na podstawie: <http://wybory2010.pkw.gov.pl/geo/pl/120000/120301.html>

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

ści, Relaks, Władysława Reymonta, Różana, Rynek, Sadowa, Henryka Sienkiewicza, Marii Skłodowskiej-Curie, Słoneczna, Sosnowa, Spacerowa, Trzeciego Tysiąclecia, Ustronie, Widokowa, Wiosenna, Wiśniowy Sad, Wspólna, Zygmunta Wróblewskiego, Zacisze, Zygmunta Zięby, Żaczków) - 56,73%. Najmniejszy odsetek uprawnionych do głosowania, którzy wzięli udział w wyborach rejestrowano w obwodach nr 7 (Poręba Żegoty) - 45,49% i nr 3 (Brodła) - 43,57%. Frekwencja na poziomie województwa była wówczas równa 54,90%, co oznacza, że aktywność wyborcza mieszkańców gminy Alwernia kształtowała się nieco poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej²³.

Analizując frekwencję w wyborach prezydenckich z 2015 r. na poziomie krajowym w I turze wyniosła ona 48,96%, zaś w drugiej - 55,34%. Odnosząc się do gminy Alwernia, w I turze wyborów głos oddało 50,98% uprawnionych do głosowania, zaś w drugiej było to jedynie 39,58%.

Zarówno w wyborach parlamentarnych, jak i prezydenckich aktywność wyborcza mieszkańców gminy była niższa niż frekwencja na poziomie kraju i województwa²⁴.

IX.6.1. Aktywność społeczna

Sfera społeczna to również aktywność mieszkańców i chęć udziału w spotkaniach i imprezach angażujących mieszkańców poszczególnych miejscowości. W tabeli poniżej wskazane zostały imprezy kulturalne i okolicznościowe, które regularnie odbywają się na terenie gminy. Ich lokalizacja to wyznaczone miejsca, do których należą:

- Dom Ludowy w Grojcu: zajęcia ZPiT Krakowiaczek prowadzone przez SOK w Alwerni, imprezy szkolne oraz przedszkolne święta.
- Dom Ludowy w Kwaczale: raz w tygodniu zajęcia rytmiczno-muzyczne i nauka gry na gitarze prowadzona przez SOK w Alwerni.
- Dom Ludowy w Okleśnej: dwa razy w tygodniu zajęcia świetlicowe i plastyczne oraz zajęcia muzyczne prowadzone przez SOK w Alwerni.
- Dom Ludowy w Regulicach: miejsce spotkań lokalnych stowarzyszeń.
- Dom Ludowy w Podłężu: miejsce działalności lokalnej siłowni sportowej.
- Dom Wiejski w Porębie Żegoty: miejsce spotkań lokalnych stowarzyszeń.
- Świetlica w Nieporazie: raz w tygodniu zajęcia świetlicowe dla dzieci.
- Świetlica w Mirowie: miejsce spotkań lokalnych stowarzyszeń.

²³ Na podstawie: http://pkw.gov.pl/415_Wybory_do_Sejmu_i_Senatu_w_2015_r

²⁴ Na podstawie: <http://prezydent2015.pkw.gov.pl/>

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

- Stadion w Alwerni: miejsce działalności lokalnych stowarzyszeń, jeden raz w tygodniu zajęcia świetlicowe dla dzieci, dodatkowo próby zespołu rockowego, grup wokально-instrumentalnych prowadzonych przez SMA i SOK oraz zajęcia baletowe dla dzieci..
- ZS nr 1 w Alwerni: zajęcia baletowe dla dzieci na sali sportowej.
- SOK w Alwerni (Rynek 3): dwa razy tygodniu zajęcia z podstaw gry na gitarze dla różnych grup wiekowych, nauka gry na pianinie, nauka języka francuskiego dla różnych grup wiekowych, zajęcia plastyczne, spotkania autorskie, wernisaże, wystawy, kluby zainteresowań, spotkania Uniwersytetu Trzeciego Wieku, zajęcia rękodzieła grupy twórczej „Millennium”.

Dokładne wykorzystanie domów ludowych do działalności kulturalnej na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31 Wykorzystanie domów ludowych w poszczególnych sołectwach w gminie w latach 2013-2015

Sołectwo	Obiekt	Liczba imprez w			Łącznie
		2013	2014	2015	
Kwaczała	Kwaczała (Dom Ludowy w Kwaczale)	166	163	181	510
Okleśna	Okleśna (Dom Ludowy w Okleśnej)	130	134	135	399
Alwernia	Alwernia (stadion sportowy)	38	49	250	337
Nieporaz	Nieporaz (Świetlica w Nieporazie)	46	46	55	147
Regulice	Regulice (Dom Ludowy w Regulicach)	40	47	55	142
Poręba Żegoty	Poręba Żegoty (Dom Wiejski w Porębie Żegoty)	1	48	70	119
Podłęże	Podłęże (Dom Ludowy w Podłężu)	0	0	96	96
Mirów	Mirów (Świetlica w Mirowie)	8	36	48	92
Grojec	Grojec (Dom Ludowy w Grojcu)	14	11	23	48
Brodla	---	0	0	0	0
Źródła	---	0	0	0	0
Gmina		443	534	913	1890

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Urzędu Miejskiego w Alwerni

Powyższe zestawienie pokazuje, że w latach 2013-2015 na terenie gminy odbyło się 1.890 różnego rodzaju imprez, spotkań i obchodów. Tendencja z roku na rok jest rosnąca. Najwięcej z nich, bo aż 510 miało miejsce w Domu Ludowym w Kwaczale (26%). W dalszej kolejności znalazły się miejscowości: Okleśna, Alwernia i Nieporaz. W Brodłach i w Źródłach nie odbyła się w ww. latach żadna impreza.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

W porównaniu do sąsiednich gmin, tj.: Trzebinia lub Chrzanów, korzystający z zajęć kulturalnych i edukacyjnych w gminie Alwernia muszą rozwijać swoje talenty i zainteresowania w o wiele trudniejszych warunkach. W budynku Samorządowego Ośrodka Kultury przy ul. Rynek 3 nie można prowadzić zajęć we wtorki i czwartki, ponieważ budynek ten jest również siedzibą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dodatkowo jest to miejsce dla działalności lokalnych stowarzyszeń, np. Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Większa sala dostępna jest w Remizie Ochotniczej Straży Pożarnej w Alwerni. W celach kulturalnych wykorzystywana jest około 15 razy w roku. Przykładami są: Festiwal Bożonarodzeniowy, Festiwal Artystyczny Dzieci i Młodzieży, Biesiada Patriotyczna, przedstawienia teatralne przygotowane przez grupy teatralne oraz teatry amatorskie działające w gminie oraz w placówkach oświatowych. Sala ta jednak jest zbyt mała, aby pomieścić publiczność zainteresowaną wydarzeniami. Ponadto szereg wydarzeń kulturalnych odbywa się w sali obrad Urzędu Miejskiego w Alwerni ze względu na brak bazy lokalowej w Alwerni.

Jak można więc stwierdzić z powyższego podsumowania, infrastruktura bazy lokalowej pod działalność kulturalną w Alwerni jest rozproszona i usytuowana w budynkach sportowych, strażackich, salach Urzędu Miejskiego (USC i sala obrad), szkołach i przedszkolach.

Rozwiązaniem nasilających się problemów społecznych związanych z niską aktywności mieszkańców w życiu kulturalnym jest przede wszystkim brak koncentracji oferty w jednym miejscu. Oferta kulturalna proponowana przez SOK i Miejską Bibliotekę oraz lokalne organizacje pozarządowe powinna być dostępna w miejscu, które będzie posiadało dostosowane do tych wymogów pomieszczenia i sale warsztatowe. Ponadto, jedynie mieszkańcy miasta Alwernia, największej miejscowości na terenie gminy, nie posiadają domu kultury z prawdziwego zdarzenia, co może również przekładać się na nasilenie odczucia przynależności do mieszkańców o niższej kategorii społecznej i na niższe zainteresowanie uczestnictwem w życiu kulturalnym i społecznym. W małych miejscowościach, jak wykazano wcześniej, takie domy funkcjonują. Na terenie powiatu chrzanowskiego również Alwernia jako jedyna gmina nie posiada centrum kultury z salami warsztatowymi oraz salą widowiskową. Dzieci i młodzież oraz dorośli mimo faktu, że ćwiczą i doskonalą talenty w dużo gorszych warunkach niż ich rówieśnicy z innych gmin, swoją ciężką pracą osiągają sukcesy w konkursach o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim. Gdyby uczynić warunki sprzyjającymi i zwiększyć dostępność oraz jakość bazy lokalowej, sukcesy mogłyby przychodzić znacznie szybciej. Wiele zajęć i wydarzeń nie odbywa się w gminie tylko i wyłącznie z uwagi na brak bazy lokalowej.

W badaniu ankietowym zapytano również samych mieszkańców gminy o to jak oceniają jakości życia kulturalnego oraz o opinię, co do przyszłego kierunku jej rozwoju.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Pierwsze z dwóch pytań w tej dziedzinie brzmiało: *Jak ocenia Pani / Pan jakość oferty kulturalnej na terenie gminy Alwernia?* Pytani mogli wybierać spośród pięciu odpowiedzi: od 1 - „źle” do 5 - „bardzo dobrze”.

Uśrednione wyniki oceny przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 32 Wyniki badania ankietowego w zakresie oceny jakości oferty kulturalnej na terenie gminy Alwernia

Obszar	Średnia z oceny
Podłęże	4,0000
Poręba Żegoty	3,3333
Nieporaz	3,2857
Regulice	3,0857
Miasto Alwernia	3,0317
Źródła	2,8333
Mirów	2,7143
Okleśna	2,6429
Brodła	2,4474
Kwaczała	2,4375
Grojec	1,8636
Gmina	2,7285

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Powyższe zestawienie pokazuje, że mieszkańcy gminy oceniają ofertę kulturalną nieco poniżej poziomu wystarczającego. Uwagę zwracają jednak wyraźne różnice pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Najkorzystniej oferta ta wypada w oczach mieszkańców Podłęża, bo ich zdaniem jest ona dobra. Dla mieszkańców Poręby Żegoty, Nieporazu, Regulic, Alwerni oraz Źródeł jest wystarczająca. Pozostali mieszkańcy miejscowości takich jak Okleśna, Brodła i Grojec twierdzą, że jej poziom jest niewystarczający.

Dla oceny poziomu zaangażowania w życie kulturalne poszczególnych społeczności gminy istotne jest również zweryfikowanie czy ocena jakości oferty kulturalnej pokrywa się z chęcią korzystania z niej.

Wyniki podsumowania odpowiedzi z ankiet zawarto w kolejnej tabeli.

Tabela 33 Wyniki badania ankietowego w zakresie częstotliwości korzystania z oferty kulturalnej na terenie gminy.

Obszar	Średnia z oceny
Mirów	2,1429
Podłęże	2,0000

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Obszar	Średnia z oceny
Miasto Alwernia	1,8387
Brodła	1,6842
Źródła	1,6667
Nieporaz	1,5714
Okleśna	1,5600
Regulice	1,5152
Poręba Żegoty	1,4706
Kwaczała	1,4375
Grojec	1,0476
Gmina	1,5830

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Badani, udzielając odpowiedzi na powyższe pytanie, mogli wybierać z listy odpowiedzi: „raz do roku”, „kilka razy do roku”, „przynajmniej raz w miesiącu” oraz „nie jestem zainteresowany taką ofertą”. Do przeliczeń przyjęto skalę od 0 do 3 pkt.

Mieszkańcy zadeklarowali, że z oferty kulturalnej korzystają częściej niż raz w roku, ale rzadziej niż raz w miesiącu. Widoczne są jednak różnice w poziomie uczestnictwa pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Mieszkańcy Mirowa, Podłęża, Alwerni, Brodeł i Źródeł uczestniczą w imprezach gminnych na ogół kilka razy do roku, w przeciwieństwie do mieszkańców Grojca, Kwaczały, Poręby Żegoty i Regulic, którzy korzystają z takich wydarzeń tylko raz w roku, ewentualnie dwa razy.

Ostatnie pytania w ankiecie związane ze sferą kulturalną dotyczyły oceny potrzeby uzupełnienia infrastruktury, która wykorzystywana będzie w gminie na działalność kulturalną. Dokładnie pytania te brzmiały: „*Jak ocenia Pani / Pan potrzebę utworzenie na terenie gminy Alwernia gminnego centrum kultury?*” oraz „*W jakim stopniu Pani / Pana zdaniem powstanie gminnego centrum kultury poprawi jakość życia na terenie miejscowości?*”.

Wyniki zestawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 34 Wyniki badania ankietowego w zakresie potrzeby utworzenia gminnego centrum kultury oraz przewidywanego wpływu tej inwestycji na jakość życia na terenie miejscowości.

Obszar	Średnia z oceny potrzeby utworzenia gminnego centrum kultury	Średnia z oceny wpływu utworzenia gminnego centrum kultury na jakość życia na terenie miejscowości
Podłęże	4,6667	4,3333
Miasto Alwernia	4,0317	4,0317
Nieporaz	4,0000	3,5714

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

Obszar	Średnia z oceny potrzeby utworzenia gminnego centrum kultury	Średnia z oceny wpływu utworzenia gminnego centrum kultury na jakość życia na terenie miejscowości
Regulice	3,6000	3,3143
Źródła	3,3333	3,5000
Kwaczała	3,3281	3,2500
Mirów	3,2857	3,2857
Okleśna	3,1429	3,0714
Poręba Żegoty	2,8333	2,8889
Brodła	2,5000	2,4737
Grojec	2,5000	2,5909
Gmina	3,3230	3,2612

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

W obu pytaniach respondenci w odpowiedziach mieli do wykorzystania pięciostopniową skalę od 1 do 5. Oznaczała ona opinię od zupełnego braku potrzeby powstania gminnego centrum kultury do opinii, że jest ono bardzo potrzebne – pierwsze z pytań – oraz od niedostrzegania możliwości wpływu jego powstania na jakość życia do przekonania o możliwości zdecydowanej poprawy – drugie z pytań.

Podsumowanie odpowiedzi wszystkich mieszkańców pokazuje, że ich zdaniem powstanie centrum jest raczej potrzebne oraz, że raczej powinno to poprawić jakość życia w ich miejscowości. Zgodność odpowiedzi pomiędzy oboma pytaniami jest bardzo wysoka (współczynnik korelacji wynosi 0,96).

Poziom potrzeby uzupełnienia braków w tego rodzaju infrastrukturze zmienia się w poszczególnych miejscowościach gminy od „jest potrzebny” do „raczej nie jest potrzebny”. Dla mieszkańców Podłęża, Alwerni, Nieporazu i Regulic jest ona potrzebna. Znacznie więcej wątpliwości mieli badani pochodzący z Brodół i Grojca.

IX.7. Podsumowanie

1. W latach 2012-2012 w odniesieniu do polityki mieszkaniowej zanotowano spadek zarówno w zakresie liczby wypłacanych dodatków mieszkaniowych, jak i ich łącznej kwoty, przy czym w przypadku liczby dodatków spadek ten sięgał 20%.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

2. Począwszy od roku 2012 notuje się stopniowy spadek liczby mieszkańców gminy, który w dłuższym okresie może przekształcić się w zjawisko depopulacji. Potwierdzają to dane dotyczące przyrostu naturalnego, który w ostatnich latach przyjmuje wartości ujemne.
3. Pozytywne tendencje widoczne są w odniesieniu do ruchów migracyjnych w latach 2010-2015 liczba wymeldowań zmalała, a saldo migracji zmieniło swoją wartość z dodatniej na ujemną.
4. W latach 2012-2014 zanotowano wyraźny spadek ilości wypłaconych mieszkańcom gminy dodatków mieszkaniowych (był to spadek o $\frac{1}{4}$).
5. W ostatnich latach liczba ludności według kategorii ekonomicznych przejawia tendencje charakterystyczne dla społeczeństwa starzejącego się – stopniowo wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym.
6. W III kwartale 2015 r. najwięcej bezrobotnych zamieszkujących gminę posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, zaś najmniej bezrobotnych mogło pochwalić się wykształceniem wyższym.
7. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”, zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną oraz liczba osób, codo których istniało uzasadnione podejrzenie, iż są dotknięte przemocą w badanym okresie utrzymywały się na stałym poziomie. W żadnym z przypadków ich liczba nie przekroczyła 20 rocznie.
8. Najczęściej występującym w gminie w latach 2012-2014 rodzajem przemocy była przemoc psychiczna, a ilość przypadków jej wystąpienia charakteryzowała się tendencją wzrostową.
9. Do miejscowości z największą liczbą zgłoszonych przestępstw w badanym okresie zaliczano Alwernię, Brodła oraz Kwaczałę, przy czym największy przyrost w zakresie liczby przestępstw notowano w Kwaczale i Nieporazu.
10. W latach 2012-2014 najczęściej zdarzały się przestępstwa tj.: prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu oraz kradzieże.
11. Na obszarze gminy brakuje specjalistycznych usług medycznych z zakresu: psychiatrii, chirurgii, ortopedii i pulmonologii.
12. Na terenie gminy działają organizacje społeczne, pozyskujące zewnętrzne środki finansowe. Największe środki w latach 2013-2014 pozyskiwały organizacje zarejestrowane w Alwerni i sołectwie Poręba Żegoty.
13. Jedną z miar rozwoju kapitału społecznego, który jest częścią rewitalizacji społecznej jest czytelnictwo. W latach 2013-2014 najwięcej czytelników rejestrowano w bibliotekach w Alwerni i Kwaczale. Największą grupę czytelników stanowią osoby uczące się.

Szczegółowa diagnoza sfery społecznej

14. Na terenie gminy brakuje obiektu pełniącego funkcję centrum kultury z salami warsztatowymi oraz salą widowiskową.

Szczegółowadiagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

X. Szczegółowadiagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

X.1. Wstęp

W tej części programu obszar zdegradowany scharakteryzowano pod kątem wykorzystania jego przestrzeni. W ten sposób możliwe było zdefiniowanie konkretnych działań infrastrukturalnych koniecznych do podjęcia i diagnozę wpływu zjawisk kryzysowych na ten obszar. Dokonano również oceny możliwości jego zagospodarowania oraz alternatywnych sposobów wykorzystania. Włączenie wyników kolejnego kroku procedury przygotowania programu rewitalizacji, czyli konsultacji społecznych, pozwoliło na wybranie z tej grupy tych obszarów, których zagospodarowanie będzie najbardziej korzystne dla mieszkańców, przy unikaniu zbędnej degradacji zasobów środowiska.

X.2. Infrastruktura techniczna

Stan infrastruktury miast oraz wsi na terenie Polski jest bardzo zróżnicowany. Im lepiej rozwinięta jest infrastruktura, tym lepsze i atrakcyjniejsze są tereny do osiedlania się i życia na nich mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego regionu. Poniżej zbadano stan infrastruktury gminy. Do analizy sytuacji wykorzystano m.in. następujące zmienne: infrastruktura drogowa, energetyczna, gazowa i ciepłownicza oraz komunalna i ściekowa

X.2.1. Infrastruktura komunikacyjna

Gmina posiada korzystne położenie komunikacyjne i stanowi ważny regionalny węzeł komunikacyjny o gęstej sieci szlaków drogowych. Ruch drogowy w gminie funkcjonuje w oparciu o układ komunikacyjny składający się z trzech kategorii dróg, do których należą:

1. Droga krajowa nr 78 relacji Gliwice – Rybnik – Wodzisław Śląski – Chałupki – granic państwa. Jest to droga o znaczeniu międzyregionalnym, której zarządcą jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Jej długość na terenie miasta wynosi 5,6 km.
2. Drogi powiatowe stanowiące powiązania z gminami ościennymi, będące w zarządzie Powiatowego Zarządu Dróg w Chrzanowie. Na terenie miasta znajduje się 30,3 km dróg powiatowych.
3. Drogi gminne stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, dla których funkcję zarządcy pełni Burmistrz Gminy Alwernia. Łączna długość dróg gminnych publicznych wynosi 154,0 km.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Przez północną część gminy przebiegawalny szlaki komunikacyjny, na który składa się Autostrada A4 (na terenie Polski przebiega od granicy z Niemcami w Jędrzychowicach koło Zgorzelca poprzez Legnicę, Wrocław, Opole, Gliwice, Katowice, Kraków, Tarnów, Dębicę, Rzeszów do przejścia granicznego na Ukrainę Korczowa-Krakowiec).

Poniżej przedstawiono dane na temat planowanych inwestycji w obszarze sieci drogowej:

- projekt techniczny i przebudowa ulicy Ustronie w Alwerni,
- modernizacja ulicy Jana III Sobieskiego w Grojcu,
- przebudowa ulicy T. Kościuszki w Regulicach,
- przebudowa ulicy Transportowej w Regulicach,
- przebudowa ulicy Partyzantów w Nieporazie,
- remont ulicy Kwiatowej w Kwaczale.

Remonty cząstkowe na drogach gminnych:

- rok 2013 – 1500 m² (ogółem w 11 sołectwach) – 67 000 zł brutto,
- rok 2014 – 1975 m² (ogółem w 11 sołectwach) – 65 300 zł brutto,
- rok 2015 – 650 m² (ogółem w 11 sołectwach) – 26 200 zł brutto.

Tabela 35 Nakłady na przebudowy dróg gminnych w latach 2013-2015 w zł

Miejscowość	2013	2014	2015	2013-2015
Grojec	15 594,36	26 062,7	33 825,00	75 482,06
Kwaczała	18 727,37	21 062,7	31 751,10	71 541,17
Okleśna	15 511,28	21 062,7	21 751,00	58 324,98
Poręba Żegoty	20 442,4	16 000,00	20 740,59	57 182,99
Regulice	22 582,74	21 062,70	0,00	43 645,44
Brodla	20 442,4	13 816,91	0,00	34 259,31
Mirów	4 666,57	21 062,7	8 136,29	33 865,56
Podłęże	6 619,74	9 099,09	9 099,09	24 817,92
Źródła	5 599,87	10 426,04	0,00	16 025,91
Łącznie	130 186,70	159 655,50	125 303,10	415 145,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Powyższe zestawienie pokazuje, że największe łączne nakłady na przebudowy dróg przekazane był do miejscowości Grojec, Kwaczała i Okleśna. Trafiło tam prawie 50% przeznaczonych na ten cel środków.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Do głównych problemów związanych z infrastrukturą drogową na terenie gminy należą niezadowalający stan nawierzchni wielu dróg oraz brak chodników (w szczególności przy drodze wojewódzkiej nr 780).

Z północy na południe przez środek gminy biegnie obecnie nieczynna linia kolejowa Trzebinia-Spytkowice. Przewozy pasażerskie zabezpieczają prywatne linie autobusowe i minibusowe.

Dodatkowo w pobliżu gminy znajdują się dwa porty lotnicze:

- Kraków-Balice – około 26 km od miasta,
- Katowice-Pyrzowice – około 80 km od miasta.

X.2.2. Infrastruktura energetyczna

Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 220 kV Bieczyna – Skawina (Kwaczała – Alwernia - Poręba Żegoty – Brodła) oraz linia 110 kV Zakłady Chemiczne- Trzebinia (Alwernia – Regulice – Nieporaz). W Alwerni znajduje się rozdzielnia RS „Spalona” 30/15 kV. Gmina Alwernia jest zelektryfikowana w całości²⁵ i w zakresie przedmiotowej sieci nie stwierdzono problemów technicznych. Stan sieci jest zadowalający.

X.2.3. Infrastruktura gazowa i ciepłownicza

W roku 2014 długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy Alwernia wynosiła 159,6 km. Do sieci podłączonych było 2.179 budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, korzystało z niej 2.850 gospodarstw domowych (9.185 osób, co stanowiło 87% mieszkańców gminy).

Tabela 36 Poziom rozwoju sieci gazowej w Gminie Alwernia w 2014 roku

Charakterystyka sieci	jednostka	wartość
długość czynnej sieci ogółem	m	158.590,00
długość czynnej sieci przesyłowej	m	6.885,00
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	152.705,00
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	2.179,00
odbiorcy gazu	gosp. dom.	2.850,00
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	1.198,00

²⁵ Źródło: dane Urząd Miejski w Alwerni

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Charakterystyka sieci	jednostka	wartość
zużycie gazu	tys.m ³	1.549,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	1.132,10
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	9.185
Korzystający z instalacji ogółem	%	87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokoprężny $\varnothing 200$ mm o ciśnieniu 2,5 MPa relacji Krzeszowice – Zakłady Chemiczne w Alwerni, który jest źródłem zasilania sieci rozdzielczej średniego ciśnienia. Zasilanie następuje poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe w Alwerni i Grojcu.

X.2.4. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku na terenie gminy Alwernia długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 153,5 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej – 46,6 km.

Według danych za 2014 rok, z sieci wodociągowej korzystało 12.668 mieszkańców gminy, a z sieci kanalizacji sanitarnej – 4.870. Podstawowe dane dotyczące poziomu rozwoju gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 37 Poziom rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Alwernia w 2014 roku

Charakterystyka sieci	jednostka	wartość
Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	153,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 157,0
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	446,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	12 668,0
Kanalizacja		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	46,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	988,0
ścieki odprowadzone	dam ³	244,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	4 870,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Z sieci wodociągowej w 2014 roku korzystało 99,5% mieszkańców gminy Alwernia, natomiast z sieci kanalizacji sanitarnej – 38,7%. Stopień zwodociągowania gminy jest wyższy od średniej dla powiatu i regionu. Niekorzystnie w porównaniu do średnich powiatowych i wojewódzkich kształtuje się wskaźnik jej skanalizowania.

Tabela 38 Porównanie stopnia zwodociągowania i stopnia skanalizowania Gminy Alwernia, powiatu chrzanowskiego i województwa małopolskiego w 2014 roku

Charakterystyka sieci	Gmina Alwernia	Powiat chrzanowski	Województwo małopolskie
Stopień zwodociągowania	99,5	99,3	80,5
Stopień skanalizowania	38,7	66,5	59,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące ilości budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Przedmiotowe dane przedstawiono z podziałem na poszczególne sołectwa.

Tabela 39 Dane dotyczące długości sieci kanalizacyjnej oraz liczby podłączonych budynków w poszczególnych sołectwach

Obszar	Długość sieci/ liczba podłączonych budynków
Alwernia	24,8 km sieci, podłączonych budynków 541 (w tym 15 bloków)
Brodła	brak
Grojec	brak
Kwaczała	brak
Mirów	brak
Okleśna	13,6 km sieci, podłączonych 221 domów
Podłęże	brak
Poręba Żegoty	brak
Regulice	12,01 km sieci, podłączonych 210 budynków
Nieporaz	brak
Źródła	brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak wynika z powyższych danych, na obszarze gminy najlepiej skanalizowane jest miasto Alwernia. Długość sieci na tym obszarze wynosi 24,8 km. Możliwość podłączenia do sieci mają również mieszkańcy sołectwa Okleśna oraz Regulice. Ścieki z sieci kanalizacyjnej trafiają do oczyszczalni ścieków znajdujących się na obszarze Oleśnicy (dobowa zdolność przerobowa: 167m³) oraz Alwerni (dobowa zdolność przerobowa: 590 m³). Mieszkańcy, którzy nie mają możliwości korzystania z sieci kanalizacyjnej, posiadają przydomowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Gmina posiada 4²⁶ ujęcia wody pitnej w postaci studni głębinowych w Brodłach, Porębie Żegoty, Regulicach, Źródłach. W gminie funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: Alwernia oraz Okleśna. Małe oczyszczalnie ścieków znajdują się przy budynkach komunalnych: Szkoła Grojec, Szkoła Regulice, Szkoła Brodła, Przedszkole Kwaczała, Szkoła Kwaczała. Ponadto na terenie gminy powstało kilkanaście przydomowych oczyszczalni ścieków, w ramach działań podejmowanych indywidualnie przez mieszkańców.

Nieczystości sanitarne z budynków niepodłączonych do kanalizacji komunalnej ani oczyszczalni przydomowych odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, znajdujących się na terenach posesji. Takie rozwiązanie obniża znacznie standardy sanitarne obszaru oraz sprawia właścicielom posesji, na których znajdują się zbiorniki, wiele problemów związanych ze zbieraniem się ścieków oraz z ich wywożeniem (należy między innymi zapewnić dostęp wozom asenizacyjnym do zbiorników, utrzymywać szczelność zbiorników, itp.).

X.3. Degradacja przestrzeni w wyniku szkód górniczych

Na terenie gminy Alwernia nie występują szkody górnicze. Jedyną hałdę tworzy Kamieniołom znajdujący się w Regulicach. Regulice usytuowane są na skałach wulkanicznych wieku permskiego, o charakterystycznej żelazistej barwie. Są to melafiry, których łomy eksploatowano na skalę przemysłową do czasów II wojny światowej.

X.4. Plan zagospodarowania przestrzennego

Posiadanie przez gminę Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) przyczynia się do większej przejrzystości prowadzenia procesu budowlanego, skraca okres przedinwestycyjny oraz eliminuje wzajemną niespójność wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę w kwestii harmonijnego kształtowania przestrzeni.

Posiadanie dokumentu dla obszaru zdegradowanego powinno być jednym z priorytetów władz lokalnych, by przyspieszyć prywatne inicjatywy w tym obszarze i tym samym zmniejszyć obciążenie publicznych finansów zaangażowanych w proces rewitalizacji. W rozdziale poświęconym planowi zagospodarowania przestrzennego uwzględniono zatem opis stanu istniejącego, tj. stan zaawansowania prac (główne wnioski ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), politykę gminy tworzenia MPZP, w tym w szczególności priorytetyzację obszarów objętych MPZP.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Alwernia przyjęty Uchwałą nr XIII/106/2015 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 16 listopada 2015 r. w sprawie miejscowego planu

²⁶ Źródło: Urząd Miejski w Alwerni

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

zagospodarowania przestrzennego miasta Alwernia oraz miejscowości Grojec, Kwaczała, Nieporaz, Poręba Żegoty i Regulice, określa:

1. Przeznaczenie terenów, parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym: linie zabudowy, gabaryty obiektów i wskaźniki intensywności zabudowy, szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości na wszystkich terenach objętych planem.
2. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, parametry i klasyfikacja ulic.
3. Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego.
4. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu.
5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
6. Tereny objęte formami ochrony przyrody.
7. Ustalenie granic i sposobu zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, w tym terenów górniczych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.
8. Przeznaczenie i wskaźniki zagospodarowania terenów oraz zasady kształtowania zabudowy.
9. Ustalenie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji.
10. Ustalenie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy sieci infrastruktury technicznej.
11. Ustalenie wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych.
12. Ustalenia dotyczące terenów przeznaczonych dla realizacji inwestycji celu publicznego.
13. Sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów.
14. Szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem.
15. Stawki procentowe służące naliczaniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

Elementem strategii zrównoważonego rozwoju jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych każdego ośrodka. Bez neutralizacji problemów i realizacji działań naprawczych na obszarach zaniedbanych, nierokujących szans na samoistną poprawę w wyniku działania mechanizmów rynkowych, niemożliwy jest ekorozwój miasta lub gminy.

Założenia programu rewitalizacji wpisują się w trzy priorytety strategiczne gminy ujęte w strategii:

- zwiększenie konkurencyjności gminy Alwernia,
- podniesienie komfortu życia mieszkańców,
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni i oferty dla turystyki weekendowej

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

oraz w cele strategiczne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Alwernia:

Grupa 1 - **cele ochronne**, związane z ochroną przyrodniczych i kulturowych wartości terenu:

- a. „stan środowiska naturalnego spełniającego obowiązujące normy”,
- b. „zachowane i zabezpieczone dziedzictwo kulturowe”.

Grupa 2 - **cele ekonomiczne**, związane z zapewnieniem podstaw bytu gminy i jej mieszkańców:

- c. „Silny potencjał gospodarczy gminy”,
- d. „Funkcjonalna, atrakcyjna infrastruktura agroturystyczna, turystyczna, rekreacyjna, sportowa i kulturalna”,
- e. "Rozwinięta przedsiębiorczość na bazie lokalnych zasobów",
- f. „Dobre warunki dla inwestorów”,
- g. „Efektywne gospodarstwa rolne”.

Grupa 3 - **cele społeczne**, związane z jakością zamieszkania i obsługi mieszkańców:

- h. „Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe na wysokim poziomie merytorycznym i organizacyjnym”,
- i. „Zaspokojone na wysokim poziomie potrzeby (podstawowe) mieszkańców”,
- j. „Funkcjonalny układ komunikacyjny”.

Program rewitalizacji jest spójny ze wszystkimi celami określonymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

X.5. Wpływ depopulacji i suburbanizacji na strukturę finansową gminy

Rynek mieszkaniowy, segregacja społeczno-przestrzenna, infrastruktura społeczno-ekonomiczna oraz właściwe wykorzystanie gruntów to jedne z wielu dziedzin, na które ma wpływ depopulacja i suburbanizacja gminy. Malejąca liczba mieszkańców w pierwszy etapie ma wpływ na budżet. Wielkość dochodów samorządu jest zależna przede wszystkim od wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych.

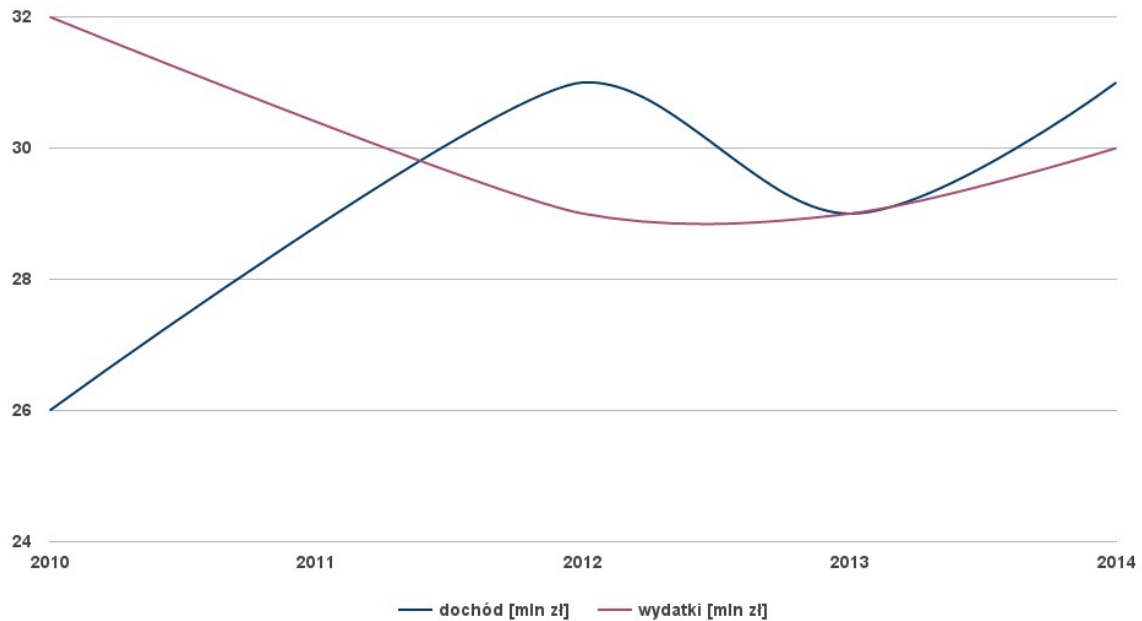
Spadek liczby mieszkańców ma również pośredni wpływ na zmniejszenie możliwości korzystania ze środków UE. Liczba ludności jest jedną z danych branych pod uwagę przy wyliczaniu algorytmu wykorzystywanego do podziału środków pochodzących z funduszy unijnych. Niższa liczba ludności miast równa się niższemu przydziałowi środków.

Stabilizacja finansowa jest czynnikiem decydującym podczas planowania i realizacji działań rozwojowych w gminie. Wdrażanie działań rozwojowych poprzedzone jest dogłębną analizą procesów depopulacji, która ze względu na aspekt ekonomiczny, jest decydującym czynnikiem wielkości przy-

Szczegółowadiagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

szłych inwestycji. Zbyt gwałtowne i nadmierne osłabienie gminy w tym obszarze ogranicza jego dynamikę oraz wpływa negatywnie na jego rolę jako ośrodka rozwoju oraz centrum innowacji.

Wykres 5 Budżet Gminy Alwernia w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

W ramach niniejszego opracowania dokonano analizy dochodów oraz wydatków gminy w latach 2010-2014. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej²⁷.

Tabela 40 Dochody gminy według działów klasyfikacji budżetowej na lata 2010-2014 [%]

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Dochody	26.275.824,09 zł 100%	30.524.897,70 zł 100%	29.710.113,34 zł 100%	30.514.210,68 zł 100%
Dochody od os. fizycznych, prawnych oraz innych jednostek nieposiadających osobowości	50,58%	50,82%	55,17%	58,09%
Transport i łączność	0,76%	0,46%	0,18%	0,34%
Gospodarka mieszkaniowa	0,68%	1,67%	5,74%	2,33%
Administracja publiczna	0,02%	0,02%	0,03%	0,02%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,10%	0,08%	0,06%	0,03%
Różne rozliczenia	33,01%	35,24%	33,36%	33,51%

²⁷ Na podstawie: dane GUS

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Oświata i wychowanie	2,39%	6,95%	5,01%	6,58%
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	10,30%	10,15%	9,73%	9,71%
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,25%	0,24%	0,30%	0,39%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,37%	9,68%	1,65%	3,45%
Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	0,12%	0,07%	1,10%	0,68%
Kultura fizyczna	0,02%	0,03%	0,06%	0,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

W latach 2010-2012 wpływy do budżetu gminy wykazywały wartość rosnącą. Do przeważającej grupy wpływów należą *Dochody od osób fizycznych, prawnych oraz innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej*. Wartość udziałów z tej grupy w latach 2011-2013 utrzymywała się na tym samym poziomie, natomiast po roku 2013 wzrosła o ok. 8%. Dochód na jednego mieszkańca w roku 2014 wynosił 2.396,09 zł i był wyższy od dochodu w roku 2011 o 335,08 zł. Do drugiej największej grupy wpływów należą *Różne rozliczenia*. Ta grupa w ostatnich latach utrzymuje się na poziomie około 1/3 ogólnego dochodu budżetu gminy. Do niej zaliczamy m.in. część oświatową, która ma w niej największy udział.

Kolejną grupą, która będzie omówiona jest *Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*. Jest to grupa, której wpływy w ostatnich latach wykazują wartość malejącą. W ostatnich czterech latach odnotowano również duży spadek wpływów w grupie *Transport i Łączność*, jest to spadek o 0,42 %.

Duży wzrost wpływów nastąpił m.in. w grupach: *Edukacyjna opieka wychowawcza*, *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska*, *Oświata i wychowanie* oraz *Gospodarka mieszkaniowa*. Wpływy w grupie *Gospodarka mieszkaniowa* generowane są głównie z opłat czynszowych oraz z opłat za media.

Drugą część analizy stanowią wydatki gminy. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wydatków według działów klasyfikacji budżetowej. Ze względu na zmienność poszczególnych wartości w latach, przedstawiona kolejność działów począwszy od Działalności usługowej, jest przypadkowa.

Tabela 41 Wydatki gminy według działów klasyfikacji budżetowej na lata 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Wydatki	32.786.254,07 zł	29.389.236,85 zł	29.884.689,83 zł	30.463.106,07 zł
	100%	100 %	100%	100%

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Działalność usługowa	0,53%	0,39%	0,19%	0,06%
Rolnictwo i leśnictwo	0,31%	0,32%	0,13%	0,18%
Transport i łączność	6,48%	5,80%	2,93%	3,65%
Gospodarka mieszkaniowa	2,35%	1,13%	7,92%	2,16%
Administracja publiczna	10,24%	11,41%	11,35%	12,11%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,85%	1,01%	0,72%	0,80%
Oświata i wychowanie	45,55%	56,16%	52,21%	54,84%
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	9,90%	11,44%	11,19%	11,15%
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,99%	1,21%	1,39%	1,63%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	16,47%	3,66%	4,02%	5,91%
Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	3,29%	3,68%	4,71%	4,37%
Kultura fizyczna	0,88%	0,89%	0,77%	0,84%
Ochrona zdrowia	0,85%	1,02%	0,94%	0,84%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Oświata i wychowanie to kategoria wydatków, która co roku pochłania największą część budżetu gminy. W minionych dwóch latach przeznaczono na nią od 52% do 54% ogółu wydatków. Spora część tej kwoty to wydatki związane z wynagrodzeniami oraz pochodnymi od wynagrodzeń. Średnia wartość przypadająca na jednego mieszkańca gminy Alwernia wynosi 135,76 zł.

Do grupy, w której wydatki wykazują tendencje wzrostową należy *Administracja publiczna* - jej udział w ostatnich czterech latach wzrósł o 1,87%. W jej ramach największe koszty generuje utrzymanie i obsługa Urzędu Miejskiego, w tym wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Kolejną grupę stanowi *Oświata i wychowanie* o 9,29% oraz *Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej* o 1,25%.

Kolejną grupą, która będzie omówiona, jest *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska*. Jej udział w 2014 roku wzrósł do 5,91%. Wartość wydatków w tej grupie w ostatnich czterech latach spadła najbardziej - o 10,56%. Wydatki w kategorii *Transport i łączność* w roku 2014 wyniosły 89.564,22 zł i stanowiły równowartość około 53,65% budżetu.

Kolejną kategorią, której wydatki zagospodarowują sporą część budżetu, to *Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*. Wysokość wpływów w tej grupie wyniosła 11,15%. W przeliczeniu na mieszkańca wysokość tego rodzaju wydatków osiągała poziom 200,33 zł.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Jak wynika z powyższych danych, w roku 2010 wydatki budżetu gminy przekroczyły wartość dochodów. Do grupy wydatków znacznie przekraczających dochody w tym okresie należały m.in.: *Transport i łączność, Gospodarka komunalna o ochrona środowiska, Oświata i wychowanie*. Od roku 2011 kwota wydatków w pełni została pokryta z dochodów, czyli została zachowana równowaga budżetowa krótkookresowa.

Analizując dochody oraz wydatki w aspekcie dłuższego czasu można założyć, iż równowaga długookresowa zostanie zachowana, gdyż niedobory budżetowe w niektórych latach zostaną pokryte nadwyżkami występującymi w innych latach.

Poniżej przedstawione dane dotyczące ściągłości podatku w gminie Alwernia w latach 2012-2014 z podziałem na miasto Alwernia oraz sołectwa.

Tabela 42 Zestawienie ściągłości podatku od nieruchomości w gminie w latach 2012-2014 [%]

Obszar	2012	2013	2014
Alwernia	95,79	94,76	96,04
Brodla	94,61	94,20	94,76
Grojec	97,86	96,84	96,41
Kwaczała	73,35	73,43	78,45
Mirów	95,93	96,79	98,75
Nieporaz	91,26	99,69	44,24
Okleśna	93,99	96,04	91,59
Podłęże	91,17	88,11	93,29
Poręba Żegoty	93,78	96,14	96,76
Regulice	80,89	82,47	83,37
Źródła	96,10	97,58	89,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Z powyższych danych wynika, iż w zakresie ściągłości podatku najgorsza sytuacja jest w sołectwie Kwaczała, gdzie wartość nie przekroczyła 80% w badanym okresie. Następnie w Regulicach, gdzie w roku 2014 ściągłość wynosiła niecałe 84%. W badanym okresie pogorszyła się sytuacja na terenie sołectwa Źródła - ściągłość podatków w badanym okresie spadła o 6,58%. Na pozostałych obszarach wskaźnik przekracza 91%. Wyjątek stanowi wartość 44,24% w roku 2014 w sołectwie Nieporaz. Na wartość tą wpływ miało jednostkowe zdarzenie, które należy traktować jako wyjątek, a nie trwałą tendencję.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

X.6. Sytuacja w zakresie dysponowania gruntami i budynkami na obszarze całej gminy

Kwestia dysponowania nieruchomościami jest w procesie rewitalizacji jedną z kluczowych. Struktura właścicielska determinuje cele, jakie stawia sobie rewitalizacja i środki, jakimi będzie prowadzona. Analiza właścicielska obszaru zdegradowanego wydaje się zatem istotnym narzędziem dla programowania rewitalizacji. W celu prawidłowego określenia celów rewitalizacji, poniżej przeprowadzono analizę w zakresie własności gruntów na terenie gminy Alwernia.

Powierzchnia gminy wynosi 7565 ha. Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, większą jej część zajmują użytki rolne (56,1%), wśród których przeważają grunty orne (39,7%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione lasy stanowią ok. 32,5%

Kolejnym istotnym kierunkiem analizy jest struktura własności gruntów w gminie. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela 43 Zestawienie statystyczne struktury własności nieruchomości w gminie Alwernia

Rodzaj uprawnienia właścicielskiego	Udział procentowy w powierzchni [%]
Grunty stanowiące własność osób fizycznych	52,98%
Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa	37,00%
Grunty stanowiące własność Gminy	4,36%
Grunty stanowiące własność spółek prawa handlowego	3,42%
Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	0,84%
Grunty stanowiące własność kościołów i związków wyznaniowych	0,77%
Grunty stanowiące własność województw	0,06%
Grunty stanowiące własność województw	0,02%
Grunty stanowiące własność województw	0,55%
Grunty stanowiące własność Gminy przekazane w użytkowanie wieczyste	52,98%
Pozostałe grunty niezaliczone do w/w	37,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane GUS oraz Urzędu Miejskiego w Alwerni

Jak wynika z powyższych danych, grunty należące do osób fizycznych stanowią 52,98% powierzchni gminy. Kolejną istotną grupą własności są grunty należące do Skarbu Państwa: 37,00% oraz gmi-

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

ny: 4,36%. Grunty stanowiące własność spółek prawa handlowego to 0,84%. Udział gruntów stanowiących własność kościołów i związków wyznaniowych, własność województw oraz własność Gminy przekazanych w użytkowanie wieczyste nie przekracza 0,8% powierzchni. Pozostałe formy własności mają łącznie udział powierzchniowy wynoszący tylko 0,55%.

X.7. Zasoby mieszkaniowe

Gmina w swoich działaniach może wpłynąć na rzecz rozwoju infrastruktury mieszkaniowej jako właściciel lub zarządca części zasobów oraz jako podmiot samorządu terytorialnego stymulując działania sprzyjające temu rozwojowi. W celu poprawy funkcji mieszkaniowej należy określić zakres działań, jednakże zanim to nastąpi, wymagane jest przeprowadzenie szczegółowej analizy stanu przedmiotowych zasobów na terenie gminy objętej rewitalizacją. W tym celu poniżej zaprezentowano dane dotyczące ilości oraz stanu zasobów znajdujących się na jej terenie.

Zarządcą budynków na terenie gminy wchodzących w skład zasobu gminnego jest spółka gminna - Zakład Gospodarki Mieszkaniowej i Remontowej. Sytuacja ta ułatwia realizację polityki przestrzennej i społecznej gminy, jednakże pociąga za sobą konieczność ponoszenia kosztów związanych z bieżącym utrzymaniem tychże zasobów lokalowych. Pozostałe budynki stanowią własności spółdzielni mieszkaniowych oraz osób prywatnych.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku na terenie gminy Alwernia znajdowało się 4.118 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 363.480 m², składające się z 17.370 izb. W mieście Alwernia znajdowało się 1.206 mieszkań, co stanowiło 29,29% zasobów mieszkaniowych gminy.

Tabela 44 Zasoby mieszkaniowe Gminy Alwernia w roku 2014

Rodzaj uprawnień właścicielskiego	Jednostka	Wartość
Ogółem		
Mieszkania	mieszk.	4.118
Izby	izba	17.548
Powierzchnia użytkowa	m ²	363.480
Miasto Alwernia		
Mieszkania	mieszk.	1.206
Izby	izba	4.910
Powierzchnia użytkowa	m ²	93.043
Obszary wiejskie		
Mieszkania	mieszk.	2.912
Izby	izba	12.638
Powierzchnia użytkowa	m ²	270.437

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Pod względem wskaźników dla zasobów mieszkaniowych, gmina Alwernia cechuje się mniejszą liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców niż powiat chrzanowski i województwo małopolskie. W roku 2014 wartość dla gminy wyniosła 323,6. Większa w porównaniu do wskaźników powiatowych i wojewódzkich jest średnia powierzchnia użytkowa mieszkania (88,3 m²) oraz przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę (28,6 m²).

Do zasobów gminy należy 18 lokali mieszkaniowych, które są zamieszkałe przez 37 mieszkańców. W niższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lat budowy obiektów znajdujących się w zasobach poszczególnych podmiotów. Informacja dotycząca budynków mieszkalnych jednorodzinnych z terenu całej gminy opracowano na podstawie prowadzonych odbiorów w okresie 1980 r.-2003 r.

Tabela 45 Liczba budynków z podziałem na lata budowy

Zasoby	Liczba budynków sprzed 1945 r.	Liczba budynków w przedziale 1945 - 1989 r.	Liczba budynków po 1989 r.
Budynki mieszkalne	-	224	482

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

W zasobach mieszkaniowych gminy nie ma budynków wybudowanych przed 1945 rokiem. Do roku 2013 największą grupę stanowiły budynki wybudowane po roku 1989 – stanowią one 67,27% zasobów.

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych miejscowościach gminy.

Tabela 46 Liczba mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

Miejscowość	2013	2014	2015	Łącznie
Poręba Żegoty	7	5	4	16
Alwernia	5	5	5	15
Grojec	3	8	1	12
Brodła	3	3	4	10
Regulice	4	2	2	8
Kwaczała	2	2	3	7
Nieporaz	1	1	1	3
Okleśna	0	1	2	3
Mirów	0	1	1	2
Podłężę	0	0	1	1
Źródła	1	0	0	1
Gmina	26	28	24	78

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.polskawliczbach.pl/>

Powyższe zestawienie pokazuje, że w całym okresie badanych trzech lat w gminie oddano do użytku 78 mieszkań; najwięcej, bo 28, w 2014 roku. Jednak różnice pomiędzy poszczególnymi latami nie były duże i średnio co roku oddawano ich 26. W tym wyniku największy udział miała Poręba Żegoty, w której w ciągu poprzednich trzech lat zakończono budowę 16 mieszkań. O jedno mniej oddano w Alwerni. W dalszej kolejności są: Grojec, Brodla i Regulice. W pozostałych miejscowościach oddano mniej niż 10 lokali.

W kolejnym zestawieniu porównane zostały powierzchnie oddanych mieszkań.

Tabela 47 Powierzchnia mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 (m²)

Miejscowość	2013	2014	2015	Łącznie	Średnia wielkość mieszkania
Alwernia	165,80	139,80	119,60	425,20	28,35
Brodla	103,30	109,30	139,30	351,90	35,19
Grojec	269,30	190,40	109,00	568,70	47,39
Kwaczała	205,50	114,00	131,30	450,80	64,40
Mirów	0,00	120,00	53,00	173,00	86,50
Nieporaz	164,00	179,00	269,00	612,00	204,00
Okleśna	0,00	202,00	134,00	336,00	112,00
Podłęże	0,00	0,00	53,00	53,00	53,00
Poręba Żegoty	189,60	163,20	132,00	484,80	30,30
Regulice	208,30	145,50	110,00	463,80	57,98
Źródła	134,00	0,00	0,00	134,00	134,00
Gmina	1 439,80	1 363,20	1 250,20	4 053,20	51,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.polskawliczbach.pl/>

Łączna powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w okresie 2013-2015 wyniosła 4 053,20 m² i średniorocznie było to 1 351,07 m². Średnia wielkość mieszkania wyniosła więc 51,96 m², ale zmieniała się też od 458,97 m² w 2014 do 55,38 m² w 2013. Widać też dużą różnicę pomiędzy średnimi powierzchniami w poszczególnych miejscowościach. Najmniejsze lokale powstawały w Alwerni, w Porębie Żegoty oraz w Brodłach. Największe natomiast w: Nieporazie, Źródłach i Okleśnej.

Warto również zwrócić uwagę, że najmniej powierzchni mieszkalnej pojawiło się w poprzednich latach w Podłężu, Źródłach i Mirowie w przeciwieństwie do takich miejscowości jak Nieporaz, Grojec, Poręba Żegoty, Regulice i Kwaczała.

X.7.1. Stan infrastruktury techniczno-sanitarnej mieszkań

Poniżej przedstawiono dane w zakresie wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne.

Szczegółowadiagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Tabela 48 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2013-2014

Rodzaj instalacji	2013		2014	
	Liczba mieszkań	%	Liczba mieszkań	%
Ogółem				
wodociąg	3908	95,90	3936	99,50
ustęp splukiwany	3777	92,30	3805	92,39
łazienka	3675	89,90	3703	89,92
centralne ogrzewanie	3436	84,00	3464	84,11
gaz sieciowy	2977	72,20	2991	72,20
Miasto Alwernia				
wodociąg	1189	99,00	1194	99,00
ustęp splukiwany	1172	97,58	1177	97,59
łazienka	1153	96,00	1158	96,00
centralne ogrzewanie	1119	93,20	1124	93,20
gaz sieciowy	1047	87,10	1048	87,00
wodociąg	1189	99,00	1194	99,00
Obszary wiejskie				
wodociąg	2719	94,10	2742	94,20
ustęp splukiwany	2605	90,16	2628	90,24
łazienka	2522	87,30	2545	87,40
centralne ogrzewanie	2317	80,20	2340	80,40
gaz sieciowy	1930	66,70	1943	66,70
wodociąg	2719	94,10	2742	94,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Pod względem wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, najczęściej lokali mieszkalnych wyposażonych jest w wodociąg (99,50% ogółu mieszkań w roku 2014). Warto podkreślić, iż w porównaniu do roku 2013 wartość ta wzrosła o 4 p. proc. Łazienka znajduje się w 89,92% mieszkań, natomiast centralne ogrzewanie w 84,11%. Najmniej mieszkań posiada wyposażenie w gaz sieciowy (72,20%), a ich liczba jest niezmienna od 2013.

Wyposażenie mieszkań w instalacje w gminie Alwernia jest zróżnicowane. Dla części z nich należy uznać je za stosunkowo dobre, ale są też braki wymagające uzupełnienia. Najkorzystniejszej wskaźniki wyposażenia przedstawiają się w mieście Alwernia. Ilościowe porównanie mieszkań posiadających

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

poszczególne instalacje do liczby mieszkań ogółem wykazało, że w każdej z instalacji wyposażonych jest co najmniej 85% mieszkań.

X.8. Infrastruktura wychowania przedszkolnego

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty, tworzenie przedszkoli jest zadaniem własnym gminy. Po zmianie w 2009 roku przepisów tej ustawy na gminy został nałożony obowiązek przyjmowania do takich placówek pięcioletków i sześciolatków, których rodzice nie zdecydowali się posłać do szkoły. W związku z tym do obowiązków gminy należy zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc.

Konsekwencją tego obowiązku jest również zapewnienie bezpłatnego nauczania i wychowania zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego. Kolejnym zadaniem gminy jest też zorganizowanie placówek dla dzieci od trzech do sześciu lat. Mogą być one tworzone w formie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Dodatkowo gmina musi zorganizować wychowanie przedszkolne dla dzieci, które wymagają kształcenia specjalnego.

Prawidłowo zorganizowane wychowanie przedszkolne umożliwia prowadzenie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Należy podkreślić, że wczesna edukacja i właściwa opieka nad dziećmi przeciwdziała nierównościom społecznym i niepowodzeniom szkolnym. Zapewnienie dostępu do wychowania przedszkolnego dzieciom czteroletnim, a następnie trzyletnim, będzie korzystne nie tylko dla nich, lecz również dla rodziców, którzy zyskują możliwość podjęcia pracy.

Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem przynosi szczególnie dużo korzyści osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, zwłaszcza pochodzącym ze środowisk wiejskich (czasem jednocześnie o niskich dochodach). Może pomóc przezwyciężyć biedę i dysfunkcje w rodzinach dzieci.

Wczesne dzieciństwo jest etapem, na którym edukacja ma największy wpływ na rozwój dzieci. Badania naukowe pokazują, że słabe wyniki w nauce są najsilniej skorelowane z ubóstwem i dysfunkcjami rodziny. Różnice w rozwoju poznawczym, społecznym i emocjonalnym między dziećmi z zamożnych i ubogich środowisk obserwuje się już u trzylatków; w razie niepodjęcia ukierunkowanych działań zaradczych do 5-go roku życia, różnice te zazwyczaj jeszcze się pogłębiają.

Jak wynika z badań przeprowadzonych w USA, korzyści odnoszone przez dzieci z ubogich rodzin są dwa razy większe od korzyści odnoszonych przez dzieci z lepiej sytuowanych środowisk. Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem jest ważnym czynnikiem ograniczania częstotliwości przedwczesnego kończenia nauki - zjawiska, które silnie wiąże się z niekorzystną sytuacją społeczno-ekonomiczną. Powszechny dostęp do wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem może zmniejszyć różnice w rozwoju społecznym oraz w poziomie umiejętności liczenia, czytania

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

i pisanie między dziećmi ze środowisk w korzystnej i niekorzystnej sytuacji społecznej i w ten sposób przerwać proces często prowadzący od słabych wyników w nauce i słabego zaangażowania w uczenie się do przerywania kształcenia, a w konsekwencji do dziedziczenia biedy.

Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem może zagwarantować wszystkim młodym ludziom dobry start w przyszłość oraz przerwać cykl dziedziczenia niekorzystnej sytuacji. Istnieją przekonujące dowody na to, że uczestniczenie w wysokiej jakości systemie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem skutkuje znacznie lepszymi wynikami w międzynarodowych badaniach umiejętności podstawowych, takich jak PISA i PIRLS, odpowiadającymi postępowi osiąganemu w okresie od jednego roku do dwóch lat nauki. Dzieci, które uczestniczą w wychowaniu przedszkolnym, często są lepiej przygotowane do podjęcia nauki w szkole. Edukacja przedszkolna jest głównym elementem wyrównywania szans edukacyjnych wszystkich dzieci zarówno w mieście, jak i na wsi.

Spodziewane korzyści społeczne z rozwoju infrastruktury wychowania przedszkolnego to również pozytywny wpływ na możliwość poszukiwania i podejmowania pracy przez rodziców, a zwłaszcza przez matki dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego.

Prowadzone w Polsce badania pokazują, że decyzje kobiet o pracy zawodowej są silnie uwarunkowane przez skalę obowiązków domowych, w tym związanych z urodzeniem i wychowywaniem dzieci – im większa liczba dzieci i młodszy ich wiek, tym rzadziej kobiety decydują się na pracę zawodową. W Polsce problem ten częściowo jest rekompensowany zaangażowaniem w opiekę nad dziećmi dziadków i innych członków rodziny. Badania pokazują, że odsetek dzieci pozostających wyłącznie pod opieką rodziców maleje, ale jest wciąż relatywnie duży, co można bezpośrednio wiązać z dostępnością instytucjonalnych form opieki nad dziećmi.

Opieka nad dzieckiem jest też istotnym czynnikiem wpływającym na niższą stopę zatrudnienia kobiet posiadających dzieci. Różnica między stopą zatrudnienia matek dzieci w wieku przedszkolnym i dzieci w wieku szkolnym wynosiła w 2009 r. w Polsce 8 p. proc., a dzieci poniżej 3 roku życia prawie 22 p. proc. W perspektywie czasowej realizacja projektu powinna pozytywnie wpłynąć na sytuację demograficzną w regionie.

Na terenie gminy Alwernia placówki wychowania przedszkolnego funkcjonują w siedmiu miejscowościach. Zestawienie tych instytucji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 49 Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Alwernia wraz z liczbą dostępnych miejsc w 2015 r.

Nazwa placówki	Miejscowość	Liczba dostępnych miejsc w 2015
Przedszkole Samorządowe „Tęczowa Kraina” w Alwerni z filią w Grojcu	Alwernia	150
	Grojec	50
Przedszkole Samorządowe „Fantazja” w Kwaczała	Kwaczała	50

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Nazwa placówki	Miejscowość	Liczba dostępnych miejsc w 2015
Przedszkole Samorządowe „Dziecięca Akademia” w Regulicach	Regulice	90
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Brodłach	Brodła	25
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Okleśnej	Okleśna	25
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Porębie Żegoty	Poręba Żegoty	25
Łącznie	966	415

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

Największą liczbą miejsc dysponuje przedszkole w Alwerni, ponieważ może ono przyjąć 150 dzieci. Kolejne według tej klasyfikacji jest przedszkole w Regulicach, gdzie uczęszcza 90 dzieci. Najmniejsze przedszkola to te, które funkcjonują w Brodłach, Okleśnej i w Porębie Żegoty. Istotną informacją, o której należy wspomnieć, jest stan techniczny tej infrastruktury oraz dostosowanie jej do wymagań prawnych. **Oddziały w Okleśnej i w Porębie Żegoty oraz Przedszkole w Kwaczale wymagają istotnych nakładów finansowych w celu dostosowania ich do wymagań prawnych stawianych obiektom tego rodzaju.**

W kolejnej tabeli przeanalizowano strukturę dzieci nieprzyjętych w stosunku do wszystkich ubiegających się o miejsce w przedszkolu w latach 2013-2015.

Tabela 50 Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci nieprzyjęta w roku szkolnym 2015/2016 oraz średnia liczba nieprzyjętych w latach 2013-2015

Jednostka	Miejscowość	2015/2016		Średnia liczba nieprzyjętych w latach 2013-2015	Udział nieprzyjętych w stosunku do aplikujących
		liczba miejsc	nieprzyjęci		
Przedszkole Samorządowe „Tęczowa Kraina” w Alwerni z filią w Grojcu	Alwernia	150	3	14,7	9%
	Grojec	50	0	0,7	1%
Przedszkole Samorządowe „Fantazja” w Kwaczale	Kwaczała	50	15	17,0	25%
Przedszkole Samorządowe „Dziecięca Akademia” w Regulicach	Regulice	90	0	11,0	11%
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Brodłach	Brodła	25	4	1,3	5%
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Okleśnej	Okleśna	25	0	0,0	0%
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Porębie Żegoty	Poręba Żegoty	25	0	0,0	0%
Łącznie		415	22	44,7	10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Alwerni

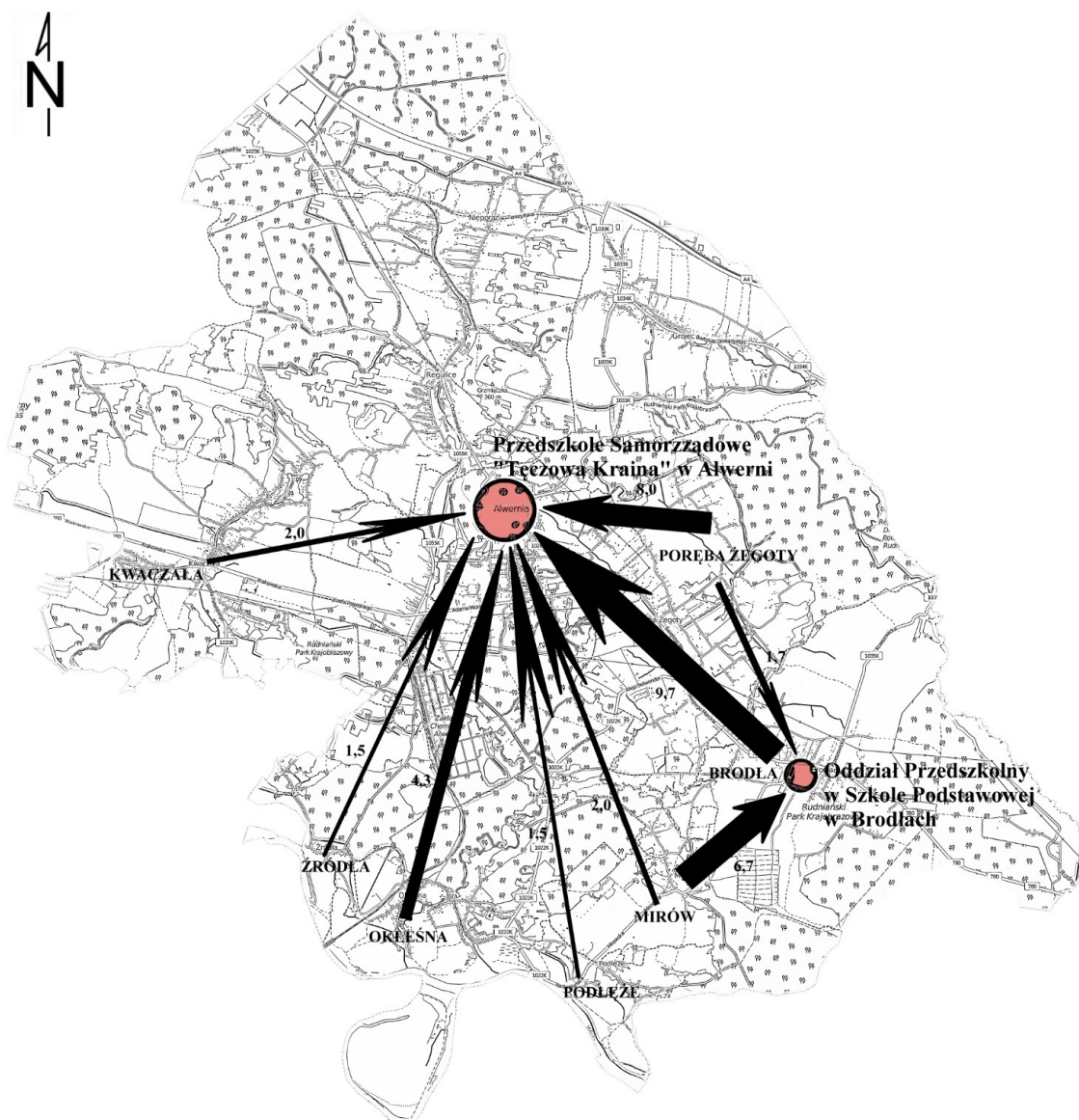
Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Średnio w badanym okresie 3 lat do przedszkoli w gminie nie zostało przyjętych 10% z wszystkich ubiegających się o miejsce w każdym roku. Najwięcej odmów usłyszeli rodzice dzieci z Kwaczały; co czwarty nie uzyskał pozytywnej odpowiedzi. W Regulicach oraz w Alwerni odsetek odmów był zbliżony do średniej dla całej gminy. Jedynie w Grojcu i w Brodłach odmowy zdarzają się sporadycznie, a w Okleśnej i w Porębie Żegoty nie ma ich wcale.

Na ocenę systemu wychowania przedszkolnego w gminie wpływ mają również kierunki dowozu dzieci do przedszkola z jednej miejscowości do drugiej. Zbadano je analizując miejsca zamieszkania dzieci przyjętych do przedszkoli. Uwzględniono średnią liczbę z lat 2013-2015, która była wyższa o jeden. Wyniki przedstawiono na poniższej mapie.

Szczegółowadiagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Mapa 8 Kierunki dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy Alwernia

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org/pl/>

Analiza powyższej mapy pokazuje, że przedszkola, do których dowożone są dzieci z innych miejscowości, to przedszkole w Alwerni oraz oddział przedszkolny w Brodłach. Do tej pierwszej placówki uczęszczają dzieci nie tylko z Alwerni, ale również z Brodła, Poręby Żegoty, Okleśnej, Mirowa, Kwaczały i Podłęża. Przy czym najwięcej z nich dojeżdża z Brodła, Poręby Żegoty oraz Okleśnej. W oddziale przedszkolnym w Brodłach można spotkać dzieci również z Mirowa oraz z Poręby Żegoty. Dowozy z Mirowa, Podłęża oraz Źródła uzasadnione są brakiem tego rodzaju placówek w tych sołectwach. Dane o dowozach z Okleśnej oraz z Poręby Żegoty pokrywają się ze wspo-

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

mnianą wcześniej koniecznością przeprowadzenia inwestycji dostosowawczych w tych placówkach.

Opinia mieszkańców o jakości edukacji przedszkolnej została zbadana podczas badania ankietowego. W ankiecie zawarto jedno pytanie: *Jak ocenia Pani / Pan jakość prowadzonego przez gminę Alwernia wychowania przedszkolnego w swojej miejscowości?* Badani mogli wybrać pięć odpowiedzi pomiędzy „jest bardzo zła” a „jest bardzo dobra” oraz „nie korzystam z tego rodzaju usług”. Do analizy przyjęto skalę punktową od 1 do 5, gdzie pięć punktów odpowiada opinii bardzo dobrej. Wynik uśrednione dla gminy oraz dla poszczególnych miejscowości zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 51 Wyniki badania ankietowego dotyczące jakości wychowania przedszkolnego na terenie gminy Alwernia

Sołectwo	Średnia ocena jakości wychowania przedszkolnego
Grojec	3,86
Poręba Żegoty	3,82
Podłęże	3,67
Regulice	3,35
Kwaczała	3,34
Miasto Alwernia	3,31
Nieporaz	3,14
Okleśna	2,80
Mirów	2,71
Źródła	2,50
Brodła	2,18
Średnia dla gminy	3,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankiet

Zestawienie w powyższej tabeli pokazuje, że mieszkańcy z całej gminy oceniają jakość wychowania przedszkolnego na nieco wyżej niż wystarczająca, czyli mniej więcej w połowie dostępnej skali. Zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi miejscowościami nie jest zbyt duże. Sześć z jedenastu badanych oceniało jakość tej usługi na poziomie zbliżonym do dobrego, a pozostałe pięć – bliżej niewystarczającego. W grupie mieszkańców bardziej niezadowolonych niż większość były osoby z Brodeł, Źródeł, Mirowa, Okleśnej oraz Nieporazu. Ocena w przypadku Brodeł, Źródeł, Mirowa oraz Okleśnej pokrywa się z analizowanymi wcześniej kierunkami dowozu dzieci. Jedynym wyjątkiem jest Poręba Żegoty oraz Kwaczała. W przypadku tej pierwszej może mieć znaczenie niewielka odległość dowozu dzieci do największego przedszkola w gminie, jakim jest przedszkole w Alwerni. W drugiej z miejscowości funkcjonuje średniej wielkości przedszkole i jednocześnie odległość do alternatywnego przedszkola w Alwerni jest duża, co może zniechęcać do zmiany.

Szczegółowa diagnoza w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

X.9. Podsumowanie

1. Dużym atrybutem gminy jest dogodne położenie oraz liczne obiekty sakralno-świeckie, które służą rozwojowi turystyki sakralnej.
2. Do głównych problemów w sferze przestrzennej należy m.in. brak funkcjonalnych centrów i wyodrębnionych lub odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni publicznych w części miejscowości gminy.
3. Trzy z placówek przedszkolnych funkcjonujących na terenie gminy wymagają inwestycji dostosowujących do wymagań prawnych oraz do oczekiwań mieszkańców.
4. Stan nawierzchni wielu dróg na terenie gminy jest niewystarczający. Odnotowano niedostateczną ilość chodników dla pieszych.
5. Gmina boryka się ze słabo rozwiniętą siecią kanalizacyjną na obszarach zamieszkałych, zabudowanych co powoduje duże zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz wód powierzchniowych i podziemnych.
6. Niezadowalająca jakość powietrza na terenie gminy, spowodowana funkcjonowaniem zakładów przemysłowych oraz dużym natężeniem ruchu na przebiegających przez gminę drogach.
7. Dużym problemem w zakresie gospodarki odpadami jest istnienie dzikich wysypisk.

XI. Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

XI.1. Wstęp

W niniejszym podrozdziale opisano sytuację gminy w sferze gospodarczej. Opisano głównych pracodawców działających na terenie gminy, scharakteryzowano również pracujących, ich wykształcenie i kwalifikacje. W ostatniej części omówione zostały główne trendy charakteryzujące sytuację gospodarczą gminy oraz warunki prawne, w jakich funkcjonują przedsiębiorcy.

XI.2. Identyfikacja głównych pracodawców

Analizę struktury gospodarczej gminy należy rozpocząć od omówienia struktury rozkładu liczby firm działających w poszczególnych sekcjach PKD²⁸.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku na terenie gminy Alwernia zarejestrowanych było 1.106 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 22 (1,9%) należało do sektora publicznego, a 1.084 (98,1%) do prywatnego.

Pod względem form prowadzenia działalności gospodarczej zdecydowanie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowią one 78,7 % wszystkich podmiotów gospodarczych.

Tabela 52 Ilość podmiotów gospodarki narodowej działające w Gminie Alwernia według sekcji PKD w latach 2011-2014

Sekcja	2011	2012	2013	2014
Sekcja G	314	305	322	333
Sekcja F	165	179	174	159
Sekcja C	94	102	107	117
Sekcja S i T	72	77	80	92
Sekcja H	99	100	95	97
Sekcja M	62	65	74	78
Sekcja N	30	31	35	33
Sekcja Q	31	32	33	31

²⁸ Klasyfikacja PKD według układu z 2007 r.

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Sekcja	2011	2012	2013	2014
Sekcja K	25	20	27	30
Sekcja P	29	27	28	26
Sekcja R	17	21	22	24
Sekcja J	15	19	20	19
Sekcja L	12	13	11	13
Sekcja I	1	1	0	0
Gmina	966	992	1 028	1 052

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Według klasyfikacji PKD 2007, pod względem branż dominują podmioty sekcji *G- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, motocykli oraz artykułów gospodarstwa domowego* (30,1%). Kolejnymi sekcjami pod względem liczebności podmiotów gospodarczych branżą są *sekcja F- budownictwo* (14,4%) oraz *sekcja C – przetwórstwo przemysłowe*.

W roku 2014 aktywność gospodarcza obszaru, liczona jako podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności, była niska – wynosiła 869, co jest liczbą o wiele niższą od średniej dla województwa małopolskiego oraz powiatu chrzanowskiego. Natomiast wyższy od wskaźników regionalnych był wskaźnik aktywności gospodarczej miasta Alwernia.

Tabela 53 Porównanie wskaźnika aktywności gospodarczej na terenie miasta Alwernia, Gminy Alwernia, powiatu chrzanowskiego oraz województwa małopolskiego w 2014 roku

Obszar	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności
Województwo małopolskie	1059
Powiat chrzanowski	928
Gmina Alwernia	869
Miasto Alwernia	1106

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

XI.3. Charakterystyka rynku pracy

Kolejnym etapem analizy było badanie, w jaki sposób struktura gospodarcza gminy przekłada się na oferty pracodawców kierowane na rynek pracy.

W latach 2013-2014 najczęściej poszukiwani pracownicy byli w zawodach²⁹:

²⁹ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

- pracownik przy pracach prostych – 133,
- robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 120,
- ubojowy – 90,
- magazynie – 87,
- pakowacz – 86,
- kierowca samochodu ciężarowego – 78,
- opiekun osoby starszej – 75,
- pracownik ochrony – 75,
- sprzedawca – 64,
- pracznia – 61,
- sprzątacznia – 55,
- rozbieracz-wykrawacz – 45,
- przedstawiciel handlowy – 44,
- spawacz metodą MAG – 32,
- robotnik budowlany – 32.

Oferty pracy wyłącznie dla osób niepełnosprawnych stanowią niewielki procent ze wszystkich ofert pracy wpływających do PUP w Chrzanowie - 4% z ogółu, a więc 124 oferty pracy dla osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, o 65% więcej niż w 2013r.

W roku 2014 PUP w Chrzanowie zorganizował 14 giełd pracy, podczas których uczestniczyło 257 osób. Giełda pracy to forma współdziałania w sytuacji, gdy pracodawca wyraża chęć spotkania z większą liczbą kandydatów.

Szczególnie znaczący charakter miały spotkania z pracodawcami, którzy rozpoczęli inwestycje w 2014r. na terenie powiatu chrzanowskiego.

Dotyczy to firm:

- Madej Wróbel Sp. z o.o. (sklep w pasażu marketu Netto w Chrzanowie) złożył zapotrzebowanie na 6 miejsc pracy na stanowisko sprzedawcy,
- Stokrotka Sp. z o.o. – (market spożywczy w Libiążu) złożył zapotrzebowanie na 15 miejsc pracy na stanowiska kasjera-sprzedawcy (10), sprzedawcy na stoisku mięsnym (4) oraz magazyniera (1).

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

W roku 2014 odnotowano również rosnące zainteresowanie ofertami dla opiekunów osób starszych z miejscem pracy w Niemczech. W tym zakresie PUP w Chrzanowie zorganizował dwie giełdy pracy: do firmy Promedica 24 na 25 stanowisk oraz Ideal Pflege Sp. z o.o. na 10 stanowisk.

W tym samym roku zostały zorganizowane spotkania z przedstawicielami Wojskowej Komendy Uzupełnień z Oświęcimia promujące Narodowe Siły Rezerwowe oraz służbę przygotowawczą. Ponadto w 2014 r. pozyskano do współpracy nowego pracodawcę z terenu gminy Trzebinia – firmę Syntaj Sp. z o. o., która podjęła działalność w branży zajmującej się produkcją systemów posadzkowych. Zakład ten złożył zapotrzebowanie na ogólną liczbę 7 wolnych miejsc pracy (2 podjęcia pracy).

XI.3.1. Działania na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości

Gmina w swoich zasobach posiada grunty przewidziane w planie zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje. Osobom zainteresowanym rozpoczęciem inwestycji lub realizujących już daną inwestycję, udzielana jest pomoc informacyjno-doradcza oraz pomoc przy załatwianiu potrzebnych formalności. Informacja o możliwościach dofinansowania udzielana jest w Punkcie Konsultacyjnym Agencji Rozwoju Małopolski Zachodniej w Alwerni.

Działania Samorządu Gminy Alwernia są zauważane i doceniane, o czym świadczą wyróżnienia: Miasto przyjazne Biznesowi, EURO GMINA, Lider Gospodarki 2010/2011, Lider Edukacji 2009, Certyfikat „Samorządowy Lider Edukacji 2013”, Certyfikat EURO RENOMA 2013/2015, Gmina Przyjazna Innowacjom w Oświacie 2011/2012, Mądra Gmina 2011, Przyjazny Urząd 2012, Certyfikat ISO/IEC 27001:2005 z 2014³⁰.

Tabela 54 Charakterystyka wybranych terenów inwestycyjnych gminy Alwernia

Lokalizacja terenu	Powierzchnia [ha]	Przeznaczenie terenu
Alwernia		
1.PU.02 – rejon Zakładu Usług Komunalnych w Alwerni (częściowo zainwestowany)	1,5 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
1.PU.03 i 1.PU.04 tereny za torami kolejowymi przy ul. Mickiewicza, Patelskiego, Fabryczna (częściowo zainwestowane)	8,0 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
1.PU.I.01, 1.PU.I.02, 1.PU.I.03 Zakłady Chemiczne Alwernia	ok. 56,0 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
1.PU.15 i 1.PU.16 ulica Krasickiego przy bramie towarowej do Zakładów Chemicznych (częściowo zainwestowane)	5,0 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych

³⁰Źródło: <http://investingpoland.eu>

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Lokalizacja terenu	Powierzchnia [ha]	Przeznaczenie terenu
1.PU.05 rejon ulicy Krasickiego	2,80 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
1.PU.11, 1.PU.12 i 1.PU.13 Spacerowej (teren niezainwestowany)	1,0 ha	–tereny obiektów produkcyjno – usługowych – od ulicy Krasickiego przy ulicy
1.PU.06, 1.PU.07, 1.PU.08.1.PU.09 1.PU.10 - rejon ulicy Mickiewicza, Różana, Spacerowa (częściowo zainwestowany)	9,0 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych –
1.UC.05 działka przy ulicy Kasztanowej (niezainwestowana)	0,40 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
1.UC.13 trójkąt ulica Mickiewicza – ulica Krakowska (teren niezainwestowany)	8,0 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
1.ZP.02– teren pomiędzy osiedlem Chemiczków, ul. Żaczków i Krakowska	2,0 ha	tereny zieleni urządzonej i urządzonej częściowo towarzyszącej innym funkcjom
1.UPI.04 działka przy Urzędzie Miejskim	0,30 ha	tereny zabudowy usług publicznych o znaczeniu gminnym i ponadlokalnym
Nieporaz		
4.UC.01 kopuły przy autostradzie (częściowo teren zainwestowany)	16,00 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
4.UC.02 tereny przy autostradzie od strony ulicy Tenczyńskiej (teren niezainwestowany)	2,10 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
Regulice		
6.UC.02 teren przy autostradzie – ulica Tenczyńska na granicy z miejscowością Grojec (teren niezainwestowany)	1,10 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
6.UC.04. i 6.UC.05 tereny przy młynie (częściowo zainwestowane)	1,20 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
-6.PU.01 teren przy młynie (częściowo zainwestowany)	0,60 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
6.UC.08 magazyn „Bostar” (częściowo zainwestowany)	0,70 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
Grojec		
2.UC.01, 2.UC.02 i 2.UC.03 tereny przy autostradzie (częściowo zainwestowane)	11,30 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych
Kwaczała		
3.PU.02 i 3.PU.01 Kółko Rolnicze w Kwaczale, gospodarstwo rolne w rejonie Kółka Rolniczego	1,0 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
Poręba Żegoty		
5.PU.01 i 5.PU.02 tereny przy zespole dworskim w Porębie Żegoty (częściowo zainwestowane)	3,70 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
Okleśna		

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Lokalizacja terenu	Powierzchnia [ha]	Przeznaczenie terenu
9.PU.01 teren byłej piekarni w Okleśnej (zainwestowany)	0,65 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
9.PU.02, 9.PU.03, 9.PU.04 teren byłego magazynu, stary kamieniołom (częściowo zainwestowane).	1,80 ha	tereny obiektów produkcyjno – usługowych
9.UC.01 teren w okolicach byłej stacji kolejowej (niezainwestowany).	0,90 ha	tereny zabudowy usług komercyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Urzędu Miejskiego w Alwerni

Ostatnim krokiem analizy w tym rozdziale jest zbadanie potencjału jednego z narzędzi rewitalizacyjnych, jakim jest wsparcie powstawania i rozwoju mikrofirm, dla których klientem są przede wszystkim firmy duże działające w głównych branżach gospodarki. Zadaniem w tym zakresie zajmują się następujące instytucje:

a) Specjalna strefa ekonomiczna³¹

Krakowska specjalna strefa ekonomiczna składa się z 32 podstref znajdujących się na terenie 30 gmin. Obejmuje obecnie obszar ponad 866 hektarów. Jest położona na terenie województwa małopolskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego. Krakowski Park Technologiczny (KPT) oferuje inwestorom przede wszystkim tereny typu greenfield. W ofercie znajdują się także powierzchnie biurowe zlokalizowane w atrakcyjnych miejscach: centrum biznesowym Czyżyny, centrum biznesowym Pychowice oraz Kraków Business Park w Zabierzowie.

W województwie podkarpackim pomoc publiczna wynosi 50% dla dużych firm, 60% dla średnich oraz 70% dla małych przedsiębiorstw. W województwie małopolskim i świętokrzyskim pomoc ta wynosi odpowiednio 35%, 45% i 55%.

Do końca grudnia 2015 roku KPT wydał 208 zezwoleń, przedsiębiorcy zadeklarowali nakłady inwestycyjne na poziomie 3,88 miliarda złotych. Na terenie krakowskiej SSE powstało prawie 21 tysięcy miejsc pracy. Strefa działa na podstawie Ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i będzie funkcjonować do końca 2026 roku.

Specjalna strefa ekonomiczna przeznaczona jest dla wszystkich firm z sektora tradycyjnego przemysłu z wyjątkiem produkujących wyroby koncesjonowane przez państwo (m.in.: alkohol, wyroby tytoniowe, produkcja stali). Zezwolenie na działalność w strefie mogą także uzyskać niektóre firmy z sektora usług. Należą do nich: usługi informatyczne, badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych, rachunkowości i kontroli ksiąg, usługi w zakresie księgowości

³¹<http://www.kpt.krakow.pl/>

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

(z wyłączeniem deklaracji podatkowych), usługi w zakresie badań i analiz technicznych, usługi centrów telefonicznych.

b) Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie

Obszar gminy Alwernia objęty jest również działaniami Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie, którego działanie ma na celu łagodzenie skutków bezrobocia poprzez umożliwienie nabycia doświadczenia zawodowego, podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, jak również szeroko rozumianą promocję przedsiębiorczości.

Na realizację powyższych celów urząd pozyskał środki przede wszystkim z Funduszu Pracy (FP) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W roku 2014 Urząd dysponował kwotą 12.006.400,00 zł z przeznaczeniem na realizację programów rynku pracy, z czego 4.648,500,00 zł stanowiły środki Funduszu Pracy przyznane w ramach limitu podstawowego, w tym środki z rezerwy MPiPS. Budżet projektu systemowego „Nowe Perspektywy” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego wynosił 4.810.100,00 zł³².

Dodatkowo warto podkreślić, iż urząd pozyskał środki finansowe z:

- Europejskiego Funduszu Społecznego celem realizacji projektu „PRACA” Poddziałanie 6.1.1. – kwota 2.447.800,00 zł, w ramach której zaktywizowano 260 osób,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – kwota 100.000,000 zł, która pozwoliła na aktywizację 15 osób niepełnosprawnych.

Limit środków w roku 2014 na aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących pracy, jakim dysponował PUP w Chrzanowie, wyniósł 12.006.400,00 zł, co pozwoliło na aktywizację 1.670 osób.

Ponadto, w tym samym roku zostało przygotowanych 6.322 Indywidualnych Planów Działania, z czego 42%, tj. 2.684 osób, podjęło pracę. Prawie połowa środków będących w dyspozycji PUP w roku ubiegłym (5.812.614,00 zł) została wykorzystana na organizację programu stażu. Na finansowanie dotacją rozpoczęcie działalności gospodarczej przeznaczono kwotę 2.669.000,00 zł, tj. 23% ogółu środków. Na kolejnych miejscach znalazły się środki przeznaczone na realizację szkoleń (11%) oraz doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy (10%).

Podsumowując, dzięki pozyskanym środkom PUP w Chrzanowie zrealizował m.in. takie projekty jak:

- „Nowe Perspektywy” Poddziałanie 6.1.3 POKL,
- „Aktywna Kadra” - sprawny Urząd 2013-2015 Poddziałania 6.1.2,

³² Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

- „Nowy rozdział” Poddziałania 8.1.2 POKL,
- „Program Aktywizacji chrzanowskich Absolwentów” 6.1.1. PO KL;

Projekty partnerskie:

- „Ekspres zatrudnienie” – innowacyjny model aktywizacji osób bezrobotnych 6.1.1 PO KL,
- „50 plus – aktywni, potrzebni, kompetentni” 6.1.1. PO KL;

Projekty przewidziane na rok 2015:

- Przygotowanie projektu pozakonkursowego POWER-Gwarancja dla młodych,
- Przygotowanie Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego,
- Program Regionalny Gwarancja 50+,
- Program aktywizacja i Integracja,
- Rezerwa do 25 r. ż.

XI.3.2. Pracownicy – struktura zawodowa na obszarze całej gminy

Według danych GUS na koniec 2014 r. w gminie pracujących było 1.640 osób. W stosunku do roku 2012 wskaźnik ten uległ nieznacznemu obniżeniu, bo zmalał o 47 osób.

W Alwerni³³ na 1.000 mieszkańców pracuje 258 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa małopolskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 48,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,6% mężczyźni. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Alwerni 360 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 450 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 90.

Bezrobocie w Alwerni wynosiło w 2014 roku 41,2% (43,9% wśród kobiet i 38,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia dla województwa małopolskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia dla całej Polski.

Tabela 55 Bezrobotni zarejestrowani według płci w 2014 r.

Obszar	Ogólnie	mężczyzn	kobiet
Powiat chrzanowski	5.700	2.714	2.986
Alwernia	494	245	249
Chrzanów	2.286	1.114	1.172

³³Według danych www.polskawliczbach.pl

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Obszar	Ogólnie	mężczyzn	kobiet
Libiąż	870	365	505
Trzebinia	1.681	805	876

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://krakow.stat.gov.pl/>

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie wynosi 3.455,97 zł, co odpowiada 86,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Tabela 56 Liczba oraz struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	Jedn.	2012	2013	2014
Przedprodukcyjny	%	17,0	16,7	16,6
Produkcyjny	%	64,6	64,7	64,4
Poprodukcyjny	%	18,3	18,6	19,0
Przedprodukcyjny [Polska]	%	18,3	18,2	18,0
Produkcyjny [Polska]	%	63,9	63,4	63,0
Poprodukcyjny [Polska]	%	17,8	18,4	19,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://krakow.stat.gov.pl/>

Porównując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku do struktury krajowej, należy zwrócić uwagę na następujące zmiany, jakie nastąpiły w latach 2012-2014:

- udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje stały poziom,
- udział osób w wieku produkcyjnym zmalał i obecnie jest niższy od średniej krajowej,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym od roku 2012 systematycznie rośnie. W roku 2014 osiągnął on poziom równy w skali kraju.

XI.4. Szkolnictwo i edukacja

Na terenie gminy Alwernia funkcjonują 3 zespoły szkół oraz 4 szkoły podstawowe. Ponadto, w gminie działalność prowadzą 3 przedszkola. Gmina Alwernia jest organem prowadzącym dla następujących placówek:

- Zespół Szkół Nr 1 w Alwerni,
- Zespół Szkół Nr 2 w Brodłach,
- Zespół Szkół Nr 3 w Kwaczale,
- Szkoła Podstawowa w Grojcu,

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

- Szkoła Podstawowa w Okleśnej,
- Szkoła Podstawowa w Porębie Żegoty,
- Szkoła Podstawowa w Regulicach.

Tabela 57 Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015

Obszar	Ogólnie podstawówka	Klasy I podstawówka	Ogólnie gimnazjum	Klasy I gimnazjum
Powiat chrzanowski	6.858	1.529	3.262	1077
Alwernia	657	148	341	119
Chrzanów	2.573	552	1.286	453
Libiąż	1.295	293	603	198
Trzebinia	1.823	418	787	232

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Krakowie, w roku szkolnym 2014/2015 do szkół podstawowych położonych na terenie gminy Alwernia uczęszczało 657 uczniów, z czego 148 dzieci rozpoczęło naukę w klasie I. Gmina Alwernia była czwartą gminą powiatu pod względem liczby uczniów szkół podstawowych i pod względem liczby uczniów gimnazjów.

XI.5. Sytuacja ekonomiczna – trendy obserwowalne co najmniej w skali regionu

Do 2050 roku PKB Polski będzie rosło średnio w tempie około 2,5% rocznie³⁴. Dotychczas Polska gospodarka rozwijała się znacznie szybciej niż sąsiednie państwa Europy Zachodniej, co było efektem kumulacji kilku czynników. Jednym z nich było nadrobienie zacofania gospodarczego i modernizacja gospodarki. Jedną z miar tej sytuacji jest poziom zatrudnienia w rolnictwie, który wynosi 12% i jest jednym z najwyższych w Europie. Pomimo tego Polska postrzegana jest przez inwestorów zagranicznych jako atrakcyjne miejsce. Wpływa na to między innymi współczynnik skolaryzacji, który na tle krajów europejskich jest bardzo wysoki. To daje nadzieję dla potencjalnych inwestorów na pozyskanie wykwalifikowanej, obeznanej we współczesnych technologiach kadry. Dodatkowo do 2020 roku Polska będzie jednym z największych beneficjentów funduszy UE. Pozwoli to na rozwój infrastruktury i unowocześnienie gospodarki.

Wysokie tempo wzrostu gospodarczego Polski na tle innych państw UE będzie jednak powoli hamowane przez niekorzystne czynniki. Podstawowym z nich jest demografia. Osób w wieku produkcyjnym, czyli pomiędzy 15 a 64 rokiem życia, w 2035 roku będzie mniej aż o 14%. Do tego Polska

³⁴ Na podstawie Rapport „World in 2050” PricewaterhouseCoopers International Limited.

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

ma jeden z najniższych wskaźników dzietności w UE (1,3). Nie jest też tak atrakcyjnym miejscem dla emigrantów jak np. sąsiednie Niemcy.

Inną barierą na drodze szybkiego rozwoju w kolejnych dekadach jest niska skłonność do oszczędzania. Znaczna część inwestycji w Polsce w ostatnich latach była finansowana przez napływ kapitału zagranicznego. Średni deficyt obrotów bieżących w polskiej gospodarce od 2004 r. wynosi 4,5% PKB.

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku 2015 w Polsce wyniosła 9,8%³⁵. Oznacza to, że spadła ona o 1,7 p. proc. w porównaniu do końca 2014 roku. Korzystną tendencją na rynku pracy był również wzrost przeciętnych realnych wynagrodzeń brutto. W czwartym kwartale zwiększyły się one o 3,8 proc., a w całym roku o 3,6 proc. Istotny spadek stopy bezrobocia w ujęciu rocznym jest oznaką nadchodzącej korzystnej zmiany koniunktury gospodarczej oraz jej wzrastającego pozytywnego wpływu na sytuację na rynku pracy.

Gmina Alwernia należy do Subregionu Małopolska Zachodnia. Subregion ten jest położony obok krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Specyfiką Małopolski Zachodniej jest dobrze rozwinięta sieć osadnicza oraz bardzo silne zurbanizowanie - trzy powiaty z tego obszaru: chrzanowski, oświęcimski oraz olkuski osiągają najwyższe wskaźniki gęstości zaludnienia w regionie. Cecha ta wynika z funkcjonowania aż trzech silnych ośrodków miejskich – Chrzanowa, Oświęcimia i Olkusza, mających znaczenie ponadlokalne, natomiast wzajemnie słabo powiązanych i ciągnących ku Krakowowi i/lub miastom konurbacji górnośląskiej.

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy jest atrakcyjność inwestycyjna. Małopolska w porównaniu z innymi regionami kraju posiada stosunkowo niewiele takich obszarów, zwłaszcza o powierzchni powyżej 50 ha przeznaczonych dla dużych inwestycji przemysłowych. Dostępność terenów inwestycyjnych jest wyraźnie zróżnicowana przestrzennie – najwięcej ulokowanych jest w pasie od zachodu na wschód, przede wszystkim w Małopolsce Zachodniej (zwłaszcza Chrzanów, Oświęcim, Alwernia i Trzebinia).

Gospodarka subregionu oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach związanych z przemysłem ciężkim, ale rozwijają się tu także liczne, mniejsze firmy, co świadczy o dużej przedsiębiorczości mieszkańców. Pomimo znacznej aktywności gospodarczej, na terenie Małopolski Zachodniej odnotowuje się wysoki wskaźnik stopy bezrobocia. Dobre skomunikowanie pozwala na koncentrację i rozwój w regionie stref aktywności gospodarczej, które ulokowane są m.in. w Chrzanowie, Oświęcimiu i Trzebini. Obszar ten osiąga drugi co do wielkości poziom wskaźnika

³⁵Na podstawie kwartalnego raportu oceniającego stan koniunktury gospodarczej w Polsce (IV kwartał 2014 r.) oraz prognozy na lata 2015–2016 Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową z lutego 2015 r.

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Średnia liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców równy 97. W Małopolsce Zachodniej cechującą się największą liczbą zarejestrowanych podmiotów wśród subregionów poza Obszarem Metropolitalnym, liczba podmiotów w poszczególnych przedziałach według liczby zatrudnienia rozkłada się równomiernie i posiada w każdej z grup największą ilość przedsiębiorstw. Poza obszarem Metropolii Krakowskiej najwięcej dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób, znajduje się w Małopolsce Zachodniej (42) oraz w subregionie sądeckim (29).

XI.6. Sytuacja prawna – ograniczenia i możliwości dla działalności gospodarczej w skali makro w odniesieniu do obszaru całej gminy

Z pojęciem wzrostu i rozwoju gospodarczego wiąże się ekonomia w skali makro. Próbę zdefiniowania tych pojęć oraz ukazania ich wzajemnych relacji, a także różnic pomiędzy nimi, przedstawiono poniżej.

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Alwerni określone są poprzez:

- ogólne przepisy prawa obowiązujące w całym kraju,
- przepisy prawa lokalnego w tym wysokość podatków lokalnych,
- specjalne rozwiązania prawne obowiązujące lokalnie, ale wynikające z prowadzonej polityki państwa.

Mechanizmy finansowe stosowane przez gminę definiuje między innymi uchwała Rady Miejskiej w Alwerni Nr XI/72/2013, z dnia 21 października 2013r. w sprawie: określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2014 rok.

W poniższej tabeli porównano stawki stosowane przez gminę ze stawkami maksymalnymi.

Tabela 58 Stawki podatków od nieruchomości w 2015 r. związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej

Rodzaj podatku	Alwernia [zł]	Stawka maksymalna [zł]	Stawka obowiązująca do stawki maksymalnej [%]
Podatek od budynków i ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej	19,94	23,13	86,26
Podatek od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	0,74	0,90	82,22
Podatek od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie	4,68	4,70	99,57

Szczegółowa diagnoza sfery gospodarczej

Rodzaj podatku	Alwernia [zł]	Stawka maksymal- na [zł]	Stawka obowiązująca do stawki maksymalnej [%]
udzielania świadczeń zdrowotnych			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Alwerni Nr XI/72/2013, z dnia 21 października 2013r. w sprawie: określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2014 rok

Powyższe porównanie wskazuje, że stawki podatków dotyczące sekcji **Podatek od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych** są określone praktycznie na maksymalnym poziomie. Pozostałe sekcje przyjmują wartości nieprzekraczające 87% stawek maksymalnych.

XI.7. Podsumowanie

1. Na terenie gminy zauważalna jest dominacja sekcji G - *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, motocykli oraz artykułów gospodarstwa domowego*.
2. Brak miejsc pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych.
3. Sprzyjające stawki podatków.
4. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.
5. Wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety.
6. Gmina Alwernia była czwartą gminą powiatu pod względem liczby uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów.

XII. Opis obszaru rewitalizacji

XII.1. Wstęp

Wybór obszaru gminy do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych i ustalenia ich koncentracji terytorialnej.

W oparciu o podsumowanie analiz ilościowych oraz wyników badania ankietowego i wyznaczonych w oparciu o nie stref nasilenia negatywnych zjawisk, wyznaczono granice obszaru zdegradowanego jako podstawę do uszczegółowienia w procesie konsultacji społecznych, które były kluczowym elementem procesu sporządzenia niniejszego dokumentu.

Szeroka partycypacja społeczna możliwa była dzięki:

- organizacji spotkań z mieszkańcami,
- organizacji spotkań z przedsiębiorcami i przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- konsultacjom społecznym z mieszkańcami,
- przeprowadzeniu badania ankietowego wśród mieszkańców,
- wykorzystaniu strony internetowej gminy Alwernia oraz strony internetowej dedykowanej procesowi rewitalizacji.

Zarówno obszar zdegradowany jak również obszar rewitalizacji przedstawiono na przejrzystych mapach z precyzyjnym zakreśleniem granic.

Określona wielkość obszaru rewitalizacji w stosunku do obszaru całej gminy została wyznaczona zgodnie z horyzontalną zasadą koncentracji terytorialnej. Zgodnie z definicją obszaru rewitalizacji, określoną w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wyznaczony obszar musi mieścić się w granicach do 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

XII.2. Metodologia wytyczenia obszaru zdegradowanego

Bazując na zgromadzonych danych statystycznych oraz wynikach wskaźników obliczonych dla poszczególnych sołectw w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, dokonano selekcji obszarów kryzysowych w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Obszar taki charakteryzuje się nasilonym występowaniem określonych negatywnych zjawisk społecznych oraz obecnością co najmniej jednego z negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.

Opis obszaru rewitalizacji

W sferze społecznej stan kryzysowy przejawia się między innymi wysokim poziomem przestępczości, bezrobociem, przemocą w rodzinie, ubóstwem czy nasileniem zdarzeń o charakterze przestępczym.

W poniższej tabeli zestawiono sołectwa wraz z liczbą przekroczonych wskaźników we wszystkich analizowanych sferach.

Tabela 59 Zestawienie liczby przekroczonych wskaźników w poszczególnych sołectwach w sferach społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej oraz gospodarczej.

Sołectwo	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze społecznej	Wyniki ankietyzacji w sferze społecznej	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze	Wyniki ankietyzacji w sferze społecznej	Udział w liczbie ludności gminy	Udział powierzchni w pow. gminy
Brodla	8	11	1	1	9	7,84%	13,04%
Kwaczała	6	7	4	0	5	22,49%	28,35%
Okleśna	6	8	2	1	3	29,72%	36,52%
Poreba	6	9	3	1	2	39,16%	48,86%
Żegoty	6	9	3	1	2	39,16%	48,86%
Podłęże	6	1	2	0	1	40,99%	50,83%
Nieporaz	5	3	1	1	11	44,77%	59,35%
Miasto Alwernia	5	2	1	0	4	70,96%	71,15%
Źródła	5	4	2	1	6	72,19%	74,47%
Mirów	3	6	2	0	8	74,54%	79,14%
Regulice	3	5	2	1	7	89,97%	92,96%
Grojec	2	10	2	0	10	100,00%	100,00%

Źródło: opracowanie własne

W powyższej tabeli sołectwa uszeregowano według malejącego natężenia ilości negatywnych zjawisk społecznych mierzonego liczbą przekroczonych wskaźników. W układzie tym wykorzystano również wyniki badania ankietowego.

W celu identyfikacji tych obszarów gminy, które cechują się największym natężeniem negatywnych zjawisk obliczono wskaźnik syntetyczny według poniższych założeń.

Tabela 60 Założenia do wyliczenia wskaźnika syntetycznego

	Opis wskaźnika	Waga
Sfera społeczna	Dynamika zmiany liczby mieszkańców	10
	Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych	10
	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców	10

Opis obszaru rewitalizacji

	Opis wskaźnika	Waga
	Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych	10
	Liczba przestępstw w przeliczeniu na jednego mieszkańca	10
	Zmiana liczby przestępstw w stosunku do zmiany liczby mieszkańców	10
	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	10
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnień	10
	Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy MOPS w Alwerni w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców	10
	Liczba nadzorów kuratorskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	10
	Liczba imprez w sołectwach w przeliczeniu na jednego mieszkańca	10
	TMR (część społeczna)	3
Sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna środowiskowa i gospodarcza	Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej	5
	Zestawienie ściągalności podatku od nieruchomości	5
	Dynamika zmiany powierzchni lokali mieszkaniowych oddanych do użytku	5
	Placówki przedszkolne wymagające nakładów inwestycyjnych dostosowujących je do wymagań prawnych	5
	Dynamika dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy	5
	Liczba aktywnie działających firm	5
	TMR (część przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, środowiskowa, gospodarcza)	3

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie tych założeń wyliczono wartości wskaźnika syntetycznego dla poszczególnych sołectw.

Tabela 61 Wartość wskaźnika syntetycznego dla poszczególnych sołectw

Sołectwo	Wartość wskaźnika syntetycznego
Brodła	150
Kwaczała	116
Poręba Żegoty	113
Okleśna	108
Nieporaz	102
Źródła	95
Grojec	90
Mirów	82
Regulice	81
Podłęże	76
Miasto Alwernia	73

Źródło: opracowanie własne

W obszar zdegradowany postanowiono włączyć poza miejscowościami Brodła, Kwaczała, Poręba Żegoty oraz Okleśną, W przypadku Poręby Żegoty warto zwrócić uwagę, że ankietach mieszkańcy wskazali znaczną ilość problemów społecznych - większą niż w przypadku Podłęża i Nieporazu.

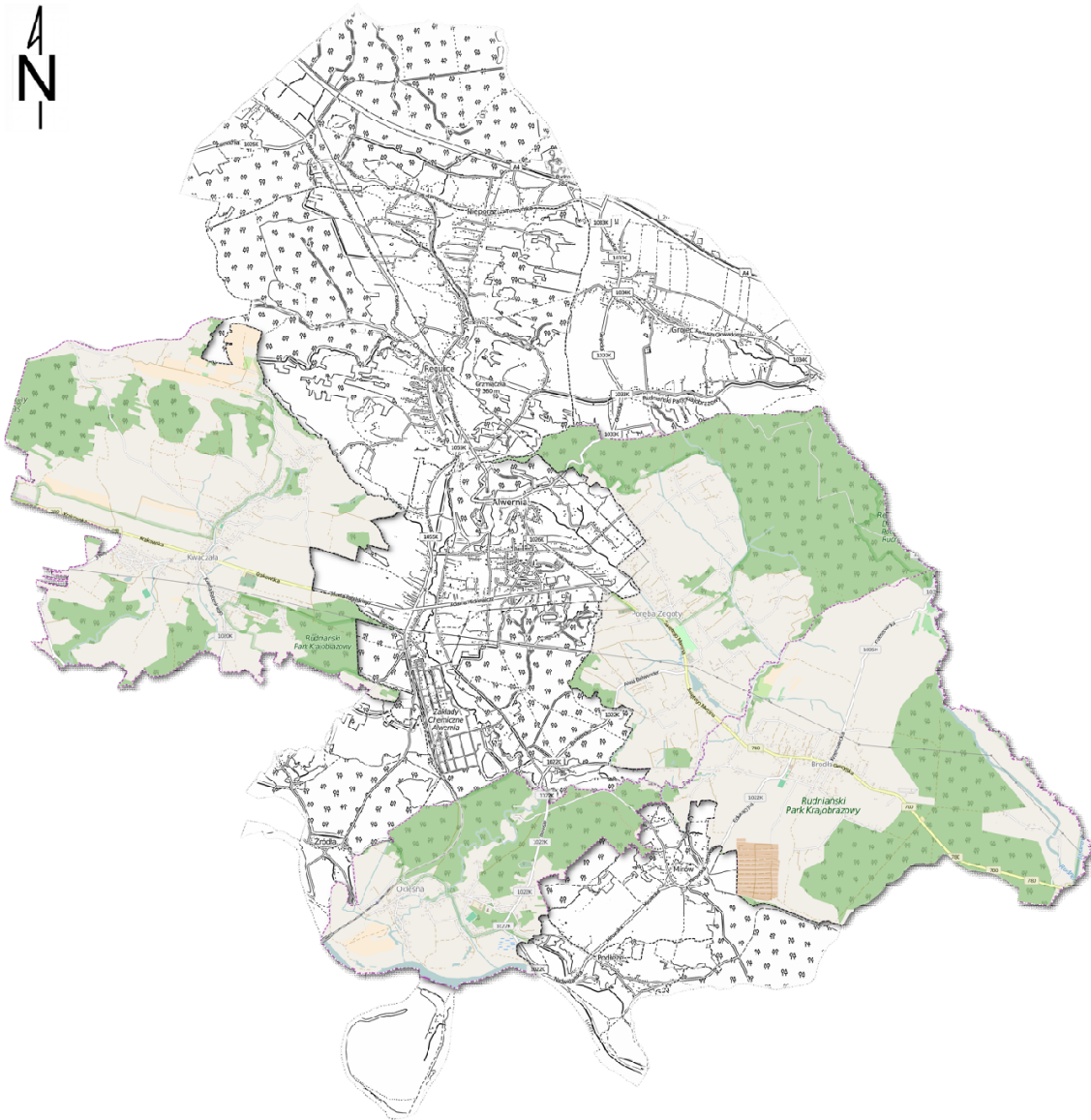
Wyznaczony obszar zdegradowany został poddany konsultacjom społecznym.

XII.3. Obszar zdegradowany

Biorąc pod uwagę zgromadzone dane statystyczne oraz wartości wskaźników obliczonych dla poszczególnych sołectw we wszystkich sferach, dokonano selekcji obszarów kryzysowych w celu wytyczenia obszaru zdegradowanego. Obszar zdegradowany to taki, który charakteryzuje się występowaniem określonych, negatywnych zjawisk społecznych oraz obecnością co najmniej jednego z negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym.

Na poniższej mapie zaprezentowany został obszar zdegradowany.

Mapa 9 Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org/pl/>

Wyznaczony obszar zdegradowany został poddany konsultacjom społecznym, które zostały omówione w dalszej części dokumentu.

Wyznaczenia obszaru rewitalizacji dokonano z uwzględnieniem stopnia natężenia zjawisk kryzysowych, wyników konsultacji społecznych oraz zasady koncentracji interwencji³⁶.

³⁶ Ograniczenie powierzchni obszaru rewitalizacji do 20% powierzchni miasta oraz do 30% liczby mieszkańców.

Opis obszaru rewitalizacji

W obszar włączone zostały następujące części gminy:

- Poręba Żegoty (część),
- Kwaczała (część),
- Brodła (część),
- Okleśna (część).

Proces wytyczenia obszaru rewitalizacji był prowadzony z uwzględnieniem limitów przestrzenno-społecznych, zdefiniowanych w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* oraz w *Ustawie o rewitalizacji*. Dotyczą one kluczowych informacji, iż obszar rewitalizacji na terenie gminy nie może przekraczać 20% jej powierzchni, ani obejmować grupy mieszkańców większej niż 30% populacji danej gminy.

Analiza zjawisk kryzysowych na terenie gminy przeprowadzona została zgodnie z podziałem na sołectwa. Gdyby do obszaru rewitalizacji włączyć kompletne obszary wymienionych wyżej miejscowości, przekroczony zostałby limit 30% mieszkańców objętych zasięgiem rewitalizacji. Wynika to z dużego obszaru oraz liczebności wsi, które zostały włączone do obszaru zdegradowanego. W związku z koniecznością zachowania wyznaczonych limitów oraz biorąc pod uwagę szczególne natężenie negatywnych zjawisk społecznych, podjęto decyzję o wyłączeniu z obszaru rewitalizacji ulic, gdzie dominuje rzadka zabudowa jednorodzinna lub obszary niezamieszkałe. Kryzysowe zjawiska społeczne koncentrują się głównie na obszarach centrów miejscowości, co wynika z dużej gęstości zaludnienia oraz koncentracji życia społeczności lokalnej.

W przebiegu granic obszaru uwzględniono zapisy *Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Alwernia*, tak by obszar włączony w procesy rewitalizacji wykazywał się możliwie jednorodnym kierunkiem zagospodarowania i użytkowania terenów. Wyłączono z niego też drogę wojewódzką i drogi gminne.

Tabela 62 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

Sołectwo	Liczba ludności	Powierzchnia	Udział liczby ludności w liczbie ogółem	Udział powierzchni w całkowitej powierzchni gminy
Brodla	849	363	6,79%	4,82%
Kwaczała	1113	202	15,69%	7,51%
Okleśna	885	108	22,76%	8,94%
Poręba Żegoty	669	225	28,11%	11,93%

Źródło: opracowanie własne

Wykaz obszarów i ulic włączonych do obszaru rewitalizacji i zamieszkałych przedstawia się następująco:

Opis obszaru rewitalizacji

1. Kwaczała: 3 Maja, Akacjowa, Brzeziny, Cicha, Czarny Las, Dominikańska, Goździkowa, Jana Pawła II, Jurajska, Kamionka Mała, Kamionka Duża, Krakowska, Krótka, Kwiatowa, Lazurowa, Ogrodowa, Olchowa, Patelskiego, Plac Kościelny, Polna, Różna, Spokojna, Stanisława Stochla, Św. Stanisława Kostki, Wrzosowa, Widokowa, Zielona.
2. Poręba Żegoty: Belwender, Floriańska, Jutrzenki, Na Wzgórzu, Orla, Pejzażowa, Pod Dębami, Podgórze, Przecznicza, Przy Galerii, Relaks, S. Józefy Hałacińskiej, Skalista, Sokoła, Stanisława Wyspiańskiego, Storczykowa, Szembeków, Św. Marcina, Wilowa, Wisławy Szyborskiej, Władysława Reymonta, Za Dworem.
3. Brodła: Biesiadna, Bliska, Bystra, Czesława Miłosza, Edukacyjna, Gajówka, Galicyjska, Grodzka, Grzybowa, Jabłoniowa, Jesienna, Krzeszowicka, Miła, Na Podlas, Potockich, Przy Krzyżu, Przy Rudnie, Przyjazna, Rozdroże, Słowiańska, Sokoła, Środkowa, Świętego Floriana, Świętego Franciszka, Wąwozowa, Wesoła, Zgodna.
4. Okleśna: Deszczowa, Dobrej Nadziei, Jazowa, Jeziorna, Juliusza Lea, Kolonia, Majowa, Młoszowa, Mokra, Nadbrzeżna, Nowa Kolonia, Nowowiejska, Olszówka, Orawska, Parkowa, Powiśle, Przy Stawie, Przy Zlewie, Relaksowa, Sosenki, Soświca, Starowiejska, Starowiślna, Szafirowa, Wiślna, Zaciszna.

Ostatecznie zasięg obszaru rewitalizacji przedstawia się następująco:

Rysunek 1 Obszar rewitalizacji na planie gminy

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org/pl/>

XII.4. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji

XII.4.1. Sołectwo Poręba Żegoty

Malowniczo położoną, otoczoną lasami wieś Porębę Żegoty przecina ciek wodny o nazwie Potok, który w miejscowości Brodła staje się małą rzeczką o nazwie Brodlanka. Z Porębą Żegoty sąsiadują następujące miejscowości: od północnego zachodu Alwernia, od północy Grojec, od południowego wschodu wieś Brodła, od południa wsie: Mirów i Okleśna.

Rysunek 2 Obszar rewitalizacji w Porębie Żegoty

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Miejscem, które wyróżnia Porębę spośród innych okolicznych miejscowości, jest zespół pałacowo-parkowy z ruinami pałacu Szembeków z XVIII wieku. Mieści się tutaj między innymi mauzoleum rodziny Szembeków z 1921 r. Poza tym warto wspomnieć o folwarku plebańskim oraz o dwóch folwarkach dworskich. Całość uzupełniają stawy oraz liczne przydrożne figury i kapliczki, z których dwie pochodzą aż z 1782 r. Zabytkowy budynek położony jest na wzniesieniu. Początkowo pełnił funkcję siedziby rodu Korycińskich, później Szwarzenbergów – Czernych, a ostatecznie Szembeków.

Obecnie zabytek ten ma formę jedynie zabytkowej, niestety mocno zaniedbanej, ruiny. Czas świetności budynku zakończył się w styczniu 1945 r., kiedy został spalony. Po tej dacie nie poddano go już odbudowie. W całości do naszych czasów zachowała się jedynie oficyna, która jest zamieszкана.

Opis obszaru rewitalizacji

Wokół pozostałości budynku na powierzchni około 4 ha rozprzestrzenia się rozległy park dworski, który powstał w XIX w. Również i on uznany jest za zabytek. Można tu spotkać pojedyncze gatunki drzew egzotycznych, ale również liczne okazałe dęby, buki, lipy i klony. Niektóre z nich mają nawet 600 lat.

W okresie od 2013 do 2015 roku liczba ludności Poręby utrzymywała się mniej więcej na stałym poziomie i wynosiła około 1.180 mieszkańców. W ww. okresie w sołectwie zamieszkało jedynie pięć nowych osób. W roku 2015 Poręba była piątą z kolei miejscowością w gminie pod względem liczby mieszkańców i mieszkało tutaj 9,5% ogółu wszystkich osób mieszkających w gminie.

Saldo migracji (różnica pomiędzy zameldowaniami a wymeldowaniami) jest również dodatnie. W 2013 roku wyniosło 70 osób, a w 2015 spadło do 29 osób. O ile w tym pierwszym okresie było ono niższe od średniej dla całej gminy, to już w 2015 r. jest wyraźnie wyższe, ponieważ średnia ta dla wszystkich sołectw wyniosła 8 osób.

Obecnie na terenie Poręby funkcjonuje jedna szkoła, w której uczy się około 70 dzieci. Wyposażenie budynku na cele działalności edukacyjnej jest wystarczające lub, biorąc pod uwagę malejącą liczbę dzieci, przewyższa zapotrzebowanie społeczności tego sołectwa. Przy szkole funkcjonuje również oddział przedszkolny oraz oddział Miejskiej Biblioteki Publicznej.

W centrum miejscowości, przy trasie Kraków – Oświęcim mieści się kościół parafialny z 1762 r. p.w. Marcina i Małgorzaty. Kościół jest jednonawowy z wieżą zwieńczoną baniastym hełmem. W środku znaleźć można między innymi zabytkowe ołtarze przeniesione tutaj z Katedry Wawelskiej na przełomie XIX i XX w. po rozbudowie kościoła.

Na terenie sołectwa nie funkcjonuje ośrodek zdrowia. Opiekę nad mieszkańcami w tym obszarze sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medycyna” w Alwerni. Podobna sytuacja jest w przypadku posterunku Policji. Najbliższy mieści się w Alwerni i to z niego obsługiwany jest obszar całej gminy.

Działalność społeczna mieszkańców znajduje swoje odzwierciedlenie w dorobku stowarzyszeń, które funkcjonują w Porębie Żegoty. Warto wspomnieć przede wszystkim o Stowarzyszeniu Rodzina Kolpinga, Stowarzyszeniu na Rzecz Poręby Żegoty oraz o Pracowni Rzeźby Ręcznej.

Pierwsze ze stowarzyszeń, Rodzina Kiplinga powstało w 2000 r. i skupia swoją działalność na pomocy osobą najbardziej potrzebującym, osobom bezrobotnym oraz na organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Wszystkie te działania mają na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnej do działań na rzecz rozwoju wsi. Swoje działania organizacja realizuje między innymi w formie pomocy w poszukiwaniu pracy, prowadzeniu świetlicy, organizacji staży i wolontariatu dla dzieci i młodzieży, pomocy osobom poszkodowanym i znajdującym się w trudnej sytuacji oraz w formie

Opis obszaru rewitalizacji

działalności kulturalnej i rekreacyjnej (chór, grupy teatralne i folklorystyczne, wycieczki i spotkania integracyjne).

Stowarzyszenie na Rzecz Poręby Żegoty powstało w 2010 r. po to by wspierać wszechstronny, zrównoważony rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy wsi oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Wykorzystuje w tym celu między innymi aktywizację i integrację środowiska lokalnego, prowadzenie kursów edukacyjnych, zajęć, szkoleń i imprez kulturalnych, promocję miejscowości wśród mieszkańców wsi i całej gminy, organizację wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej, organizację wypoczynku dla dzieci, młodzież i osób starszych.

Pracownia Rzeźby Ręcznej prowadzona jest przez mieszkańców Poręby, Państwa Zofię i Edwarda Góreckich. Są oni twórcami ludowymi wykonującymi rzeźby i obrazy z drewna. Dzięki ich talentowi powstają drewniane ptaki lub zabawki dla dzieci. Obok pracowni mieści się galeria, w której prezentowane są wyroby Państwa Górecki i inne eksponaty kultury chłopskiej (wyroby garncarskie i kowalskie). Dzieła powstałe w pracowni trafiają nie tylko na lokalne imprezy i targi kultury ludowej, ale również w różne części Polski, do Francji i do Niemiec.

Na terenie całej gminy dostępna jest bieżąca woda pochodząca z sieci wodociągowej obsługiwanej przez Zakład Usług Komunalnych w Alwerni. Brak jest jednak zbiorowego systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków. Trafiają one najczęściej do przydomowych zbiorników bezodpływowych, które jednak nie spełniają na ogół wymagań związanych z ochroną środowiska i nieoczyszczone ścieki trafiają w znacznej części do gruntu i wód powierzchniowych.

Na terenie sołectwa funkcjonuje około 30 podmiotów gospodarczych. Dominują wśród nich sklepy spożywcze, zakłady mechaniki samochodowej oraz firmy świadczące usługi budowlane. Poza działalnością gospodarczą prowadzona jest również działalność rolnicza. Funkcjonuje w Porębie 319 gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 0,7 ha.

Układ przestrzenno-urbanistyczny miejscowości charakteryzuje się wyraźnym centrum, wokół którego zlokalizowane są najważniejsze obiekty działające na terenie sołectwa. Są to wspomniane wcześniej: szkoła podstawowa, kościół czy zabytkowy zespół pałacowo-parkowy oraz cmentarz. W ostatnim okresie powstał również dom ludowy wraz ze sceną na otwartym powietrzu, który uzupełnia funkcje społeczno-kulturalne tej części miejscowości. Staraniem mieszkańców zagospodarowano również centrum miejscowości, plac mieszczący się pomiędzy głównymi obiektami wspomnianymi wcześniej. Odnowiono stojącą tutaj figurę św. Florian, wykonano alejki spacerowe, nasadzono drzewa, zamontowano ławki i wybudowano murek z kamienia wapiennego. Powstał również niewielki utwardzony asfaltem parking. Miejsce to może być wykorzystywane jako miejsce spotkań i pełni wizytówkę miejscowości dla wszystkich przejeżdżających drogą wojewódzką.

Opis obszaru rewitalizacji

W warstwie przestrzennej konieczne jest jednak odnowienie i odrestaurowanie zabytkowych części tego obszaru wsi. W przypadku zespołu pałacowo-parkowego jest to zadanie szczególnie trudne, ponieważ w całości nieruchomości ta jest własnością prywatną. Sporych nakładów finansowych wymaga również elewacja kościoła.

Pomimo, iż można tutaj znaleźć wszystkie podstawowe obiekty, wokół których toczy się życie lokalnej społeczności, konieczne jest uzupełnienie ich funkcjonalności między innymi poprzez intensywne wykorzystanie między innymi organizacją imprez i spotkań kulturalnych. Kolejną cechą centrum wsi jest jego położenie przy ruchliwej drodze wojewódzkiej w związku z tym niezbędna jest poprawa stanu istniejących dróg oraz infrastruktury towarzyszącej w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników.

Wśród innych słabych stron sołectwa mieszkańcy wymieniają:

- brak zagospodarowanych miejsc do czynnego uprawiania sportu i rekreacji, brak dedykowanej infrastruktury,
- niski poziom inwestycji w działalność pozarolniczą, w tym w agroturystykę,
- brak lokalnych miejsc pracy,
- zły stan nawierzchni dróg lokalnych oraz brak chodników wzdłuż ruchliwej drogi wojewódzkiej DW 780,
- słabe oświetlenie miejscowości,
- brak kanalizacji zbiorczej.

Wśród zagrożeń, o jakich wspominają mieszkańcy, najważniejsze dla procesu rewitalizacji są:

- niewykorzystany potencjał osób młodych,
- emigracja młodzieży w poszukiwaniu pracy,
- niski przyrost naturalny.

W przeprowadzonej diagnozie statystycznej obszaru sołectwo Poręba Żegoty na tle całej gminy wyróżnia się następującymi negatywnymi zjawiskami sferze społecznej:

- znacznym udziałem liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców, w tym również długotrwale bezrobotnych,
- znaczną liczbą przestępstw oraz dynamiką jej wzrostu w latach 2013-2015,
- wyraźnie wyższą niż średnia dla całej gminy liczbą nadzorów kuratorskich.

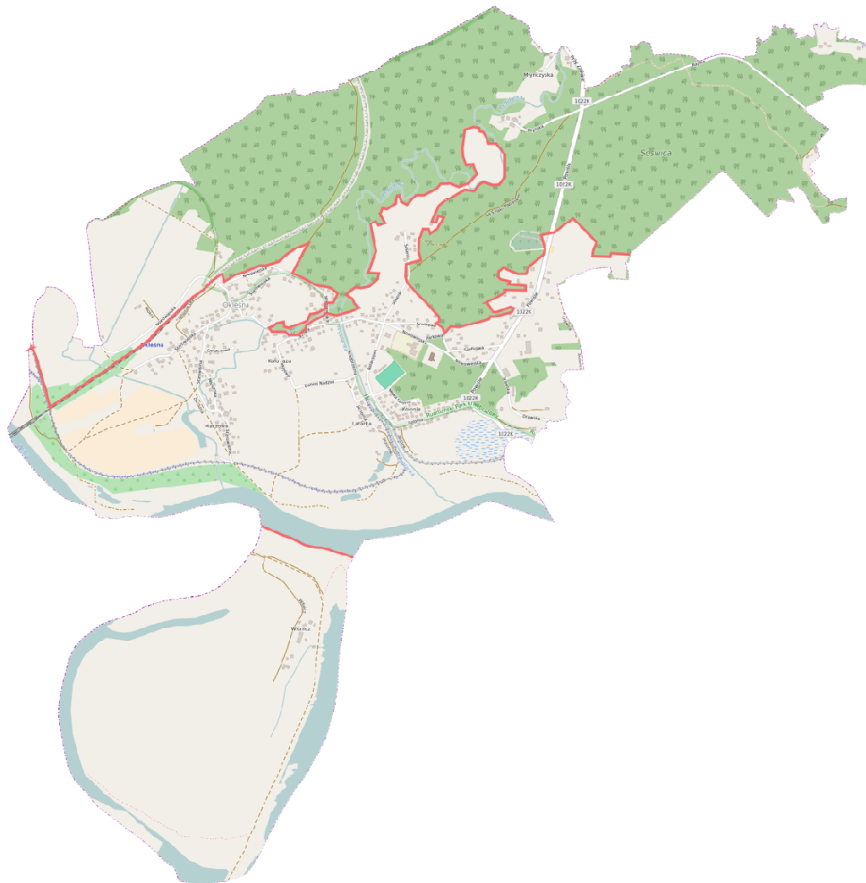
Negatywne zjawiska społeczne znalazły swoje odzwierciedlenie w:

Opis obszaru rewitalizacji

- omówionym wcześniej rosnącym problemie z zagospodarowaniem i oczyszczaniem ścieków pochodzących z indywidualnych zabudowań,
- niskiej dynamice wzrostu powierzchni mieszkalnych,
- słabej jakości infrastruktury wychowania przedszkolnego.

XII.4.2. Sołectwo Okleśna

Okleśna położona jest w Dolinie Wisły na lewym jej brzegu. Sąsiaduje z miejscowościami: Źródła, Alwernia, Mirów i Podłęże. Tym co przyrodniczo wyróżnia te okolice to zakola Wisły oraz przeprawa promowa. Wśród atrakcji turystycznych warto wymienić kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, Zalew Skowronek, ruiny kuźnik z 1910 r., liczne przydrożne kapliczki z XIX w i kamienny krzyż oraz resztki austriackiej strażnicy wojskowej z 1905 r. przy moście kolejowym na Wiśle.

Rysunek 3 Obszar rewitalizacji w Okleśnej

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

W 2015 roku Okleśną zamieszkiwały 904 osoby, co stanowiło 7,2% ogółu mieszkańców całej gminy. Należy ona do mniej licznych sołectw gminy i pod względem liczebności lokuje się na siódmej pozycji. Od roku 2013 widać też wyraźnie, że ubywa mieszkańców. W 2015 było ich 904 w związku z tym ubytek w ciągu dwóch lat wyniósł prawie 2,5%. Dynamika tych zmian też jest niższa niż średnia dla gminy, co świadczy o tym, że mieszkańców tutaj szybciej ubywa niż w całej gminie. Na tą negatywną zmianę wpływa między innymi ujemne saldo migracji. W 2013 r. ubyło czterech miesz-

Opis obszaru rewitalizacji

kańców, w 2014 dwóch, ale już w 2015 aż 15. To samo saldo dla całej gminy we wszystkich wspomnianych latach było dodatnie.

W miejscowości tej funkcjonuje szkoła podstawowa, której budynek oddano do użytku w 1963 r. W 2002 r. uzupełniono go o salę gimnastyczną z całym zapleczem sanitarnym.

W niedalekiej odległości od szkoły mieści się kościół parafialny, którego budowa zakończona została w 1991 r.

W Okleśnej funkcjonuje przychodnia zdrowia, która podlega Niepublicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Medycyna” w Alwerni. Brakuje posterunku policji. O bezpieczeństwo na terenie wsi dba posterunek Policji w Alwerni.

Okleśna jest jedyną miejscowością w gminie, która jest w całości skanalizowana. Działa tutaj też jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 167 m³/d.

Działalnością społeczną na terenie wsi zajmują się takie organizacje jak Koło Gospodyń Wiejskich, LKS „Nadwiślanka” Okleśna, Teatr Ludowy Tradycja. Tym co wyróżnia mieszkańców tej miejscowości spośród innych w gminie to zaangażowanie mieszkańców w rozwój swojej miejscowości. Wiele inicjatywy i działań podejmowanych jest przez mieszkańców bez udziału i zaangażowania władz gminnych.

Pierwsza z wymienionych organizacji, czyli Koło Gospodyń Wiejskich, powstało w 1936 r. Prowadzi ono swoją działalność w domu ludowym. Posiada też własne stroje ludowe, krakowskie. Podejmuje się takich inicjatyw jak wynajem naczyń dla mieszkańców oraz organizacją imprez. Wspiera również osoby samotne między innymi organizując spotkania z okazji najważniejszych świąt kościelnych.

Klub „Nadwiślanka” powstał w 1956 r. Jego podstawowym celem jest angażowanie mieszkańców w działalność sportową i angażowanie mieszkańców w grę w piłkę nożną. Obecnie klub zrzeszony jest w strukturach Podokręgu Piłki Nożnej w Chrzanowie.

Początki Teatru Ludowego Tradycja sięgają okresu międzywojennego. Działa on obecnie w formie stowarzyszenia, a siedzibę ma w Domu Ludowym w Okleśnej. Skupia wokół swojej działalności kilkadziesiąt osób stale lub sezonowo zaangażowanych w działalność artystyczną. Repertuar grupy jest bardzo bogaty i różnorodny, a jego jakość potwierdzają liczne wyróżnienia i nagrody.

Działalność gospodarczą na terenie wsi prowadzą głównie firmy o profilu ogólnobudowlanym, handlowe i transportowe. Działa tutaj też duże przedsiębiorstwo Zakłady Chemiczne „Alwernia” S.A.

Oprócz działalności gospodarczej prowadzona jest również działalność rolnicza. Funkcjonuje tutaj około 230 gospodarstw o średniej wielkości 0,8 ha i łącznej powierzchni 188 ha. W strukturze użytkowania pola rolne to 63% wsi na pozostałe tereny pokrywają pastwiska, łąki i tereny nierolnicze.

Opis obszaru rewitalizacji

Tereny wilgotne w okolicach Wisły sprzyjają też hodowli zwierząt, jednak jest to produkcja prawie wyłącznie na własne potrzeby.

W przeprowadzonej diagnozie statystycznej obszaru sołectwo Okleśna na tle całej gminy wyróżnia się następującymi negatywnymi zjawiskami sferze społecznej:

- wysoki stopień depopulacji,
- znaczny udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców,
- znaczna liczba przestępstw oraz wysoka dynamika jej wzrostu,
- wysokim poziomem przemocy w rodzinie,
- wysokim poziomem uzależnień.

Negatywne zjawiska społeczne znalazły swoje odzwierciedlenie w:

- niskiej dynamice wzrostu powierzchni mieszkań oddanych do użytku,
- niezadowalającym stanie infrastruktury wychowania przedszkolnego.

Wśród słabych stron sołectwa mieszkańcy wymieniają:

- nienajlepszy stan dróg i braki chodników,
- brak zaplecza przy boisku sportowym, które ogranicza rozwój aktywności sportowej mieszkańców,
- niedostateczny rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz zagospodarowania otoczenia pod kątem wykorzystania go dla spędzania czasu wolnego (brak szlaków pieszych i rowerowych, brak małej infrastruktury turystycznej),
- niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- niewystarczająca ilość lokalnych miejsc pracy.

Wśród zagrożeń, o jakich wspominają mieszkańcy, najważniejszych dla procesu rewitalizacji, wymienić należy:

- wzrost bezrobocia,
- mały przyrost naturalny,
- zagrożenie powodziowe ze strony Wisły.

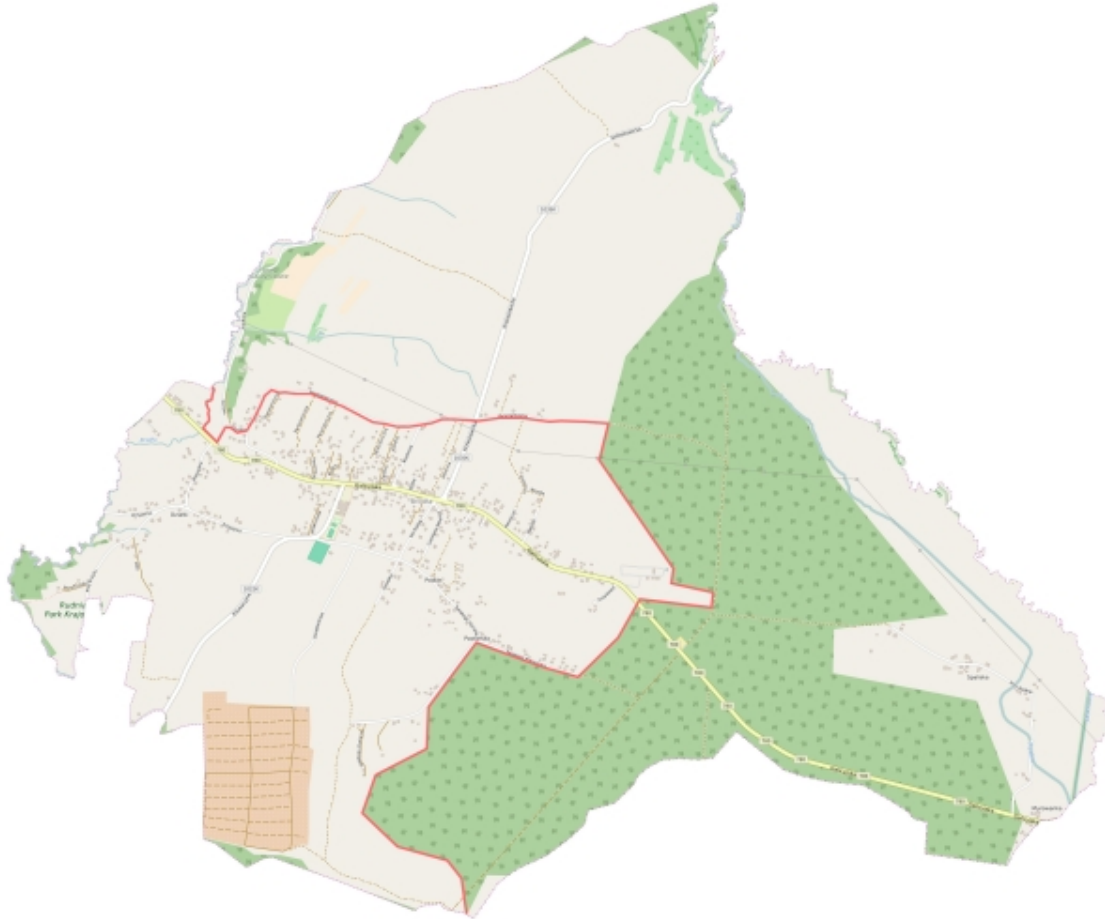
XII.4.3. Sołectwo Brodła

Miejscowość Brodła położona jest na pograniczu Garbu Tenczyńskiego i Bramy Krakowskiej. Ciek wodny, który zaczyna się w Porębie Żegoty przyjmuje tutaj postać rzeki o nazwie Brodlanka. Przy

Opis obszaru rewitalizacji

niej można spotkać tzw. skałki Gaudynowskie, które przybierają postać iglic i prostopadłych ścian. Są one oznaczone jako pomnik przyrody; mają powierzchnię około 5 ha. Malowniczy charakter wsi można również poznać korzystając z dwóch szlaków turystycznych. Jeden z nich przebiega przez Dolinę Wrzosa, a drugi przez Las Orlej, gajówkę Wrzosa i Brodła Czarny Podlas.

Rysunek 4 Obszar rewitalizacji w Brodlach

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Miejscowość wyposażona jest w sieć wodociągową, telefoniczną oraz gazową. Nie ma systemu kanalizacji, a ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych zbiorników bezodpływowych, które często nie spełniają wymogów dotyczących ochrony środowiska.

W 2015 roku Brodla zamieszkiwało 981 osób, co stanowiło 7,8% ogółu mieszkańców całej gminy. Należy ona do mniej licznych sołectw gminy i pod względem liczebności lokuje się na szóstej pozycji. Od roku 2013 widać jednak wyraźnie, że mieszkańców przybywa. Jak wspomniano wyżej, w 2015 roku było ich 981, w związku z czym przyrost w ciągu dwóch lat wyniósł prawie 1,1%. Dyna-

Opis obszaru rewitalizacji

mika tych zmian jest wyższa niż średnia dla gminy, co potwierdza, że mieszkańców w Brodłach przybywa, podczas gdy w całej gminie widoczny jest niewielki systematyczny ubytek. Na tę pozytywną zmianę wpływa między innymi dodatnie saldo migracji. W 2013 r. przybyło czternastu mieszkańców, w 2014 – dziewięciu, ale już w 2015 tylko dwóch. To samo saldo dla całej gminy we wszystkich wspomnianych latach było również dodatnie, ale też wyższe niż w Brodłach.

Spośród najważniejszych instytucji działających na terenie wsi warto wymienić Zespół Szkół nr 2, kaplicę parafialną p.w. Św. Marcina i Małgorzaty oraz Ochotniczą Straż Pożarną.

W obecnym budynku Szkoła Podstawowa funkcjonuje od 1997 r. Działa tutaj również oddział gimnazjum, w związku z tym szkoła w roku szkolnym 2000/2001 została przekształcona w Zespół Szkół nr 2 w Brodłach. Od czerwca 2003 r. szkoła ma swój sztandar.

Kaplica parafialna powstała w 1981 r., zaś jej poświęcenie miało miejsce dwa lata później. Poza tym budynkiem na terenie wsi można spotkać jeszcze dwa krzyże oraz dwanaście przydrożnych kapliczek upamiętniających różne historie wsi i jej mieszkańców oraz wydarzenia historyczne.

Ochotnicza Straż Pożarna swoją historię zaczęła już w okresie międzywojennym jako straż ogniowa. Oficjalnie OSP działa od 1945 r. Budynek remizy wykorzystywany na działalność tej organizacji oddano do użytku w 1990 r. W kolejnych latach budynek został rozbudowany i ogrodzony.

Swoją działalność społeczną mieszkańcy prowadzą również w formie Klubu Sportowego „Zryw Brodła” oraz jako Koło Gospodyń Wiejskich.

Klub sportowy miejsce do swojej działalności uzyskał już w latach siedemdziesiątych, kiedy to powstało boisko sportowe. Sam klub formalnie powołano do istnienia w 1980 r. pod nazwą „LKS Zryw Brodła”. Obecnie liczy on około 20 członków.

Koło Gospodyń Wiejskich założone zostało w 1962 r. przez pięćdziesiąt członkiń. Swoje cele organizacja realizuje między innymi poprzez organizację kursów szycia, gotowania, pielęgnacji roślin ogrodowych, uczestnictwo w dożynkach gminnych, wypożyczanie naczyń stołowych. Angażuje się również czynnie w działalność społeczną na terenie Brodła, na przykład uczestnicząc w lokalnych imprezach i wydarzeniach kulturalnych.

Działalność gospodarczą na terenie wsi prowadzą głównie firmy o profilu handlowym, okołobudowlanym i transportowym. Oprócz działalności gospodarczej prowadzona jest również działalność rolnicza. Funkcjonuje tutaj około 150 gospodarstw o średniej wielkości 1,7 ha i łącznej powierzchni 249 ha. Na terenie miejscowości w 1981 r. powstały pierwsze Krakowskie Ogrody Działkowe dla pracowników Huty im. Lenina. Obecnie Krakowskie Ogrody Działkowe liczą 32 ha gruntów obejmujących 464 działki.

W przeprowadzonej diagnozie statystycznej obszaru sołectwa Brodła na tle całej gminy wyróżnia się następującymi negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej:

Opis obszaru rewitalizacji

- wyższym niż średnia dla gminy wzrostem bezrobocia oraz średnim udziałem liczby bezrobotnych w liczbie mieszkańców, a także wysokim udziałem liczby długotrwale bezrobotnych.
- wyższą niż średnia liczbą przestępstw,
- wysokim poziomem uzależnień,
- wysoką liczbą osób korzystających z pomocy MOPS,
- wysoką liczbą nadzorów kuratorskich.

Negatywne zjawiska społeczne znalazły swoje odzwierciedlenie w braku dostępu do kanalizacji, co stwierdzono na etapie diagnozy statystycznej. Mieszkańcy natomiast uzupełniają tę listę o następujące zjawiska:

- zły stan techniczny sieci wodociągowej,
- braki w zagospodarowaniu miejsc sportu i rekreacji wokół Zespołu Szkół,
- zły stan dróg powiatowych i gminnych oraz niedostateczna ilość chodników,
- słabe oświetlenie ulic,
- nieuregulowane brzegi rzek przepływających przez miejscowość,
- mały poziom zainteresowania działalnością pozarolniczą, w tym agroturystyką,
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Wśród zagrożeń, które należy uwzględnić w rewitalizacji, mieszkańcy zauważają często:

- słabą rolę sołectwa na tle innych miejscowości gminy Alwernia,
- niską aktywność społeczną mieszkańców,
- odpływ młodych, wykształconych osób do pracy w innych dużych ośrodkach miejskich oraz poza granice kraju.

XII.4.4. Sołectwo Kwaczała

Miejscowość Kwaczała położona w zachodniej części gminy, kojarzy się obecnie przede wszystkim z dokonanymi tu w przeszłości odkryciami archeologicznymi i geologicznymi, wydarzeniami historycznymi związanymi z Józefem Patelskim, bogatymi tradycjami 170-letniej szkoły podstawowej oraz działalnością najstarszej w Małopolsce, bo założonej w 1869 r., wiejskiej biblioteki publicznej. Jest znana też ze swych osobliwości geologicznych. Występuje tu arkoza, czyli unikalna, licząca ok. 300 mln lat osadowa skała okruczowa, będąca rodzajem piaskowca bogatego w ziarna kwarcu, z grubymi, słabo spojonymi warstwami. Dodatkowo rozświetliło ją znalezisko Stanisława Siedleckiego

Opis obszaru rewitalizacji

w początkach lat 50. XX w., który w arkozie kwaczalskiej odkrył dobrze zachowane skrzemieniałe pnie paleozoicznych drzew szpilkowych - araukarii.

Rysunek 5 Obszar rewitalizacji w Kwaczale

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem <http://openstreetmap.org.pl/>

Do dziś swą historyczną, trzystuletnią działalność w Kwaczale kontynuują dwie placówki oświatowe: szkoła podstawowa i wiejska biblioteka publiczna, która stanowi oddział Miejskiej Biblioteki Publicznej w Alwerni.

Kwaczała jest największą miejscowością w gminie i rozciąga się na obszarze o powierzchni około 11,5 km². Należą do niej przysiółki: Łozek, Piasek, Płoszczań, Kamionka Duża, Kamionka Mała. Ma bezpośredni dostęp do drogi wojewódzkiej 780, która jednak nie przecina centrum miejscowości jak to ma miejsce w Porębie Żegoty.

Sołectwo to w 2015 r. zamieszkiwały 1.832 osoby. Od 2013 r. liczba ta uległa zmniejszeniu o 34 osoby, czyli o 1,8%. Jest to jednak mniejszy procentowy ubytek niż dla całej gminy. Kwaczała, po-

Opis obszaru rewitalizacji

nieważ jest jedną z największych miejscowości gminy, należy również do najbardziej zaludnionych. Pod względem liczby ludności lokuje się na trzeciej pozycji - mieszka tutaj 14,6% ogółu ludności gminy.

W spadku liczby ludności miejscowości ma udział między innymi saldo migracji. W 2013 r. zameldowało się tutaj o 6 osób więcej niż wymeldowało, ale już w 2014 sumarycznie opuściło Kwaczałę pięciu mieszkańców, a w 2015 roku – szesnastu. Należy jednocześnie wziąć pod uwagę, że saldo dla całej gminy we wszystkich tych trzech latach było dodatnie.

Szkoła w Kwaczale od 2000 r. działa jako Zespół Szkół nr 3, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. J. Patelskiego i Gimnazjum.

Parafia w tej miejscowości powstała już w 1983 r., ale budowa kościoła zakończona została w 1988 r.

Na terenie sołectwa znajduje się jedna z trzech przychodni podlegających Niepublicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Medycyna” w Alwerni.

Mieszkańcy Kwaczały mogą zaangażować się w działalność następujących organizacji:

- Stowarzyszenie Sympatyków i Przyjaciół Kwaczały,
- Koło Gospodyń Wiejskich
- klub sportowy.

Stowarzyszenie działa w Kwaczale od 2000 r. i zrzesza około 40 członków. Jego celem jest rozwój miejscowości, rozwijanie więzi społecznych i ogólnoludzkich łączących obecnych i byłych mieszkańców. Przejawia się to poprzez organizowanie działań gospodarczych i społecznych, pobudzanie aktywności społeczności lokalnej do działań na rzecz wsi przy uwzględnieniu dbałości o środowisko i dziedzictwo kulturowe.

Koło Gospodyń Wiejskich powstało już w okresie międzywojennym, jednak wymagało reaktywacji w latach pięćdziesiątych dwudziestego wieku. Kobiety zrzeszone w tej organizacji angażują się stale we wszystkie lokalne imprezy i spotkania – szczególnie chętnie pomagając w zorganizowaniu wydarzeń połączonych z degustacją lokalnych wyrobów.

Klub sportowy rozpoczął swoją działalność w maju 1950 r. jako Ludowy Zespół Sportowy. Obecnie zrzesza on ponad pięćdziesięciu członków i posiada trzy drużyny piłkarskie.

Cały obszar wsi posiada wodociąg, jednak nie towarzyszy temu rozbudowana kanalizacja sanitarna. Mała oczyszczalnia ścieków obsługuje jedynie przedszkole, ośrodek zdrowia i Zespół Szkół. W pozostałych częściach wsi dominują - tak jak w większości miejscowości gminy - zbiorniki bezodpły-

Opis obszaru rewitalizacji

wowe, które często nie spełniają wymagań ochrony środowiska. Z tego powodu ścieki trafiają do rowów melioracyjnych i do gruntu bez wcześniejszego oczyszczenia.

Pozostałe sieci występujące na tym terenie to sieć energetyczna, sieć telefoniczna i sieć gazowa.

W obszarze działalności gospodarczej dominują tu firmy handlowe, świadczące usługi okołobudowlane oraz transportowe. Prowadzona jest również działalność rolnicza w formie 291 gospodarstw rolnych. Zajmują one łącznie 660 ha, a średnia wielkość jednego to około 2,3 ha.

Wśród innych słabych stron sołectwa mieszkańcy wymieniają:

- brak terenów pozwalających na aktywne spędzanie czasu wolnego,
- małą ilość szlaków pieszych i rowerowych oraz małej infrastruktury turystycznej, która pozwalałaby na korzystanie z walorów przyrodniczych Kwaczały,
- brak placówki pamięci regionalnej,
- ograniczona dostępność komunikacyjna okolicznych miejscowości, szczególnie w czasie dni wolnych od pracy; brak możliwości dojazdu komunikacją publiczną,
- brak lokalnych miejsc pracy.

Wśród zagrożeń, o których wspominają mieszkańcy, najważniejsze dla procesu rewitalizacji są:

- niewykorzystany potencjał ludzi młodych oraz ich emigracja w poszukiwaniu miejsc pracy,
- niski przyrost naturalny.

W przeprowadzonej diagnozie statystycznej obszaru, sołectwo Kwaczała na tle całej gminy wyróżnia się następującymi negatywnymi zjawiskami sferze społecznej:

- znaczną depopulacją,
- wysokim udziałem liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców, w tym również długotrwale bezrobotnych oraz tempem wzrostu bezrobocia,
- znaczną liczbą przestępstw oraz dużą dynamiką jej wzrostu w latach 2013-2015,
- wyraźnie wyższej niż średnia dla całej gminy liczbą uzależnień.

Negatywne zjawiska społeczne znalazły swoje odzwierciedlenie w:

- braku dostępu do kanalizacji,
- niskiej ściągłości podatków od nieruchomości,
- niskiej dynamice wzrostu powierzchni mieszkalnych,
- słabej jakości infrastruktury wychowania przedszkolnego.

XIII. Partycypacja społeczna

XIII.1. Uspołeczniony proces prac nad diagnozą

Partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem w tworzeniu programu rewitalizacji dla zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich. Dzięki szeroko zakrojonej współpracy władz z mieszkańcami możliwe staje się zdefiniowanie obszarów problemowych (kryzysowych) występujących na terenie gminy, jak również wygenerowanie nowych rozwiązań wykorzystujących dostępne lokalne zasoby.

Działania partycypacyjne aktywizują społeczność lokalną, mobilizują twórczy potencjał mieszkańców, umożliwiając kompleksową przemianę społeczną, ekonomiczną i przestrzenną, która pobudza do dalszego rozwoju. Opierają się one na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji zjawisk kryzysowych, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Współpraca nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Alwernia objęła realizację trzech etapów: etapu przygotowania, etapu diagnozowania i etapu projektowania.

Na każdym etapie prac związanych z opracowaniem dokumentu realizowana była zasada partnerstwa różnych środowisk, podmiotów i grup zaangażowanych w proces wyznaczenia obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji, a także zbierania propozycji rozwiązań i działań projektowych. Zasada partycypacji społecznej będzie realizowana również na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR).

W ramach prac nad programem rewitalizacji wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- organizacja spotkań z mieszkańcami,
- organizacja spotkań z przedsiębiorcami i przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- konsultacje społeczne z mieszkańcami,
- przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców,
- wykorzystanie strony internetowej gminy Alwernia oraz strony internetowej dedykowanej procesowi rewitalizacji.

XIII.1.1. Strona internetowa gminy Alwernia.

Na stronie internetowej gminy Alwernia oraz na dedykowanej GPR stronie zostały zamieszczone podstawowe informacje na temat procesu rewitalizacji i podejmowanych w jej obszarze działań. Po-

Partycypacja społeczna

jawiały się tu informacje dotyczące ankietyzacji, a także wytyczonego na terenie gminy obszaru wsparcia.

Konsultacje podjęte na etapie opracowywania diagnozy w ramach Programu Rewitalizacji miały na celu zdefiniowanie problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych występujących na terenie gminy Alwernia oraz doprecyzowanie ich lokalizacji. Dzięki nim, możliwe stało się uzupełnienie analizy statystycznej o opinie mieszkańców na temat identyfikowanych obszarów problemowych.

XIII.1.2. Ankietyzacja

Ankietyzacja mieszkańców prowadzona była z wykorzystaniem internetu (ankieta dostępna na stronie www.alwernia.pl), kwestionariuszy w wersji papierowej dostępnych w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego oraz poprzez placówki oświatowe na terenie gminy. Ankiety wypełniło łącznie 291 mieszkańców gminy Alwernia.

XIII.1.3. Konsultacje na etapie opracowywania diagnozy

Na etapie opracowania diagnozy przeprowadzono również konsultacje społeczne, których celem było wsparcie delimitacji obszaru. W listopadzie 2016 r. przeprowadzono trzy spotkania:

- dla mieszkańców - 07.11.2016 r.,
- dla organizacji pozarządowych - 08.11.2016 r.,
- dla przedsiębiorców - 09.11.2016 r.

Spotkania te były poświęcone przekazaniu mieszkańcom podstawowych informacji na temat procesów rewitalizacyjnych oraz projektowaniu działań eliminujących zjawiska kryzysowe. Ponadto, omówiona została propozycja przebiegu granic obszar zdegradowanego i obszar rewitalizacji z uwzględnieniem kryteriów, którymi kierowano się przy jego delimitacji.

Kolejne konsultacje przeprowadzone zostały przez Burmistrza gminy Alwernia w ramach przygotowywanej propozycji uchwały Rady Miejskiej o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Miały one na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji do zaproponowanego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbyły się one w okresie od 18 stycznia 2017 r. do 18 lutego i miały formę:

- Zbieranych uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej za pomocą środków komunikacji elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który po wypełnieniu należało złożyć w formie papierowej w Biurze Obsługi Mieszkańców Urzędu Miejskiego w Alwerni (1 piętro) lub przesłać na adres Urząd Miejski w Alwerni, ul.

Partycypacja społeczna

Zbigniewa Gęsikowskiego 7, 32-566 Alwernia lub w formie elektronicznej przesłać na adres urząd@alwernia.pl.

- Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego omówienie i ocenę propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Alwernia. Odbyło się ono w dniu 7 lutego w sali Urzędu Miejskiego w Alwerni. Wzięło w nim udział 15 osób z obszaru całej gminy.

Projekt uchwały, diagnoza, materiał informacyjny oraz formularz konsultacyjny były dostępne do wglądu dla wszystkich zainteresowanych od dnia 18 stycznia 2017 r. na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Alwerni pod adresem www.alwernia.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego w Alwerni, w Biurze Obsługi Mieszkańców, 1 piętro.

XIII.2. Wnioski ze spotkań diagnozujących ze stronami procesu rewitalizacji

Przeprowadzone konsultacje społeczne pozwoliły poznać opinie i uwagi interesariuszy rewitalizacji odnośnie propozycji wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Umożliwiły one mieszkańcom uzupełnienie głównych potrzeb, a także przedstawienie pomysłów na konkretne działania, jakie powinny zostać podjęte na wyznaczonym obszarze.

Podczas spotkań konsultacyjnych zwrócono uwagę na następujące problemy zachodzące w miejscowościach objętych obszarem rewitalizacji:

Tabela 63 Podsumowanie konsultacji na etapie diagnozy. Problemy zgłoszone przez strony procesu rewitalizacji podczas spotkań

Sfera	społeczna	gospodarcza, przestrzenna, środowiskowa, techniczna
Poręba Żegoty	<ul style="list-style-type: none"> - depopulacja, - rosnąca liczba osób korzystających ze wsparcia MOPS, - rosnąca liczba osób objętych nadzorem kuratorskim, - niski poziom identyfikacji osób będących w trudnej sytuacji materialnej pozostających poza wsparciem MOPS. - bezrobocie, - brak infrastruktury mieszkalnej typu TBS, - brak oferty zagospodarowania czasu 	<ul style="list-style-type: none"> - brak ścieżek spacerowych i rowerowych, - brak drogi asfaltowej od ul. Leśnej i Irysowej, - brak chodnika i oświetlenia przy ul. Belwender i ul. Irysowej, - brak bezpiecznego przejścia dla pieszych pomiędzy ul. Szembeków i Aleją Belwender, - brak chodnika na drodze wojewódzkiej 780 od kościoła do cmentarza, - brak boiska przy domu ludowym, - brak placu zabaw, - brak drogi łączącej kościół z cmentarzem, - brak urządzeń rekreacyjnych na wolnym powietrzu,

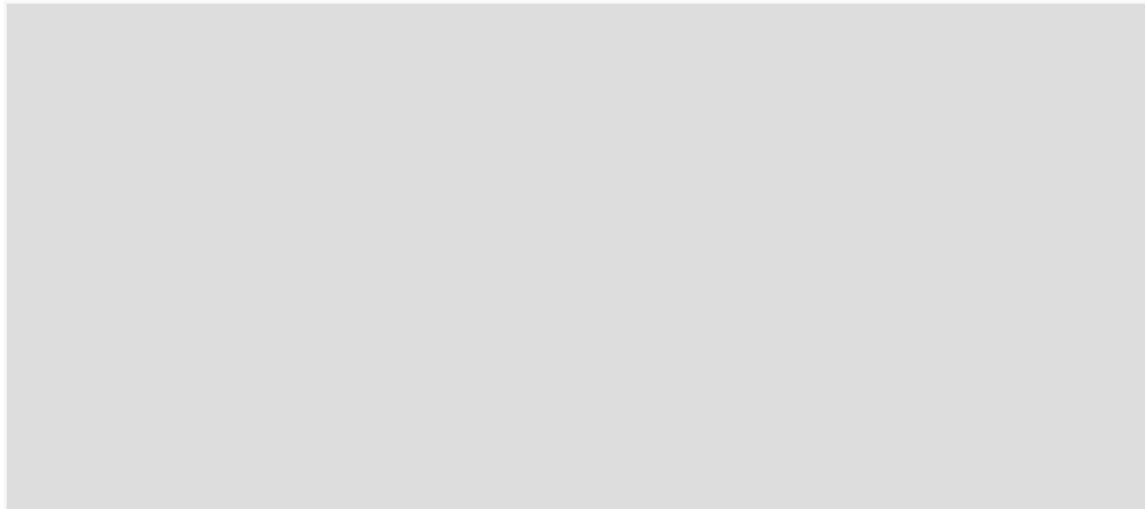
Partycypacja społeczna

Sfera	społeczna	gospodarcza, przestrzenna, środowiskowa, techniczna
	<ul style="list-style-type: none"> wolnego dzieci i młodzieży, - niski poziom integracji społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak kanalizacji (zanieczyszczone rowy melioracyjne), - zły stan infrastruktury domu ludowego, - brak uregulowań dot. komunikacji publicznej, - malejąca ściągalność podatków, - brak małych i średnich firm świadczących usługi dla ludności,
Okleśna	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom identyfikacji osób będących w trudnej sytuacji materialnej pozostających poza wsparciem MOPS - mała skuteczność działań środowiskowych podejmowanych przez MOPS, - brak miejsc pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan infrastruktury domu ludowego, - zły stan nawierzchni dróg - niezagospodarowane nieużytki, jako tereny pod infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, - zły stan rowów melioracyjnych, - brak utwardzonej nawierzchni ul. Irysowej i Leśnej, - brak zaplecza dla działalności Koła Gospodyń i Teatru Ludowego, - brak torów dla samochodów terenowych, quadów i crossów, - brak strefy przemysłowej, - ze względu na zmiany prawne granic gminy oraz uwzględniając wniosek przedstawicieli miejscowości z obszaru rewitalizacji wyłączony został Wiśnicz.
Brodła	<ul style="list-style-type: none"> - brak chodnika przy DW780 obniża bezpieczeństwo pieszych, ogranicza dostępność komunikacyjną części miejscowości w ramach podróży lokalnych, przyczynia się do zerwania więzi społecznych, ponieważ DW780 dzieli Brodła na dwie części. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak chodnika przy DW 780, - problemy społeczne związane z brakiem chodnika przy są potęgowane wzrostem znaczenia gospodarczego DW780 ponieważ stanowi ona alternatywny ciąg komunikacyjny dla autostrady A1 dodatkowo w najbliższych latach pozycja ta się umocni w związku z otwarciem węzła komunikacyjnego w Rudnie.
Kwaczała	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy ulicy Jurajskiej oraz Kamionka Duża są gospodarczo i społecznie związani z sąsiednią miejscowością Płazą, ponieważ dostępność komunikacyjna centrum miejscowości dla mieszkańców tych ulic jest bardzo ograniczona, - zdaniem przedstawicieli miejscowości występujące na terenie miejscowości bezrobocie jest na poziomie bezrobocia naturalnego w związku z tym obniżenie jego poziomu jest bardzo trudne albo 	<ul style="list-style-type: none"> - bardzo zły stan techniczny nawierzchni ulic Jurajska i Kamionka Duża, - brak dostępności komunikacyjnej pomiędzy centrum Kwaczały i pozostałą częścią gminy Alwernia a ulicami Jurajska i Kamionka Duża powoduje, że inwestycje budowlane przenoszą się do sąsiedniej miejscowości, do Płazy, - na wniosek mieszkańców wprowadzono modyfikację obszaru rewitalizacji włączając do niego ulice Jurajską i Kamionkę Dużą, a wyłączając z niego ulice Makową, Jaśminową, Chabrową, Liliową, Słoneczną, Malwy i

Partycypacja społeczna

Sfera	społeczna	gospodarcza, przestrzenna, środowiskowa, techniczna
	niemożliwe, - brak właściwie wyposażonego przedszkola utrudnia mieszkańcom powrót na rynek pracy.	Konwaliową.

Źródło: opracowanie własne

INDEKSY I SPISY

XIV. Indeksy i spisy

XIV.1. Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Alwernia w południowej Polsce	- 13 -
Mapa 2 Poziom natężenia zjawisk kryzysowych na terenie gminy na podstawie badania ankietowego uzyskany z wykorzystaniem obliczeń taksonomicznej miary rozwoju	- 33 -
Mapa 3 Rozmieszczenie przestrzenne negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie gmin Alwernia.....	- 35 -
Mapa 4 Rozmieszczenie przestrzenne negatywnych zjawisk w sferze przestrzennej na terenie gmin Alwernia.....	- 42 -
Mapa 6 Poziom natężenia degradacji sfery przestrzennej i gospodarczej na terenie gminy na podstawie badania ankietowego uzyskany z wykorzystaniem obliczeń taksonomicznej miary rozwoju	- 47 -
Mapa 7 Aktywność stowarzyszeń w gminie w latach 2013-2015	- 70 -
Mapa 8 Skuteczność działalności stowarzyszeń w gminie w latach 2013-2015	- 71 -
Mapa 9 Kierunki dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy Alwernia.....	- 106 -
Mapa 10 Obszar zdegradowany.....	- 126 -

XIV.2. Spis tabel

Tabela 1 Założenia próby badawczej do badania ankietowego mieszkańców gminy.....	- 17 -
Tabela 2 Podsumowanie statystyczne metryczki badania ankietowego.....	- 18 -
Tabela 3 Taksonomiczna miara rozwoju sołectw dla pytań ankiety dotyczących sfery społecznej-	32
-	
Tabela 4 Zestawienie sołectw, w których zarejestrowano przekroczenia wskaźników wyznaczonych dla sfery przestrzennej	- 34 -
Tabela 5 Zestawienie sołectw, w których zarejestrowano przekroczenia wskaźników wyznaczonych dla sfer przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej	- 41 -
Tabela 6 Taksonomiczna miara rozwoju sołectw na podstawie odpowiedzi do pytań ankiety dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej	- 45 -

Indeksy i spisy

Tabela 7 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2010-2014 w gminie Alwernia.....	- 51 -
Tabela 8 Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w gminie Alwernia z podziałem na sołectwa w latach 2013-2015.....	- 52 -
Tabela 9 Ludność gminy Alwernia według kategorii ekonomicznych	- 53 -
Tabela 10 Bezrobotni w powiecie chrzanowskim, w gminie i mieście Alwernia w 2013 r.....	- 54 -
Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani w gminie Alwernia w latach 2013-2015.....	- 54 -
Tabela 12 Wyniki badania ankietowego w zakresie poziomu bezrobocia w gospodarstwie domowym	- 57 -
Tabela 13 Liczba przestępstw zgłoszonych w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2013-2015.....	- 57 -
Tabela 14 Liczba i rodzaj przestępstw popełnionych w gminie Alwernia w latach 2012-2014. ...	- 58 -
Tabela 15 Podsumowanie wyników badania ankietowego w obszarze poczucia bezpieczeństwa	- 59 -
Tabela 16 Liczba Niebieskich kart, liczba zawiadomień o przemoc w rodzinie i liczba potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie w gminie Alwernia w latach 2013-2015.	- 60 -
Tabela 17 Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015.....	- 61 -
Tabela 18 Liczba przypadków przemocy w rodzinie w gminie Alwernia w latach 2012-2014 według rodzaju.....	- 61 -
Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy OPS z tytułu uzależnienia w gminie Alwernia w latach 2013-2015.....	- 62 -
Tabela 20 Liczba mieszkańców gminy Alwernia zarejestrowanych w klubach Anonimowych Alkoholików w 2015 r.	- 63 -
Tabela 21 Liczba osób / rodzin pobierających zasiłki w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015.....	- 64 -
Tabela 22 Ilość osób objętych nadzorem kuratorskim, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015.....	- 65 -
Tabela 23 Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym korzystająca z pomocy OPS według badania ankietowego.....	- 65 -
Tabela 24 Łączna liczba i wartość środków zewnętrznych pozyskanych przez organizacje pozarządowe w gminie Alwernia w latach 2013-2015 na własną działalność.....	- 68 -
Tabela 25 Liczba organizacji oraz łączna wartość pozyskanych środków finansowych w poszczególnych sołectwach gminy Alwernia	- 69 -
Tabela 26 Wyniki badania ankietowego w obszarze zaangażowania w działalność społeczną.....	- 72 -
Tabela 27 Liczba czytelników w bibliotekach na terenie gminy Alwernia w latach 2013-2015 ...	- 73 -

Indeksy i spisy

Tabela 28 Liczba czytelników w miejscowościach gminy, w których funkcjonują biblioteki w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.....	- 74 -
Tabela 29 Liczba czytelników w gminie Alwernia według profilu zawodowego w latach 2013-2015 - 74 -	
Tabela 30 Dane dotyczące kwoty i liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych na przestrzeni lat 2012-2014.....	- 76 -
Tabela 31 Wykorzystanie domów ludowych w poszczególnych sołectwach w gminie w latach 2013-2015.....	- 78 -
Tabela 32 Wyniki badania ankietowego w zakresie oceny jakości oferty kulturalnej na terenie gminy Alwernia.....	- 80 -
Tabela 33 Wyniki badania ankietowego w zakresie częstotliwości korzystania z oferty kulturalnej na terenie gminy.	- 80 -
Tabela 34 Wyniki badania ankietowego w zakresie potrzeby utworzenia gminnego centrum kultury oraz przewidywanego wpływu tej inwestycji na jakość życia na terenie miejscowości.	- 81 -
Tabela 31 Nakłady na przebudowy dróg gminnych w latach 2013-2015 w zł.....	- 86 -
Tabela 32 Poziom rozwoju sieci gazowej w Gminie Alwernia w 2014 roku.....	- 87 -
Tabela 33 Poziom rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Alwernia w 2014 roku- 88 -	
Tabela 34 Porównanie stopnia zwodociągowania i stopnia skanalizowania Gminy Alwernia, powiatu chrzanowskiego i województwa małopolskiego w 2014 roku	- 89 -
Tabela 35 Dane dotyczące długości sieci kanalizacyjnej oraz liczby podłączonych budynków w poszczególnych sołectwach	- 89 -
Tabela 36 Dochody gminy według działów klasyfikacji budżetowej na lata 2010-2014 [%]	- 93 -
Tabela 37 Wydatki gminy według działów klasyfikacji budżetowej na lata 2011-2014	- 94 -
Tabela 38 Zestawienie ściągalności podatku od nieruchomości w gminie w latach 2012-2014 [%]- 96 -	
Tabela 39 Zestawienie statystyczne struktury własności nieruchomości w gminie Alwernia	- 97 -
Tabela 40 Zasoby mieszkaniowe Gminy Alwernia w roku 2014.....	- 98 -
Tabela 41 Liczba budynków z podziałem na lata budowy.....	- 99 -
Tabela 42 Liczba mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 - 99 -	
Tabela 43 Powierzchnia mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 (m ²)	- 100 -
Tabela 44 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2013-2014.....	- 101 -

Indeksy i spisy

Tabela 45 Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Alwernia wraz z liczbą dostępnych miejsc w 2015 r.....	- 103 -
Tabela 46 Liczba miejsc w przedszkolach oraz liczba dzieci nieprzyjęta w roku szkolnym 2015/2016 oraz średnia liczba nieprzyjętych w latach 2013-2015	- 104 -
Tabela 47 Wyniki badania ankietowego dotyczące jakości wychowania przedszkolnego na terenie gminy Alwernia	- 107 -
Tabela 48 Ilość podmiotów gospodarki narodowej działające w Gminie Alwernia według sekcji PKD w latach 2011-2014.....	- 109 -
Tabela 49 Porównanie wskaźnika aktywności gospodarczej na terenie miasta Alwernia, Gminy Alwernia, powiatu chrzanowskiego oraz województwa małopolskiego w 2014 roku.....	- 110 -
Tabela 50 Charakterystyka wybranych terenów inwestycyjnych gminy Alwernia.....	- 112 -
Tabela 51 Bezrobotni zarejestrowani według płci w 2014 r.....	- 116 -
Tabela 52 Liczba oraz struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2012-2014 ...	- 117 -
Tabela 53 Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015	- 118 -
Tabela 58 Stawki podatków od nieruchomości w 2015 r. związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	- 120 -
Tabela 59 Zestawienie liczby przekroczonych wskaźników w poszczególnych sołectwach w sferach społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej oraz gospodarczej.	- 123 -
Tabela 60 Założenia do wyliczenia wskaźnika syntetycznego.....	- 123 -
Tabela 61 Wartość wskaźnika syntetycznego dla poszczególnych sołectw	- 125 -
Tabela 62 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji	- 127 -
Tabela 63 Podsumowanie konsultacji na etapie diagnozy. Problemy zgłoszone przez strony procesu rewitalizacji podczas spotkań	- 146 -

XIV.3. Spis wskaźników

Wskaźnik 1 Dynamika zmiany liczby mieszkańców poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015-	23 -
Wskaźnik 2 Dynamika zmiany liczby osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015	- 23 -
Wskaźnik 3 Liczba bezrobotnych w poszczególnych sołectwa w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w latach 2013-2015.....	- 24 -

Indeksy i spisy

Wskaźnik 4 Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015	- 25 -
Wskaźnik 5 Liczba przestępstw w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015	- 26 -
Wskaźnik 6 Zmiana liczby przestępstw w stosunku do zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015.....	- 26 -
Wskaźnik 7 Liczba Niebieskich Kart w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	- 27 -
Wskaźnik 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnień w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015	- 28 -
Wskaźnik 9 Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy MOPS w Alwerni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Latach 2013-2015.....	- 29 -
Wskaźnik 10 Liczba nadzorów kuratorskich w poszczególnych sołectwach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015	- 29 -
Wskaźnik 11 Liczba imprez w sołectwach w przeliczeniu na jednego mieszkańca	- 30 -
Wskaźnik 11 Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej	- 36 -
Wskaźnik 12 Zestawienie ściągalności podatku od nieruchomości [%]	- 37 -
Wskaźnik 13 Dynamika zmiany powierzchni lokali mieszkaniowych oddanych do użytku w latach 2013-2015	- 38 -
Wskaźnik 14 Placówki przedszkolne wymagające nakładów inwestycyjnych dostosowujących je do wymagań prawnych	- 39 -
Wskaźnik 15 Dynamika dowozu dzieci do przedszkoli na terenie gminy Alwernia	- 40 -
Wskaźnik 17 Liczba firma aktywnie działających w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015 w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców	- 44 -

XIV.4. Spis wykresów

Wykres 1 Zmiana liczby ludności gminy Alwernia w latach 2004-2015.....	- 49 -
Wykres 2 Liczba ludności poszczególnych sołectw gminy Alwernia w III kw. 2015 r.....	- 50 -
Wykres 3 Zmiany liczby ludności poszczególnych sołectw i miasta Alwerni w latach 2013-2015- 51	-
Wykres 4 Bezrobotni w gminie Alwernia według posiadanego wykształcenia na koniec III kwartału 2015 r.	- 56 -

Indeksy i spisy

Wykres 5 Budżet Gminy Alwernia w latach 2010-2014 - 93 -